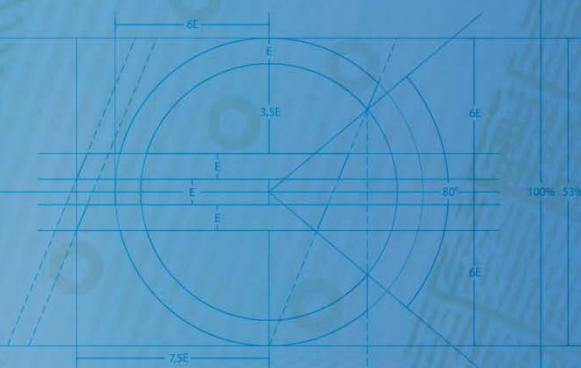




BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ
EUROSISTEMUL

Raport de convergență

Iunie 2016



Cuprins

| | | |
|----------|--|-----------|
| 1 | Introducere | 2 |
| 2 | Cadrul de analiză | 4 |
| | 2.1 Convergența economică | 4 |
| | Caseta 1 Evoluția prețurilor | 5 |
| | Caseta 2 Evoluții fiscale | 7 |
| | Caseta 3 Evoluții ale cursului de schimb | 11 |
| | Caseta 4 Evoluția ratelor dobânzilor pe termen lung | 13 |
| | Caseta 5 Alți factori relevanți | 15 |
| | 2.2 Compatibilitatea legislației naționale cu Tratatetele | 17 |
| 3 | Stadiul convergenței economice | 46 |
| | 3.1 Criteriul stabilității prețurilor | 50 |
| | 3.2 Criteriul finanțelor publice | 52 |
| | 3.3 Criteriul cursului de schimb | 54 |
| | 3.4 Criteriul ratelor dobânzilor pe termen lung | 55 |
| | 3.5 Alți factori relevanți | 55 |
| 4 | Sinteze pe țări | 61 |
| | 4.1 Bulgaria | 61 |
| | 4.2 Republica Cehă | 62 |
| | 4.3 Croația | 63 |
| | 4.4 Ungaria | 65 |
| | 4.5 Polonia | 66 |
| | 4.6 România | 67 |
| | 4.7 Suedia | 68 |
| | Abrevieri | 71 |

Traducerea Raportului de convergență 2016 al BCE în limba română cuprinde următoarele capitole: „Introducere”, „Cadrul de analiză”, „Stadiul convergenței economice” și „Sinteze pe țări”. Pentru informații suplimentare, consultați versiunea completă în limba engleză, disponibilă pe website-ul [BCE](#).

1 Introducere

De la momentul introducerii monedei euro la data de 1 ianuarie 1999, 19 state membre ale UE au aderat la zona euro; această ediție a raportului analizează șapte dintre cele nouă țări membre ale UE care nu au adoptat încă moneda unică. Două dintre aceste nouă state, respectiv Danemarca și Regatul Unit, au notificat că nu vor participa la etapa a treia a UEM. Ca urmare, pentru aceste două state membre vor fi întocmite Rapoarte de convergență numai la solicitarea acestora. În absența unei astfel de solicitări din partea statelor respective, această ediție a raportului analizează șapte țări: Bulgaria, Republica Cehă, Croația, Ungaria, Polonia, România și Suedia. Toate aceste țări s-au angajat să adopte euro în virtutea Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (denumit în continuare „Tratatul”)¹, ceea ce presupune eforturi vizând îndeplinirea tuturor criteriilor de convergență.

Prin elaborarea acestui raport, BCE respectă cerințele articolului 140 din Tratat. Articolul 140 prevede obligativitatea BCE și a Comisiei Europene de a raporta Consiliului Uniunii Europene (Consiliul UE), cel puțin o dată la doi ani sau la solicitarea unui stat membru al UE care face obiectul unei derogări, cu privire la „progresele efectuate de statele membre care fac obiectul unei derogări în îndeplinirea obligațiilor care le revin pentru realizarea uniunii economice și monetare”. Cele șapte țări analizate în acest raport au fost evaluate în contextul ciclului periodic de doi ani. Comisia Europeană a elaborat, de asemenea, un raport, ambele rapoarte fiind transmise în paralel Consiliului UE.

În acest raport, BCE utilizează cadrul aplicat în edițiile anterioare ale Raportului de convergență. În cazul celor șapte țări analizate, se evaluează gradul de realizare a unei convergențe economice sustenabile, de compatibilitate a legislației naționale cu dispozițiile Tratatelor și cu prevederile Statutului Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene (denumit în continuare „Statutul”) și de îndeplinire a obligațiilor statutare impuse BCN pentru a deveni parte integrantă a Eurosistemului.

Evaluarea procesului de convergență economică depinde într-o mare măsură de calitatea și integritatea datelor statistice care stau la baza acestei evaluări. Compilarea și raportarea statisticilor, în special ale celor privind finanțele publice, nu trebuie să facă obiectul unor considerente sau ingerințe politice. S-a recomandat statelor membre ale UE să trateze calitatea și integritatea datelor statistice raportate drept prioritare, să se asigure că, în momentul compilării acestor date, există un sistem adecvat de verificare și coroborare, precum și să aplice standarde minime în domeniul statisticii. Aceste standarde prezintă o importanță deosebită consolidând

¹ A se vedea și glosarul pentru distincția între „Tratat” și „Tratate”.

independența, integritatea și responsabilitatea institutelor naționale de statistică și contribuind la sporirea încrederii în calitatea statisticilor privind finanțele publice (a se vedea Capitolul 6).

Totodată, trebuie reiterat faptul că, începând din 4 noiembrie 2014², orice țară în cazul căreia derogarea este abrogată are obligația să adere la Mecanismul unic de supraveghere (MUS) cel târziu la data adoptării euro. Statului membru în cauză îi vor reveni toate drepturile și obligațiile aferente MUS începând cu data respectivă. Prin urmare, este esențial să se întreprindă măsurile pregătitoare necesare. În acest sens, sistemul bancar al oricărui stat membru care aderă la zona euro și, implicit, la MUS va face obiectul unei evaluări cuprinzătoare.³

Acest raport este structurat după cum urmează. Capitolul 2 prezintă cadrul utilizat pentru evaluarea gradului de convergență economică și juridică. Capitolul 3 oferă o imagine de ansamblu asupra aspectelor principale ale convergenței economice. Capitolul 4 prezintă sintezele pe țări, care conțin principalele concluzii ale analizei convergenței economice și juridice. Capitolul 5 tratează mai detaliat stadiul convergenței economice în fiecare dintre cele șapte state membre ale UE examinate. Capitolul 6 prezintă o analiză de ansamblu a indicatorilor de convergență și a metodologiei statistice utilizate pentru compilarea acestora. Capitolul 7 analizează compatibilitatea legislației naționale a acestor state membre, inclusiv a statutelor băncilor centrale naționale respective, cu articolele 130 și 131 din Tratat.

² Data de la care BCE și-a asumat atribuțiile conferite prin Regulamentul (UE) nr. 1024/2013 al Consiliului din 15 octombrie 2013 de conferire a unor atribuții specifice Băncii Centrale Europene în ceea ce privește politicile legate de supravegherea prudențială a instituțiilor de credit, articolul 33 alineatul (2).

³ A se vedea considerentul 10 din Regulamentul BCE/2014/17 din 16 aprilie 2014 de instituire a cadrului de cooperare la nivelul Mecanismului unic de supraveghere între Banca Centrală Europeană și autoritățile naționale competente și cu autoritățile naționale desemnate (Regulamentul-cadru privind MUS).

2 Cadrul de analiză

2.1 Convergența economică

Pentru evaluarea stadiului de convergență economică în statele membre ale UE care intenționează să adopte moneda euro, BCE utilizează un cadru comun de analiză. La baza acestui cadru comun, care a fost aplicat într-o manieră consecventă în toate rapoartele IME și în toate edițiile Raportului de convergență al BCE se află, în primul rând, prevederile Tratatului și modul de aplicare a acestora de către BCE cu privire la evoluția prețurilor, a soldurilor bugetare și a indicatorilor de îndatorare, precum și la cea a cursurilor de schimb și a ratelor dobânzilor pe termen lung, alături de alți factori relevanți pentru integrarea și convergența economică. În al doilea rând, cadrul se bazează pe o serie de indicatori economici retrospectivi și anticipativi, considerați utili pentru analiza aprofundată a sustenabilității procesului de convergență. Este important să se aibă în vedere toți acești factori pentru evaluarea statului membru în cauză, astfel încât să se asigure desfășurarea fără obstacole majore a procesului de integrare a acestuia în zona euro. Casetele 1-5 prezintă pe scurt dispozițiile juridice relevante, precum și o serie de detalii metodologice care ilustrează modul de aplicare a acestor dispoziții de către BCE.

Raportul este fundamentat pe principiile formulate în rapoartele precedente ale BCE (și, anterior, în cele publicate de IME), în vederea asigurării continuității și a tratamentului egal. Mai precis, BCE utilizează o serie de principii directoare pentru aplicarea criteriilor de convergență. În primul rând, fiecare criteriu este interpretat și aplicat cu strictețe. Conform acestui principiu, obiectivul principal al criteriilor constă în garantarea faptului că numai statele membre cu condiții economice favorabile menținerii stabilității prețurilor și unității zonei euro pot face parte din aceasta. În al doilea rând, criteriile de convergență alcătuiesc un ansamblu coerent și integrat, și, prin urmare, trebuie îndeplinite cumulativ; Tratatul nu sugerează stabilirea unei ierarhii a criteriilor, acestea deținând poziții egale ca importanță. În al treilea rând, criteriile de convergență trebuie îndeplinite pe baza datelor efective. În al patrulea rând, modalitatea de aplicare a criteriilor de convergență trebuie să fie consecventă, transparentă și simplă. Totodată, din perspectiva alinierii la criteriile de convergență, sustenabilitatea reprezintă un factor esențial, întrucât procesul de convergență trebuie realizat într-o manieră durabilă, și nu doar la un moment dat în timp. Din acest motiv, analizele de țară acordă o atenție deosebită aspectelor legate de caracterul sustenabil al convergenței.

În acest sens, evoluțiile economice din țările respective sunt analizate retrospectiv, fiind luat în considerare, în principiu, ultimul deceniu. Acest tip de analiză permite stabilirea mai corectă a gradului în care realizările actuale sunt determinate de ajustări structurale reale, ceea ce ar trebui să conducă la o evaluare mai exactă a caracterului sustenabil al convergenței economice.

De asemenea, în măsura în care se impune, se adoptă o abordare anticipativă. În acest context, o atenție deosebită este acordată faptului că sustenabilitatea evoluțiilor economice favorabile este strâns condiționată de aplicarea unor măsuri de

politică adecvate și durabile, ca răspuns la provocările prezente și viitoare. Un rol esențial pentru sprijinirea creșterii sustenabile a activității economice pe termen mediu și lung este, de asemenea, atribuit existenței unei guvernante robuste, a unor instituții solide și a unor finanțe publice sustenabile. În ansamblu, este evidențiat faptul că asigurarea unei convergențe economice sustenabile depinde de soliditatea poziției de pornire a țării respective, de existența unor instituții solide și de caracterul oportun al politicilor implementate în urma adoptării euro.

Cadrul comun este aplicat individual celor șapte state membre analizate.

Analizele de țară, care evaluează performanțele înregistrate de fiecare dintre statele membre, trebuie luate în considerare separat, în conformitate cu prevederile articolului 140 din Tratat.

Data-limită pentru transmiterea datelor statistice incluse în actuala ediție a Raportului de convergență a fost 18 mai 2016. Datele statistice utilizate în aplicarea criteriilor de convergență au fost furnizate de Comisia Europeană (a se vedea Capitolul 6, precum și tabelele și graficele), în colaborare cu BCE în cazul cursurilor de schimb și al ratelor dobânzilor pe termen lung. Datele referitoare la evoluția prețurilor și a ratelor dobânzilor pe termen lung utilizate pentru evaluarea convergenței sunt prezentate până în luna aprilie 2016, cea mai recentă perioadă pentru care sunt disponibile date privind IAPC. Perioada de referință din acest raport pentru datele lunare referitoare la cursurile de schimb se încheie cu luna aprilie 2016, în timp ce datele istorice privind pozițiile fiscale acoperă intervalul până în anul 2015. De asemenea, sunt luate în considerare prognoze provenite din diverse surse, precum și cel mai recent program de convergență al statului membru analizat și alte informații considerate relevante pentru realizarea unei analize anticipative a caracterului sustenabil al procesului de convergență. Previziunile economice ale Comisiei Europene din primăvara anului 2016, precum și raportul privind mecanismul de alertă pentru anul 2016, luate în considerare în acest raport, au fost publicate la data de 4 mai 2016 și, respectiv, 26 noiembrie 2015. Raportul a fost aprobat de Consiliul general al BCE la data de 31 mai 2016.

În ceea ce privește evoluția prețurilor, în Caseta 1 sunt prezentate dispozițiile juridice relevante și modul de aplicare a acestora de către BCE.

Caseta 1

Evoluția prețurilor

1. Dispozițiile Tratatului

Articolul 140 alineatul (1) prima liniuță din Tratat prevede că Raportul de convergență trebuie să examineze dacă a fost realizat un grad înalt de convergență durabilă, analizând în ce măsură fiecare stat membru a îndeplinit următorul criteriu:

„realizarea unui grad înalt de stabilitate a prețurilor; acesta rezultă dintr-o rată a inflației apropiată de rata a cel mult trei state membre care au cele mai bune rezultate în materie de stabilitate a prețurilor”.

Articolul 1 din Protocolul (nr. 13) privind criteriile de convergență prevede:

„Criteriul stabilității prețurilor, menționat la articolul 140 alineatul (1) prima liniuță din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene înseamnă că un stat membru are o stabilitate durabilă a prețurilor și o rată medie a inflației, în cursul unei perioade de un an înaintea examinării, care nu poate depăși cu mai mult de 1,5 puncte procentuale rata inflației a cel mult trei state membre care au înregistrat cele mai bune rezultate în domeniul stabilității prețurilor. Inflația se calculează cu ajutorul indicelui prețurilor de consum pe o bază comparabilă, ținând seama de diferențele dintre definițiile naționale.”

2. Aplicarea dispozițiilor Tratatului

În contextul acestui raport, BCE aplică dispozițiile Tratatului după cum se menționează în continuare:

În primul rând, referitor la „o rată medie a inflației, în cursul unei perioade de un an înaintea examinării”, rata inflației este determinată pe baza variației înregistrate de cea mai recentă medie anuală disponibilă a IAPC față de media anuală anterioară. Astfel, cu privire la rata inflației, perioada de referință luată în considerare în acest raport este mai 2015-aprilie 2016.

În al doilea rând, sintagma „cel mult trei state membre care au înregistrat cele mai bune rezultate în domeniul stabilității prețurilor”, utilizată pentru definirea valorii de referință, a fost aplicată prin calcularea mediei aritmetice neponderate a ratelor inflației înregistrate de următoarele trei state membre: Bulgaria (-1,0%), Slovenia (-0,8%) și Spania (-0,6%). Prin urmare, rata medie este de -0,8%, iar valoarea de referință obținută prin adăugarea a 1,5 puncte procentuale este de 0,7%. Trebuie subliniat faptul că, în conformitate cu dispozițiile Tratatului, rezultatele unui stat membru în ceea ce privește inflația sunt analizate în termeni relativi, respectiv în raport cu cele consemnate de alte state membre. Astfel, criteriul stabilității prețurilor ia în considerare faptul că șocurile comune (generate, de exemplu, de prețurile materiilor prime pe piețele internaționale) pot determina devierea temporară a ratelor inflației de la țintele băncilor centrale.

Ratele inflației din Cipru și România au fost excluse din calculul valorii de referință. Evoluția prețurilor de consum înregistrată în aceste țări pe parcursul perioadei de referință a determinat, în luna aprilie 2016, o rată medie anuală a inflației de -1,8% și, respectiv, -1,3%. Cele două țări au fost considerate drept excepții în ceea ce privește calculul valorii de referință, întrucât, în ambele, ratele inflației au fost semnificativ inferioare ratelor comparabile consemnate de alte state membre în perioada de referință, fapt datorat, în ambele cazuri, unor factori excepționali. Cipru a traversat o perioadă de recesiune extrem de profundă, rezultatul fiind acela că evoluția prețurilor în aceste țări a fost afectată de deficite deosebit de pronunțate ale cererii agregate. În România, reducerile succesive ale cotei TVA aplicate recent afectează puternic evoluția prețurilor, menținând inflația IAPC în teritoriu negativ.

Conceptul de „excepție” a fost deja utilizat în Rapoartele de convergență anterioare ale BCE (de exemplu, în 2012, 2013 și 2014), precum și în Rapoartele de convergență ale IME. În concordanță cu aceste rapoarte, un stat membru este considerat a fi o excepție dacă sunt îndeplinite următoarele două condiții: (i) rata medie anuală a inflației consemnată de respectivul stat membru este semnificativ inferioară ratelor inflației comparabile din alte state membre; (ii) evoluția prețurilor a fost influențată considerabil de factori excepționali. Abordarea utilizată pentru identificarea

excepțiilor nu este una mecanică, ci urmărește asigurarea unui tratament corespunzător pentru posibile distorsiuni semnificative în evoluția inflației din fiecare țară.

Inflația se determină pe baza IAPC, care a fost elaborat cu scopul evaluării, în condiții de comparabilitate, a convergenței din punct de vedere al stabilității prețurilor (a se vedea Secțiunea 2 din Capitolul 6).

Rata medie a inflației IAPC la nivelul perioadei de referință de 12 luni (mai 2015-aprilie 2016) este analizată din perspectiva performanțelor economice ale statului membru respectiv în ceea ce privește stabilitatea prețurilor pe parcursul ultimului deceniu. Aceasta permite o examinare mai amănunțită a sustenabilității evoluției prețurilor din țara care face obiectul acestui raport. În acest sens, se acordă atenție atât orientării politicii monetare, în special pentru a se stabili dacă obiectivul prioritar al autorităților monetare a fost acela de realizare și menținere a stabilității prețurilor, cât și contribuției altor domenii ale politicii economice la îndeplinirea acestui obiectiv. Totodată, sunt luate în considerare implicațiile mediului macroeconomic în ceea ce privește realizarea stabilității prețurilor. Evoluția prețurilor este analizată pe baza cererii și ofertei, ținând seama, *inter alia*, de factorii care influențează costul unitar cu forța de muncă și prețurile de import. Sunt luate în considerare și tendințele înregistrate de alți indici de preț relevanți. Dintr-o perspectivă anticipativă, este prezentată o analiză a evoluției posibile a inflației în următorii ani, care cuprinde prognozele principalelor organizații internaționale și ale participanților pe piață. De asemenea, sunt evidențiate și aspectele instituționale și structurale relevante pentru menținerea unui mediu favorabil stabilității prețurilor în urma adoptării euro.

În ceea ce privește evoluțiile fiscale, în Caseta 2 sunt prezentate dispozițiile juridice relevante și modul de aplicare a acestora de către BCE, alături de aspectele procedurale.

Caseta 2

Evoluții fiscale

1. Dispozițiile Tratatului și alte dispoziții juridice

Articolul 140 alineatul (1) a doua liniuță din Tratat prevede că Raportul de convergență trebuie să examineze dacă a fost realizat un grad înalt de convergență durabilă, analizând în ce măsură fiecare stat membru a îndeplinit următorul criteriu:

„caracterul solid al finanțelor publice; acesta rezultă dintr-o situație bugetară care nu cunoaște un deficit public excesiv în înțelesul articolului 126 alineatul (6)”.

Articolul 2 din Protocolul (nr. 13) privind criteriile de convergență prevede:

„criteriul situației finanțelor publice, menționat la articolul 140 alineatul (1) a doua liniuță din Tratatul menționat, înseamnă că, în momentul examinării, un stat membru nu face obiectul unei decizii a

Consiliului menționată la articolul 126 alineatul (6) din Tratat, privind existența unui deficit excesiv în statul membru respectiv”.

Articolul 126 descrie procedura de deficit excesiv. În temeiul articolului 126 alineatele (2) și (3), Comisia Europeană elaborează un raport atunci când un stat membru nu îndeplinește cerințele de disciplină fiscală, în special în cazul în care:

1. raportul dintre deficitul public planificat sau real și produsul intern brut depășește o valoare de referință (de 3% din PIB, conform Protocolului privind procedura aplicabilă deficitelor excesive), cu excepția cazului în care:
 - (a) raportul s-a diminuat în mod semnificativ și constant și a atins un nivel apropiat de valoarea de referință sau
 - (b) depășirea valorii de referință este excepțională și temporară și respectivul raport se menține aproape de valoarea de referință;
2. raportul dintre datoria publică și produsul intern brut depășește o valoare de referință (de 60% din PIB, conform Protocolului privind procedura aplicabilă deficitelor excesive), cu excepția cazului în care acest raport se diminuează suficient și se apropie de valoarea de referință într-un ritm satisfăcător.

Totodată, raportul Comisiei trebuie să analizeze dacă deficitul public depășește cheltuielile de investiții, precum și toți ceilalți factori relevanți, inclusiv situația economică și bugetară pe termen mediu a statului membru analizat. De asemenea, Comisia poate întocmi un raport și în cazul în care, în pofida îndeplinirii criteriilor, consideră că există riscul înregistrării unui deficit excesiv de către un stat membru. Comitetul economic și financiar emite un aviz cu privire la raportul Comisiei. În temeiul articolului 126 alineatul (6), Consiliul UE, pe baza unei recomandări din partea Comisiei, luând în considerare eventualele observații ale statului membru respectiv și în urma realizării unei evaluări generale, hotărăște, cu majoritate calificată și excluzând statul membru respectiv, dacă există un deficit excesiv în statul membru în cauză.

Dispozițiile articolului 126 din Tratat sunt clarificate suplimentar prin Regulamentul (CE) nr. 1467/97 al Consiliului⁴, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 1177/2011⁵, care, printre altele:

- confirmă plasarea pe poziții egale a criteriului datoriei și a criteriului deficitului, ca urmare a punerii în aplicare a primului, după acordarea unei perioade de tranziție de trei ani pentru statele membre în cazul cărora procedura de deficit excesiv lansată înainte de 2011 este încheiată. Articolul 2 alineatul (1a) din Regulament prevede că, atunci când ponderea datoriei publice în PIB depășește valoarea de referință, se consideră că acesta scade suficient și se

⁴ Regulamentul (CE) nr. 1467/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii de deficit excesiv, JO L 209, 2.8.1997, p. 6.

⁵ Regulamentul (UE) nr. 1177/2011 al Consiliului din 8 noiembrie 2011 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1467/97 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii deficitului excesiv, JO L 306, 23.11.2011, p. 33.

apropie de valoarea de referință într-un ritm satisfăcător, în cazul în care diferența față de valoarea de referință a scăzut în cei trei ani precedenți într-un ritm mediu de o douăzecime pe an ca valoare de referință, pe baza evoluțiilor înregistrate în ultimii trei ani pentru care sunt disponibile date. Cerința privind criteriul datoriei se consideră a fi îndeplinită și dacă previziunile bugetare prezentate de Comisie indică faptul că reducerea necesară a diferenței va avea loc în decursul unei perioade date, de trei ani. La aplicarea acestei valori de referință pentru reducerea ponderii datoriei, se ține seama de influența ciclului economic asupra ritmului de reducere a datoriei;

- prezintă în detaliu factorii relevanți care trebuie luați în considerare de către Comisie la elaborarea raportului prevăzut la articolul 126 alineatul (3) din Tratat. Un aspect foarte important este precizarea unei serii de factori considerați relevanți pentru evaluarea evoluțiilor înregistrate de poziția economică, bugetară și a datoriei publice pe termen mediu a se vedea articolul 2 alineatul (3) din regulament și, mai jos, detalii asupra analizei BCE care decurge din aplicarea acestora.

De asemenea, la data de 2 martie 2012, 25 de state membre ale UE (respectiv toate țările membre, cu excepția Regatului Unit, Republicii Cehe și a Croației) au semnat Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea în cadrul uniunii economice și monetare, care are la bază dispozițiile Pactului consolidat de stabilitate și creștere și care a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2013.⁶ Titlul III (Pactul bugetar) prevede, *inter alia*, o regulă bugetară cu putere obligatorie, care are drept scop asigurarea unei poziții echilibrate sau în excedent a bugetului public general. Această regulă se consideră respectată dacă soldul structural anual respectă obiectivul pe termen mediu specific țării respective, cu o limită inferioară a deficitului structural de 0,5% din PIB. În cazul în care ponderea datoriei publice în PIB se situează semnificativ sub nivelul de 60% și riscurile în ceea ce privește sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice sunt scăzute, limita inferioară a obiectivului pe termen mediu poate atinge un deficit structural de cel mult 1% din PIB. TSCG include și regula valorii de referință privind reducerea datoriei, menționată în Regulamentul (UE) nr. 1177/2011 al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1467/97 al Consiliului.⁷ Statele membre semnatare au obligația de a introduce în constituțiile naționale (sau în legislația echivalentă de rang superior legii anuale privind bugetul) regulile bugetare stipulate, împreună cu un mecanism automat de corecție în cazul devierii de la obiectivul bugetar.

2. Aplicarea dispozițiilor Tratatului

În scopul analizării convergenței, BCE își exprimă opinia cu privire la evoluțiile fiscale. În ceea ce privește sustenabilitatea, BCE analizează principalii indicatori ai evoluțiilor fiscale din perioada

⁶ Tratatul este aplicabil și în cazul statelor membre ale UE care fac obiectul unei derogări care l-au ratificat, cu începere de la data la care decizia de abrogare a derogării respective produce efecte sau la o dată anterioară, în cazul în care statul membru în cauză își declară intenția de a-și asuma, începând cu data anterioară respectivă, obligații în temeiul tuturor dispozițiilor Tratatului privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea în cadrul uniunii economice și monetare sau al unora dintre acestea.

⁷ Regulamentul (UE) nr. 1177/2011 al Consiliului din 8 noiembrie 2011 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1467/97 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii deficitului excesiv, JO L 306, 23.11.2011, p. 33.

2006-2015, perspectivele și provocările legate de finanțele publice și se concentrează asupra conexiunilor dintre evoluția deficitului și cea a datoriei. BCE își aprofundează analiza cu privire la eficacitatea cadrelor bugetare naționale, menționate la articolul 2 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 1467/97 al Consiliului și în Directiva 2011/85/UE a Consiliului.⁸ De asemenea, regula valorii de referință a cheltuielilor, prevăzută la articolul 9 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului⁹, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 1175/2011, are drept scop asigurarea unei finanțări corespunzătoare în caz de creștere a cheltuielilor. Regula prevede, *inter alia*, ca statele membre ale UE care nu și-au atins încă obiectivul bugetar pe termen mediu să asigure menținerea ratei anuale de creștere a cheltuielilor primare relevante sub valoarea de referință pe termen mediu a ratei de creștere a PIB potențial, cu excepția cazului în care cheltuielile în exces sunt acoperite prin măsuri discreționare privind veniturile. BCE raportează cea mai recentă evaluare a Comisiei Europene cu privire la respectarea de către statele membre a regulii cheltuielilor. Referitor la articolul 126, BCE, spre deosebire de Comisie, nu are un rol oficial în procedura de deficit excesiv. De aceea, raportul BCE specifică numai dacă țara respectivă face obiectul unei proceduri de deficit excesiv.

Referitor la prevederea Tratatului conform căreia ponderea datoriei publice în PIB care depășește 60% trebuie „să se diminueze suficient și să se apropie de valoarea de referință într-un ritm satisfăcător”, BCE examinează tendințele precedente și viitoare ale acestei ponderi. Pentru statele membre ale UE în care ponderea datoriei în PIB depășește valoarea de referință, BCE furnizează cea mai recentă evaluare a Comisiei Europene cu privire la respectarea valorii de referință aferentă reducerii ponderii datoriei în conformitate cu articolul 2 alineatul (1a) din Regulamentul (CE) nr. 1467/97 al Consiliului.

Analiza evoluțiilor fiscale are la bază datele extrase din conturile naționale, în conformitate cu Sistemul European de Conturi 2010 (a se vedea Capitolul 6). Majoritatea datelor prezentate în acest raport au fost furnizate de Comisie în luna aprilie 2016 și cuprind situațiile finanțelor publice în perioada 2006-2015 și proiecțiile Comisiei pentru 2016-2017.

În ceea ce privește caracterul sustenabil al finanțelor publice, rezultatele înregistrate în anul de referință 2015 sunt analizate ținând seama de evoluțiile consemnate de statul analizat pe parcursul ultimului deceniu. În primul rând, este examinată evoluția ponderii deficitului bugetar în PIB. Trebuie menționat că variația ponderii anuale în PIB a deficitului unei țări este, de regulă, influențată de mai mulți factori. Acești factori pot fi clasificați drept „efecte ciclice” pe de o parte, care reflectă reacția deficitelor la variațiile ciclului economic, și „efecte nonciclice” pe de altă parte, care indică îndeosebi ajustările structurale sau permanente ale politicilor fiscale. Totuși, nu se poate afirma că efectele nonciclice evaluate în acest raport reflectă în totalitate o ajustare structurală a pozițiilor fiscale, deoarece acestea

⁸ Directiva 2011/85/UE a Consiliului din 8 noiembrie 2011 privind cerințele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre, JO L 306, 23.11.2011, p. 41.

⁹ Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice, JO L 209, 2.8.1997, p. 1.

includ efectele temporare ale măsurilor de politică economică și ale unor factori specifici asupra soldului bugetar. Evaluarea modificărilor pozițiilor bugetare structurale intervenite pe parcursul crizei este deosebit de dificilă, având în vedere incertitudinea cu privire la nivelul și ritmul de creștere ale PIB potențial.

În continuare este examinată evoluția ponderii datoriei publice în PIB în cursul perioadei analizate, precum și a factorilor determinanți ai acesteia. Acești factori sunt reprezentați de diferența dintre creșterea PIB nominal și ratele dobânzilor, soldul primar și ajustarea datorie-deficit. O asemenea abordare poate oferi informații suplimentare privind măsura în care mediul macroeconomic, îndeosebi combinația dintre creșterea economică și ratele dobânzilor, a influențat dinamica datoriei. De asemenea, această abordare poate furniza mai multe informații referitoare la contribuția eforturilor de consolidare fiscală, care se reflectă în soldul primar, și la rolul deținut de factorii specifici în ajustarea datorie-deficit. Totodată, este analizată structura datoriei publice, o atenție deosebită fiind acordată nivelului și evoluției ponderii datoriei pe termen scurt și a celei în valută. Comparându-se aceste valori cu ponderea actuală a datoriei în PIB, se poate evidenția sensibilitatea soldurilor fiscale la variația cursurilor de schimb și a ratelor dobânzilor.

Din perspectivă anticipativă, analiza este fundamentată pe programele bugetare naționale și pe proiecțiile recente ale Comisiei Europene pentru 2016-2017, luându-se în considerare strategia fiscală pe termen mediu cuprinsă în programul de convergență. Această analiză include o evaluare a capacității de îndeplinire a obiectivului bugetar pe termen mediu al statului membru, după cum prevede Pactul de stabilitate și creștere, precum și a perspectivelor cu privire la evoluția ponderii datoriei publice în PIB în condițiile politicilor fiscale actuale. Totodată, sunt evidențiate provocările pe termen lung la adresa sustenabilității pozițiilor bugetare și domeniile în care se impun măsuri de consolidare, îndeosebi cele referitoare la sistemele publice de pensii de tip *pay as you go* în raport cu evoluțiile demografice și datoriile contingente asumate de autoritățile publice, în special în timpul crizei financiare și economice. În conformitate cu practicile anterioare, sfera de cuprindere a analizei prezentate anterior include și majoritatea factorilor relevanți identificați în articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 1467/97 al Consiliului, după cum se menționează în Caseta 2.

În ceea ce privește evoluția cursului de schimb, în Caseta 3 sunt prezentate dispozițiile juridice relevante și modul de aplicare a acestora de către BCE.

Caseta 3

Evoluții ale cursului de schimb

1. Dispozițiile Tratatului

Articolul 140 alineatul (1) a treia liniuță din Tratat prevede că Raportul de convergență trebuie să examineze dacă a fost realizat un grad înalt de convergență durabilă, analizând în ce măsură fiecare stat membru a îndeplinit următorul criteriu:

„respectarea marjelor normale de fluctuație prevăzute de mecanismul cursului de schimb al Sistemului Monetar European, timp de cel puțin doi ani, fără devalorizarea monedei naționale în raport cu moneda euro”.

Articolul 3 din Protocolul (nr. 13) privind criteriile de convergență stipulează următoarele:

„Criteriul de participare la mecanismul cursului de schimb al Sistemului Monetar European, menționat la articolul 140 alineatul (1) a treia liniuță din tratatul menționat, înseamnă că un stat membru a respectat marjele normale de fluctuație prevăzute de mecanismul cursului de schimb al Sistemului Monetar European, fără să cunoască tensiuni grave cel puțin pe parcursul ultimilor doi ani înaintea examinării. În special, statul membru nu a devalorizat din proprie inițiativă cursul de schimb central bilateral al monedei sale în raport cu euro pentru aceeași perioadă.”

2. Aplicarea dispozițiilor Tratatului

Referitor la stabilitatea cursului de schimb, BCE verifică dacă țara respectivă a participat la Mecanismul Cursului de Schimb II (MCS II) (care a înlocuit MCS începând cu luna ianuarie 1999) timp de cel puțin doi ani înainte de examinarea convergenței fără să cunoască tensiuni grave, în special fără o devalorizare în raport cu euro. În cazul unor perioade mai scurte de participare la mecanism, evoluția cursului de schimb este prezentată pe parcursul unei perioade de referință de doi ani.

Evaluarea stabilității cursului de schimb în raport cu euro pune accentul pe apropierea cursului de schimb de paritatea centrală a MCS II, luând, de asemenea, în considerare factorii care ar fi putut determina aprecierea monedei naționale, în conformitate cu metoda de abordare adoptată în trecut. În acest sens, lățimea marjei de fluctuație în cadrul MCS II nu afectează evaluarea criteriului stabilității cursului de schimb.

Totodată, aspectul referitor la absența unor „tensiuni grave” este abordat, în general, prin:

(i) examinarea gradului de deviere a cursului de schimb în raport cu euro de la paritatea centrală a MCS II; (ii) utilizarea indicatorilor precum volatilitatea cursului de schimb față de euro și tendința acestuia, precum și nivelul și evoluția diferențialelor ratei dobânzii pe termen scurt în raport cu zona euro; (iii) luarea în considerare a rolului pe care îl au intervențiile pe piața valutară; și (iv) aprecierea rolului programelor de asistență financiară internațională în stabilizarea monedei.

Perioada de referință luată în considerare în această ediție a Raportului de convergență este cuprinsă între 19 mai 2014 și 18 mai 2016. Toate cursurile de schimb bilaterale sunt cursurile de referință oficiale ale BCE (a se vedea Capitolul 6).

Alături de participarea la MCS II și evoluția cursului de schimb nominal în raport cu euro pe parcursul perioadei analizate, sunt prezentate succint informații relevante pentru sustenabilitatea cursului de schimb actual.

Această analiză se bazează pe evoluția cursurilor de schimb reale și efective, precum și pe cea a contului curent, de capital și financiar al balanței de plăți. Totodată, este analizată evoluția datoriei externe brute și a poziției investiționale internaționale nete pe parcursul unor perioade mai îndelungate. Secțiunea referitoare la evoluția cursului de schimb prezintă în continuare măsurile privind

gradul de integrare a țării respective în zona euro, evaluat atât din perspectiva integrării comerțului exterior (export și import), cât și din cea a integrării financiare. În cele din urmă, secțiunea privind evoluția cursului de schimb prezintă, după caz, măsura în care țara analizată a beneficiat de sprijin sub formă de lichiditate acordată băncilor centrale sau de susținere a balanței de plăți, prin acorduri bilaterale sau multilaterale, cu implicarea FMI și/sau a UE. Sunt luate în considerare atât asistența efectivă, cât și cea preventivă, inclusiv finanțarea prin, de exemplu, linia de credit flexibilă a FMI.

În ceea ce privește evoluția ratelor dobânzilor pe termen lung, în Caseta 4 sunt prezentate dispozițiile juridice relevante și modul de aplicare a acestora de către BCE.

Caseta 4

Evoluția ratelor dobânzilor pe termen lung

1. Dispozițiile Tratatului

Articolul 140 alineatul (1) a patra liniuță din Tratat prevede că Raportul de convergență trebuie să examineze dacă a fost realizat un grad înalt de convergență durabilă, analizând în ce măsură fiecare stat membru a îndeplinit următorul criteriu:

„caracterul durabil al convergenței atinse de statul membru care face obiectul unei derogări și al participării sale la mecanismul cursului de schimb, care se reflectă în nivelul ratelor dobânzilor pe termen lung”.

Articolul 4 din Protocolul (nr. 13) privind criteriile de convergență stipulează următoarele:

„Criteriul de convergență al ratelor dobânzilor menționat la articolul 140 alineatul (1) a patra liniuță din tratatul menționat, în cursul unei perioade de un an înaintea examinării, înseamnă că un stat membru a avut o rată a dobânzii nominale medii pe termen lung care nu poate depăși cu mai mult de 2 puncte procentuale pe aceea a cel mult trei state membre care au înregistrat cele mai bune rezultate în domeniul stabilității prețurilor. Ratele dobânzilor sunt calculate pe baza randamentelor obligațiunilor de stat pe termen lung sau a unor titluri comparabile, ținând seama de diferențele dintre definițiile naționale.”

2. Aplicarea dispozițiilor Tratatului

În contextul acestui raport, BCE aplică dispozițiile Tratatului după cum se menționează în continuare:

În primul rând, referitor la „o rată a dobânzii nominale medii pe termen lung” observată „în cursul unei perioade de un an înaintea examinării”, rata dobânzii pe termen lung a fost calculată ca medie aritmetică a dobânzilor pe parcursul ultimelor 12 luni pentru care sunt disponibile date privind IAPC. Perioada de referință luată în considerare în această ediție a Raportului de convergență este cuprinsă între luna mai 2015 și luna aprilie 2016.

În al doilea rând, sintagma „cel mult trei state membre care au înregistrat cele mai bune rezultate în domeniul stabilității prețurilor”, utilizată pentru definirea valorii de referință, a fost aplicată prin calcularea mediei aritmetice neponderate a ratelor dobânzilor pe termen lung ale aceluiași trei state membre incluse în calculul valorii de referință pentru criteriul stabilității prețurilor (a se vedea Caseta 1). Pe parcursul perioadei de referință luate în considerare în actuala ediție a Raportului de convergență, ratele dobânzilor pe termen lung ale celor trei țări cu cele mai bune rezultate înregistrate în domeniul stabilității prețurilor au fost 1,7% (Slovenia), 1,7% (Spania) și 2,5% (Bulgaria). Prin urmare, rata medie a dobânzii este de 2,0% și, prin adăugarea a 2 puncte procentuale, valoarea de referință este de 4,0%. Ratele dobânzilor au fost calculate pe baza ratelor armonizate ale dobânzilor pe termen lung, care au fost determinate în scopul evaluării convergenței (a se vedea Capitolul 6).

După cum s-a menționat anterior, Tratatul face trimitere în mod explicit la „caracterul durabil al convergenței” reflectat de nivelul ratelor dobânzilor pe termen lung. Astfel, evoluțiile din perioada de referință cuprinsă între luna mai 2015 și luna aprilie 2016 sunt analizate ținând seama de traiectoria consemnată de ratele dobânzilor pe termen lung pe parcursul ultimului deceniu (sau al perioadei pentru care există date disponibile) și de factorii principali care stau la baza diferențialelor față de rata medie a dobânzii pe termen lung din zona euro. În decursul perioadei de referință, evoluțiile ratei medii a dobânzii pe termen lung din zona euro au reflectat parțial nivelurile ridicate ale primelor de risc determinate de particularitățile anumitor economii din zona euro. Prin urmare, randamentul aferent obligațiunilor guvernamentale pe termen lung cotate AAA în zona euro (agregat construit pe baza randamentelor obligațiunilor emise de state din zona euro cu rating AAA) este, de asemenea, utilizat ca termen de comparație. Complementar analizei propriu-zise, raportul prezintă o serie de informații referitoare la dimensiunea și evoluția pieței financiare pe baza a trei indicatori (soldul titlurilor de credit emise de companiile nefinanciare, capitalizarea pieței bursiere și creditele bancare interne acordate sectorului privat), cu ajutorul cărora se determină dimensiunea piețelor financiare.

Totodată, articolul 140 alineatul (1) din Tratat prevede necesitatea ca actuala ediție a Raportului de convergență să țină seama de o serie de alți factori relevanți (a se vedea Caseta 5). În acest context, la data de 13 decembrie 2011 a intrat în vigoare cadrul consolidat de guvernare economică, în conformitate cu dispozițiile articolului 121 alineatul (6) din Tratat, cu scopul de a asigura coordonarea mai strânsă a politicilor economice ale statelor membre ale UE și convergența susținută a rezultatelor economice înregistrate de acestea. Caseta 5 enumeră pe scurt aceste dispoziții juridice și prezintă totodată modul în care sunt utilizați factorii suplimentari menționați anterior în evaluarea de către BCE a procesului de convergență.

Caseta 5

Alți factori relevanți

1. Dispozițiile Tratatului și alte dispoziții juridice

Articolul 140 alineatul (1) din Tratat prevede următoarele: „Rapoartele Comisiei și ale Băncii Centrale Europene iau de asemenea în considerare rezultatele integrării piețelor, situația și evoluția balanțelor de plăți curente, precum și o examinare a evoluției costurilor salariale unitare și a altor indici de prețuri”.

În acest context, BCE are în vedere pachetul legislativ referitor la guvernarea economică a statelor membre ale UE, care a intrat în vigoare la data de 13 decembrie 2011. Pe baza dispozițiilor articolului 121 alineatul (6) din Tratat, Parlamentul European și Consiliul UE au adoptat norme detaliate vizând procedura de supraveghere multilaterală prevăzută în articolul 121 alineatele (3) și (4) din Tratat. Aceste norme au fost adoptate „în scopul asigurării unei coordonări mai strânse a politicilor economice și a unei convergențe durabile a performanțelor economice ale statelor membre” [articolul 121 alineatul (3)], având în vedere că „este necesar să se tragă învățăminte în urma experienței acumulate în prima decadă de funcționare a uniunii economice și monetare și, în special, să se asigure consolidarea guvernării economice în Uniune, pe baza unui nivel mai ridicat de asumare la nivel național”.¹⁰ Pachetul legislativ cuprinde un cadru consolidat de supraveghere (procedura privind dezechilibrele macroeconomice – PDM), al cărui obiectiv este acela de a preveni dezechilibrele macroeconomice și macrofinanciare excesive și de a sprijini statele membre ale UE afectate în elaborarea unor planuri de măsuri corective, înainte ca discrepanțele să se agraveze. PDM, care dispune de o componentă preventivă și de una corectivă, se aplică tuturor statelor membre ale UE, cu excepția celor care fac obiectul unui program de asistență financiară internațională și, prin urmare, sunt supuse deja unei supravegheri atente, coroborate cu o serie de condiționalități. PDM include un mecanism de alertă pentru identificarea timpurie a dezechilibrelor, pe baza unui tablou de bord transparent care conține un set de indicatori, fiind prevăzute praguri de alertă pentru toate statele membre ale UE, coroborate cu analiza economică. Aceasta va ține seama, printre altele, de convergența nominală și reală din interiorul și din afara zonei euro.¹¹ În evaluarea dezechilibrelor macroeconomice, procedura menționată ar trebui să aibă în vedere gravitatea și potențialele efecte de propagare economice și financiare negative ale acestora, de natură să amplifice vulnerabilitatea economiei UE și să pună în pericol buna funcționare a UEM.¹²

2. Aplicarea dispozițiilor Tratatului

Similar practicilor anterioare, factorii suplimentari menționați în articolul 140 alineatul (1) din Tratat sunt analizați pentru fiecare țară în Capitolul 5, conform criteriilor individuale specificate în

¹⁰ A se vedea Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice, considerentul 2.

¹¹ A se vedea Regulamentul (UE) nr. 1176/2011, articolul 4 alineatul (4).

¹² A se vedea Regulamentul (UE) nr. 1176/2011, considerentul 17.

Casetele 1-4. În scopul realizării unei analize exhaustive, în Capitolul 3 sunt prezentați indicatorii tabloului de bord (inclusiv în raport cu pragurile de alertă) pentru țările examinate în această ediție a Raportului de convergență, asigurându-se astfel furnizarea tuturor informațiilor disponibile care prezintă interes din perspectiva identificării dezechilibrelor macroeconomice și macrofinanciare de natură să împiedice atingerea unui grad înalt de convergență durabilă, după cum se menționează în articolul 140 alineatul (1) din Tratat. Este de remarcat că nu se poate susține că statele membre ale UE care fac obiectul unei derogări și al procedurii de dezechilibru excesiv au atins un grad înalt de convergență durabilă în condițiile articolului 140 alineatul (1) din Tratat.

2.2 Compatibilitatea legislației naționale cu Tratatul

2.2.1 Introducere

Articolul 140 alineatul (1) din Tratat prevede obligația BCE (și a Comisiei Europene) de a prezenta Consiliului, cel puțin la fiecare doi ani sau la solicitarea unui stat membru care face obiectul unei derogări, un raport privind progresele înregistrate de statele membre care fac obiectul unei derogări în îndeplinirea obligațiilor care le revin pentru realizarea uniunii economice și monetare. Aceste rapoarte trebuie să includă o analiză a compatibilității legislației naționale a fiecărui stat membru care face obiectul unei derogări, inclusiv statutul BCN din respectivul stat membru, cu articolele 130 și 131 din Tratat și cu articolele relevante din Statut. Această obligație prevăzută în Tratat care le revine statelor membre care fac obiectul unei derogări este denumită și „convergență juridică”. În procesul de evaluare a convergenței juridice, BCE nu este limitată numai la efectuarea unei evaluări formale a dispozițiilor propriu-zise ale legislației naționale, ci poate analiza și dacă aplicarea prevederilor relevante respectă spiritul Tratatelor și al Statutului. BCE este interesată în mod deosebit de orice indicii ale exercitării unor presiuni asupra organelor de decizie ale BCN din statele membre, element care ar fi în contradicție cu spiritul Tratatului din perspectiva independenței băncilor centrale. Totodată, BCE consideră că este necesară o funcționare continuă și în condiții optime a organelor de decizie ale BCN. În această privință, autoritățile relevante ale unui stat membru au în special obligația de a lua măsurile necesare pentru a asigura numirea în timp util a unui succesor în cazul în care postul unui membru al unui organ de decizie al unei BCN devine vacant.¹³ BCE va monitoriza cu atenție orice evoluție înainte de a realiza o evaluare finală pozitivă, prin care să stabilească faptul că legislația națională a unui stat membru este compatibilă cu Tratatul și cu Statutul.

Statele membre care fac obiectul unei derogări și convergența juridică

Bulgaria, Republica Cehă, Croația, Ungaria, Polonia, România și Suedia, state ale căror legislații sunt analizate în prezentul raport, au fiecare statutul de stat membru care face obiectul unei derogări, respectiv de stat membru care nu a adoptat încă moneda euro. Suedia a primit statutul de stat membru care face obiectul unei derogări printr-o decizie a Consiliului din mai 1998.¹⁴ În ceea ce privește celelalte

¹³ Avizele CON/2010/37 și CON/2010/91.

¹⁴ Decizia 98/317/CE a Consiliului din 3 mai 1998 în conformitate cu articolul 109j alineatul (4) din Tratat (JO L 139, 11.5.1998, p. 30). Notă: Titlul Deciziei 98/317/CE face trimitere la Tratatul de instituire a Comunității Europene (anterior renumerotării articolelor acestui Tratat în conformitate cu articolul 12 din Tratatul de la Amsterdam); această dispoziție a fost abrogată prin Tratatul de la Lisabona.

state membre, articolele 4¹⁵ și 5¹⁶ din Actele privind condițiile de aderare prevăd că fiecare nou stat membru participă la Uniunea Economică și Monetară începând cu data aderării în calitate de stat membru care face obiectul unei derogări în sensul articolului 139 din Tratat. Acest raport nu acoperă Danemarca și Regatul Unit, care sunt state membre cu statut special și care nu au adoptat încă moneda euro.

Protocolul (nr. 16) privind anumite dispoziții privind Danemarca, anexat la Tratat, prevede că, având în vedere notificarea transmisă Consiliului de către guvernul danez la 3 noiembrie 1993, Danemarca beneficiază de o derogare și că procedura de abrogare a derogării este inițiată exclusiv la cererea Danemarcei. Având în vedere că articolul 130 din Tratat se aplică Danemarcei, Danmarks Nationalbank trebuie să îndeplinească condițiile privind independența băncii centrale. Raportul de convergență al IME din 1998 a conchis că aceste condiții au fost îndeplinite. Nivelul de convergență a Danemarcei nu a mai fost evaluat după 1998, dat fiind statutul special al acestei țări. Până când Danemarca nu va transmite Consiliului o notificare privind intenția sa de a adopta moneda euro, nu este necesară nici integrarea din punct de vedere juridic a Danmarks Nationalbank în Eurosistem și nici adaptarea legislației daneze.

Conform Protocolului (nr. 15) privind unele dispoziții referitoare la Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, anexat la Tratat, Regatul Unit nu are obligația de a adopta moneda euro, cu excepția cazului în care transmite Consiliului o notificare cu privire la intenția sa de a se angaja în acest demers. La 30 octombrie 1997, Regatul Unit a informat Consiliul că nu intenționează să adopte moneda euro la 1 ianuarie 1999 și această situație a rămas neschimbată. Ca urmare a acestei notificări, anumite dispoziții ale Tratatului (inclusiv articolele 130 și 131) și ale Statutului nu se aplică în cazul Regatului Unit. Prin urmare, în prezent nu există nicio cerință juridică privind asigurarea compatibilității legislației naționale (inclusiv a statutului Bank of England) cu Tratatul și cu Statutul.

Scopul evaluării convergenței juridice este acela de a facilita adoptarea de către Consiliu a deciziilor cu privire la statele membre care „îndeplin[esc] obligații[e] care le revin pentru realizarea uniunii economice și monetare” [articolul 140 alineatul (1) din Tratat]. În domeniul juridic, aceste condiții vizează în special independența băncilor centrale și integrarea juridică a BCN în Eurosistem.

¹⁵ Act privind condițiile de aderare a Republicii Cehe, Republicii Estonia, Republicii Cipru, Republicii Letonia, Republicii Lituania, Republicii Ungare, Republicii Malta, Republicii Polone, Republicii Slovenia și Republicii Slovace și adaptările Tratatelor care stau la baza Uniunii Europene (JO L 236, 23.9.2003, p. 33).

¹⁶ Pentru Bulgaria și România, a se vedea articolul 5 din Actul privind condițiile de aderare a Republicii Bulgaria și a României și adaptările tratatelor pe care se întemeiază Uniunea Europeană (JO L 157, 21.6.2005, p. 203). Pentru Croația, a se vedea articolul 5 din Actul privind condițiile de aderare a Republicii Croația, precum și adaptările la Tratatul privind Uniunea Europeană, la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și la Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (JO L 112, 24.4.2012, p. 21).

Structura evaluării juridice

Evaluarea juridică respectă în general structura rapoartelor anterioare ale BCE și IME cu privire la convergența juridică.¹⁷

Compatibilitatea legislației naționale este analizată prin prisma legislației intrate în vigoare înainte de 20 martie 2016.

2.2.2 Sfera de adaptare

2.2.2.1 Domeniile de adaptare

În scopul identificării domeniilor în care legislația națională trebuie adaptată, sunt examinate următoarele aspecte:

- compatibilitatea cu dispozițiile privind independența BCN din Tratat (articolul 130) și din Statut (articolele 7 și 14.2), precum și cu dispozițiile privind confidențialitatea (articolul 37 din Statut);
- compatibilitatea cu dispozițiile referitoare la interdicția de finanțare monetară (articolul 123 din Tratat) și interdicția de acces privilegiat (articolul 124 din Tratat), precum și compatibilitatea cu ortografia unică a euro impusă de legislația UE; și
- integrarea juridică a BCN în Eurosistem (în special din perspectiva articolelor 12.1 și 14.3 din Statut).

2.2.2.2 „Compatibilitate” sau „armonizare”

Articolul 131 din Tratat prevede cerința ca legislația națională să fie „compatibilă” cu Tratatul și cu Statutul; în consecință, orice incompatibilitate trebuie eliminată. Nici supremația Tratatelor și a Statutului asupra legislației naționale, nici natura incompatibilității nu afectează necesitatea îndeplinirii acestei obligații.

¹⁷ În special Rapoartele de convergență ale BCE din iunie 2014 (cu privire la Bulgaria, Republica Cehă, Croația, Lituania, Ungaria, Polonia, România și Suedia), iunie 2013 (cu privire la Letonia), mai 2012 (cu privire la Bulgaria, Republica Cehă, Letonia, Lituania, Ungaria, Polonia, România și Suedia), mai 2010 (cu privire la Bulgaria, Republica Cehă, Estonia, Letonia, Lituania, Ungaria, Polonia, România și Suedia), mai 2008 (cu privire la Bulgaria, Republica Cehă, Estonia, Letonia, Lituania, Ungaria, Polonia, România, Slovacia și Suedia), mai 2007 (cu privire la Cipru și Malta), decembrie 2006 (cu privire la Republica Cehă, Estonia, Cipru, Letonia, Ungaria, Malta, Polonia, Slovacia și Suedia), mai 2006 (cu privire la Lituania și Slovenia), octombrie 2004 (cu privire la Republica Cehă, Estonia, Cipru, Letonia, Lituania, Ungaria, Malta, Polonia, Slovenia, Slovacia și Suedia), mai 2002 (cu privire la Suedia) și aprilie 2000 (cu privire la Grecia și Suedia), precum și Raportul de convergență al IME din martie 1998.

Cerința ca legislația națională să fie „compatibilă” nu înseamnă că Tratatul impune „armonizarea” statutelor BCN între ele sau cu Statutul. Particularitățile naționale pot continua să existe în măsura în care acestea nu aduc atingere competenței exclusive a UE în domeniul monetar. Într-adevăr, articolul 14.4 din Statut permite BCN să îndeplinească și alte funcții decât cele menționate în Statut, în măsura în care acestea nu împiedică îndeplinirea obiectivelor și misiunilor SEBC. Dispozițiile statutelor BCN care prevăd astfel de funcții suplimentare reprezintă un exemplu elocvent de situații în care se acceptă păstrarea diferențelor. Astfel, termenul „compatibil” indică mai degrabă faptul că legislația națională și statutul BCN trebuie ajustate în vederea eliminării neconcordanțelor cu Tratatul și cu Statutul și a asigurării nivelului necesar de integrare a BCN în SEBC. Trebuie modificată în special orice dispoziție care încalcă independența BCN, astfel cum este definită în Tratat, precum și rolul său ca parte integrantă a SEBC. Prin urmare, nu este suficient să se considere că supremația legislației UE asupra legislației naționale poate conduce singură la realizarea acestui obiectiv.

Obligația prevăzută la articolul 131 din Tratat privește exclusiv situația incompatibilității cu Tratatul și cu Statutul. Însă legislația națională care este incompatibilă cu legislația secundară a UE relevantă pentru domeniile de adaptare analizate în prezentul Raport de convergență ar trebui armonizată cu aceasta. Supremația legislației UE nu afectează obligația de a adapta legislația națională. Această cerință de ordin general decurge nu numai din articolul 131 din Tratat, ci și din jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene.¹⁸

Tratatul și Statutul nu precizează modalitatea prin care legislația națională ar trebui să fie adaptată. Acest obiectiv poate fi realizat prin intermediul trimiterilor la Tratat și Statut, prin includerea dispozițiilor acestora și prin menționarea originii lor, prin eliminarea oricărei incompatibilități sau printr-o combinație a acestor metode.

În plus, printre alte elemente care constituie modalități de realizare și menținere a compatibilității legislației naționale cu Tratatul și Statutul, BCE trebuie consultată de către instituțiile UE și statele membre cu privire la proiectele de reglementare care sunt de competența sa, în conformitate cu articolul 127 alineatul (4) și articolul 282 alineatul (5) din Tratat și cu articolul 4 din Statut. Decizia 98/415/CE a Consiliului din 29 iunie 1998 privind consultarea Băncii Centrale Europene de către autoritățile naționale cu privire la proiectele de reglementare¹⁹ stabilește în mod expres obligația statelor membre de a lua măsurile necesare în vederea respectării acestei obligații.

¹⁸ A se vedea, printre altele, cauza 167/73 Comisia Comunităților Europene/Republica Franceză, Rec., 1974, p. 359 (*Code du Travail Maritime*).

¹⁹ JO L 189, 3.7.1998, p. 42.

2.2.3 Independența BCN

În ceea ce privește independența băncilor centrale și aspectele legate de confidențialitate, legislația națională a statelor membre care au aderat la UE în 2004, 2007 sau 2013 a trebuit adaptată pentru a fi în concordanță cu dispozițiile aplicabile ale Tratatului și ale Statutului și pentru a intra în vigoare la 1 mai 2004, 1 ianuarie 2007 și 1 iulie 2013. Suedia a trebuit să realizeze adaptările necesare până la data de 1 iunie 1998, dată la care a fost înființat SEBC.

Independența băncilor centrale

În luna noiembrie 1995, IME a elaborat o listă de caracteristici ale independenței băncilor centrale (descrise ulterior în detaliu în Raportul de convergență din anul 1998), care au stat la baza evaluării legislației naționale a statelor membre la acea dată, în special a statutelor BCN. Conceptul de independență a băncilor centrale include diferite tipuri de independență care trebuie analizate separat, respectiv independența funcțională, instituțională, personală și financiară. În ultimii ani, prin avizele adoptate de BCE, analiza acestor aspecte ale independenței băncilor centrale a continuat să fie perfecționată. Aspectele menționate stau la baza evaluării nivelului de convergență dintre legislația națională a statelor membre care fac obiectul unei derogări, pe de o parte, și Tratatului și Statutului, pe de altă parte.

Independența funcțională

Independența băncilor centrale nu este un scop în sine, ci reprezintă un instrument esențial pentru atingerea unui obiectiv care ar trebui să fie clar definit și să aibă prioritate față de orice alte obiective. Independența funcțională presupune ca obiectivul fundamental al fiecărei BCN să fie exprimat în mod clar, să nu lase loc incertitudinilor juridice și să fie în deplin acord cu obiectivul fundamental de menținere a stabilității prețurilor prevăzut în Tratat. Acest tip de independență este asigurat prin dotarea BCN cu mijloacele și instrumentele necesare pentru îndeplinirea acestui obiectiv în mod independent de orice altă autoritate. Cerința privind independența băncilor centrale, prevăzută în Tratat, reflectă opinia generală conform căreia obiectivul fundamental de menținere a stabilității prețurilor este realizat în mod optim de o instituție pe deplin independentă, al cărei mandat este clar definit. Independența băncilor centrale este perfect compatibilă cu angajarea răspunderii acestora pentru deciziile lor, aceasta reprezentând un aspect important pentru sporirea încrederii în statutul lor de instituții independente. Acest principiu presupune transparență și dialog cu terții.

Sub aspect temporal, Tratatul nu precizează data de la care BCN ale statelor membre care fac obiectul unei derogări trebuie să îndeplinească obiectivul fundamental de menținere a stabilității prețurilor prevăzut la articolul 127 alineatul (1) și articolul 282 alineatul (2) din Tratat și la articolul 2 din Statut. În cazul statelor membre care au aderat la UE ulterior datei introducerii monedei euro în UE, nu se precizează dacă această obligație este aplicabilă de la data aderării sau de la data

adoptării monedei euro de către acestea. Spre deosebire de articolul 127 alineatul (1) din Tratat, care nu se aplică statelor membre care fac obiectul unei derogări [a se vedea articolul 139 alineatul (2) litera (c) din Tratat], articolul 2 din Statut se aplică în cazul acestor state membre (a se vedea articolul 42.1 din Statut). BCE consideră că obligația BCN de a stabili menținerea stabilității prețurilor drept obiectiv fundamental a intrat în vigoare la 1 iunie 1998 în cazul Suediei și la 1 mai 2004, 1 ianuarie 2007 și 1 iulie 2013 în cazul statelor membre care au aderat la UE la aceste date. Această poziție se bazează pe faptul că unul dintre principiile directe ale UE, respectiv stabilitatea prețurilor (articolul 119 din Tratat), se aplică și în cazul statelor membre care fac obiectul unei derogări, precum și pe obiectivul prevăzut în Tratat conform căruia toate statele membre trebuie să urmărească realizarea convergenței macroeconomice, inclusiv a stabilității prețurilor, care reprezintă motivul pentru caracterul periodic al rapoartelor BCE și ale Comisiei Europene. Această concluzie se întemeiază totodată pe principiul subiacent al independenței băncilor centrale, care se justifică numai în cazul în care obiectivul general privind stabilitatea prețurilor este prioritar.

Sintezele pe țară din prezentul raport au la bază aceste concluzii privind data la care intră în vigoare obligația ce revine BCN ale statelor membre care fac obiectul unei derogări de a stabili ca obiectiv fundamental menținerea stabilității prețurilor.

Independența instituțională

Principiul independenței instituționale este enunțat în mod expres la articolul 130 din Tratat și la articolul 7 din Statut. Aceste două articole interzic BCN și membrilor organelor de decizie ale acestora să solicite sau să accepte instrucțiuni de la instituțiile sau organismele UE, de la guvernele statelor membre sau de la orice alt organism. În plus, acestea interzic instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor UE, precum și guvernelor statelor membre orice încercare de influențare a acelor membri ai organelor de decizie ale BCN ale căror decizii pot influența îndeplinirea de către BCN a misiunilor legate de SEBC. În cazul în care legislația națională reflectă articolul 130 din Tratat și articolul 7 din Statut, aceasta ar trebui să reflecte ambele interdicții și să nu limiteze domeniul de aplicare a acestora.²⁰

Indiferent dacă BCN este organizată ca un organism aflat în proprietatea statului, un organism specializat de drept public sau pur și simplu o societate pe acțiuni, există riscul ca, în temeiul existenței unei asemenea relații de proprietate, proprietarul să aibă posibilitatea de a-și exercita influența asupra procesului decizional al acesteia în ceea ce privește misiunile legate de SEBC. O astfel de influență, indiferent dacă este exercitată prin intermediul drepturilor acționarilor sau în alt mod, poate afecta independența unei BCN și, prin urmare, ar trebui limitată prin lege.

²⁰ Avizul CON/2011/104.

Interdicția de a da instrucțiuni

Drepturile terților de a da instrucțiuni BCN, organelor de decizie ale BCN sau membrilor acestora în privința misiunilor legate de SEBC sunt incompatibile cu Tratatul și cu Statutul.

Orice implicare a unei BCN în aplicarea măsurilor destinate consolidării stabilității financiare trebuie să fie compatibilă cu Tratatul, respectiv funcțiile BCN trebuie să fie îndeplinite în deplină compatibilitate cu independența funcțională, instituțională și financiară a acestora, astfel încât să asigure îndeplinirea adecvată a atribuțiilor care le revin în temeiul Tratatului și al Statutului.²¹ În măsura în care legislația națională prevede pentru o BCN un rol care depășește funcția consultativă și care presupune asumarea de către aceasta a unor atribuții suplimentare, este necesară asigurarea faptului că aceste atribuții nu afectează din punct de vedere operațional și financiar capacitatea BCN de a îndeplini misiunile legate de SEBC.²² În plus, includerea reprezentanților BCN în autoritățile de supraveghere cu caracter colegial sau în alte autorități ar trebui să ia în considerare măsuri de garantare a independenței personale a membrilor organelor de decizie ale BCN.²³

Interdicția de a aproba, suspenda, anula sau amâna decizii

Drepturile terților de a aproba, suspenda, anula sau amâna deciziile adoptate de BCN în privința misiunilor legate de SEBC sunt incompatibile cu Tratatul și cu Statutul.

Interdicția de a controla decizii pe motive juridice

Exercitarea, de către alte organisme decât instanțele judecătorești independente, a controlului, pe motive juridice, asupra deciziilor referitoare la îndeplinirea misiunilor legate de SEBC este incompatibilă cu Tratatul și Statutul, întrucât îndeplinirea acestor misiuni nu poate face obiectul reexaminării la nivel politic. Dreptul guvernatorului unei BCN de a suspenda, pe motive juridice, aplicarea unei decizii adoptate de SEBC sau de un organ de decizie al unei BCN și de a transmite ulterior această decizie unui organism politic în vederea adoptării unei decizii finale ar echivala cu solicitarea de instrucțiuni de la terți.

Interdicția de a participa cu drept de vot în cadrul organelor de decizie ale BCN

Participarea cu drept de vot a reprezentanților terților în cadrul unui organ de decizie al unei BCN cu privire la aspecte referitoare la îndeplinirea de către BCN a misiunilor legate de SEBC, chiar și în cazul în care votul respectiv nu are caracter decisiv, este incompatibilă cu Tratatul și cu Statutul. O astfel de participare, chiar și fără drept de vot, este incompatibilă cu Tratatul și cu Statutul, dacă interferează cu îndeplinirea de

²¹ Avizul CON/2010/31.

²² Avizul CON/2009/93.

²³ Avizul CON/2010/94.

către organele de decizie a misiunilor legate de SEBC sau dacă pune în pericol respectarea regimului de confidențialitate al SEBC.²⁴

Interdicția de consultare prealabilă cu privire la o decizie a unei BCN

Obligația statutară explicită a unei BCN de a consulta în prealabil terții cu privire la o decizie a BCN pune la dispoziția terților un mecanism formal de influențare a deciziei finale și, prin urmare, este incompatibilă cu Tratatul și cu Statutul.

Cu toate acestea, dialogul dintre o BCN și terți, chiar și în cazul în care se bazează pe obligații statutare de furnizare de informații și de schimb de opinii, este compatibil cu independența băncii centrale cu condiția ca:

- această situație să nu aducă atingere independenței membrilor organelor de decizie ale BCN;
- statutul special al guvernatorilor, în calitate de membri ai organelor de decizie ale BCE, să fie pe deplin respectat; și
- obligațiile de confidențialitate care decurg din Statut să fie îndeplinite.

Descărcarea de răspundere a membrilor organelor de decizie ale BCN

Dispozițiile statutare referitoare la adoptarea de către terți (de exemplu, guverne) a hotărârilor privind descărcarea de răspundere a membrilor organelor de decizie ale BCN (de exemplu, în ceea ce privește conturile) trebuie să prevadă elemente de siguranță corespunzătoare, astfel încât o asemenea competență să nu afecteze capacitatea unui membru al unei BCN de a adopta în mod independent decizii cu privire la misiunile legate de SEBC (sau de a aplica decizii adoptate la nivelul SEBC). În acest sens, este recomandată includerea unei dispoziții exprese în statutele BCN.

Independența personală

Dispoziția din Statut referitoare la stabilitatea mandatului conferit membrilor organelor de decizie ale BCN contribuie la menținerea independenței băncii centrale. Guvernatorii BCN sunt membri ai Consiliului general al BCE și devin membri ai Consiliului guvernatorilor după adoptarea monedei euro de către statele membre din care provin. În temeiul articolului 14.2 din Statut, statutele BCN trebuie să specifice o durată minimă de cinci ani pentru mandatul guvernatorilor. De asemenea, prevederile acestui articol oferă protecție împotriva demiterii arbitrare a guvernatorilor, precizând faptul că guvernatorii pot fi eliberați din funcție doar în cazul în care nu mai îndeplinesc condițiile necesare exercitării îndatoririlor ce le revin sau în cazul în care se fac vinovați de abateri grave, și menționează posibilitatea de

²⁴ Avizele CON/2014/25 și CON/2015/57.

a introduce o acțiune la Curtea de Justiție a Uniunii Europene. Statutele BCN trebuie să respecte această dispoziție, astfel cum se menționează în continuare.

Articolul 130 din Tratat interzice guvernelor naționale și oricăror organisme să influențeze membrii organelor de decizie ale BCN în îndeplinirea misiunilor acestora. În special, statele membre nu pot încerca să influențeze membrii organelor de decizie ale BCN prin modificarea legislației naționale care le afectează remunerarea, care, în principiu, ar trebui să se aplice doar pentru numiri viitoare.²⁵

Durata minimă a mandatului guvernatorilor

În conformitate cu articolul 14.2 din Statut, statutele BCN trebuie să prevadă o durată minimă de cinci ani pentru mandatul unui guvernator. Această dispoziție nu exclude durate mai lungi ale mandatului, în timp ce un mandat pe durată nedeterminată nu necesită modificarea statutelor, cu condiția ca motivele eliberării din funcție a guvernatorului să fie conforme cu dispozițiile articolului 14.2 din Statut. În cazul în care în legislația națională este prevăzută o vârstă obligatorie de pensionare, ar trebui să se asigure că durata minimă a mandatului în conformitate cu articolul 14.2 din Statut nu este întreruptă de o astfel de dispoziție, aceasta prevalând asupra oricărei vârste obligatorii de pensionare în cazul unui guvernator.²⁶ În situația în care statutul unei BCN este modificat, legea de modificare trebuie să asigure stabilitatea mandatului guvernatorului și al altor membri ai organelor de decizie implicate în îndeplinirea misiunilor legate de SEBC.

Motivele eliberării din funcție a guvernatorilor

Statutele BCN trebuie să asigure faptul că guvernatorii nu pot fi eliberați din funcție în baza altor motive decât cele menționate la articolul 14.2 din Statut. Scopul acestei cerințe este acela de a împiedica autoritățile implicate în procesul de numire a guvernatorilor, în special guvernul sau parlamentul, să elibereze în mod discreționar din funcție un guvernator. Statutele BCN ar trebui fie să facă trimitere la articolul 14.2 din Statut, fie să încorporeze prevederile acestuia și să facă trimitere la proveniența acestora, fie să elimine orice incompatibilitate cu motivele ce stau la baza unei eliberări din funcție prevăzute la articolul 14.2 din Statut, sau să omită menționarea acestora (întrucât prevederile articolului 14.2 din Statut sunt direct aplicabile). Odată aleși sau numiți, guvernatorii nu pot fi demisi în alte condiții decât cele prevăzute la articolul 14.2 din Statut, chiar dacă nu și-au preluat încă atribuțiile.

Stabilitatea mandatului și motivele eliberării din funcție a membrilor organelor de decizie ale BCN, cu excepția guvernatorilor, care sunt implicați în îndeplinirea misiunilor legate de SEBC

În situația în care aceleași norme privind stabilitatea mandatului și motivele eliberării din funcție a guvernatorilor nu s-ar aplica și în cazul celorlalți membri ai organelor de decizie ale BCN implicați în îndeplinirea misiunilor legate de SEBC, independența

²⁵ A se vedea, de exemplu, Avizele CON/2010/56, CON/2010/80, CON/2011/104 și CON/2011/106.

²⁶ Avizul CON/2012/89.

personală ar putea fi compromisă.²⁷ Diverse dispoziții ale Tratatului și ale Statutului impun un nivel comparabil de stabilitate a mandatului. Articolul 14.2 din Statut nu restrânge stabilitatea mandatului exclusiv la nivelul guvernatorului, iar articolul 130 din Tratat și articolul 7 din Statut se referă la „membrii organelor de decizie” ale BCN și nu în mod expres la guvernatori. Acest principiu se aplică în special în cazul în care un guvernator este *primus inter pares* în raport cu colegii săi cu drepturi de vot echivalente sau în situațiile în care ceilalți membri sunt implicați în îndeplinirea misiunilor legate de SEBC.

Dreptul la cale de atac jurisdicțională

Membrii organelor de decizie ale BCN trebuie să aibă dreptul de a ataca orice decizie prin care sunt eliberați din funcție la o instanță judecătorească independentă, pentru a limita posibilitatea factorilor politici de a evalua în mod discreționar motivele eliberării acestora din funcție.

Articolul 14.2 din Statut prevede că guvernatorii BCN care au fost eliberați din funcție dispun de dreptul de a ataca această decizie în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene. Legislația națională trebuie fie să facă trimitere la Statut, fie să nu facă niciun fel de mențiune cu privire la dreptul de a ataca această decizie la Curtea de Justiție a Uniunii Europene (întrucât articolul 14.2 din Statut este direct aplicabil).

De asemenea, legislația națională ar trebui să prevadă dreptul la o cale de atac în fața instanțelor judecătorești naționale împotriva deciziei de eliberare din funcție a oricărui alt membru al organelor de decizie ale BCN implicat în îndeplinirea misiunilor legate de SEBC. Acest drept fie poate constitui o problemă de drept comun, fie poate face obiectul unei dispoziții speciale. Chiar dacă dreptul comun prevede acest drept, din rațiuni de certitudine juridică, este recomandabilă includerea unei dispoziții specifice referitoare la acest drept.

Măsuri de prevenire a conflictelor de interese

Independența personală implică și asigurarea prevenirii unor eventuale conflicte de interese între atribuțiile membrilor organelor de decizie ale BCN implicați în îndeplinirea misiunilor legate de SEBC în relația acestora cu BCN respective (și, de asemenea, ale guvernatorilor în relația cu BCE) și oricare alte funcții pe care le pot deține acești membri ai organelor de decizie ale BCN și care le pot compromite independența personală. În principiu, calitatea de membru al unui organ de decizie al BCN implicat în îndeplinirea misiunilor legate de SEBC este incompatibilă cu exercitarea altor funcții care pot conduce la apariția unui conflict de interese. Mai exact, membrii acestor organe de decizie nu pot exercita un mandat și nu pot avea un interes care să le poată influența activitățile, fie prin natura postului deținut în cadrul autorităților executive sau legislative ale statului sau în cadrul administrației regionale ori locale, fie prin implicarea în activitatea unei societăți comerciale.

²⁷ Principalele avize ale BCE cu rol formator în acest domeniu sunt: CON/2004/35, CON/2005/26, CON/2006/32, CON/2006/44 și CON/2007/6.

Trebuie acordată o atenție deosebită prevenirii unor eventuale conflicte de interese în cazul membrilor care nu dețin funcții de conducere în cadrul organelor de decizie.

Independența financiară

Chiar dacă o BCN este complet independentă din punct de vedere funcțional, instituțional și personal (acest principiu fiind garantat de statutul BCN), independența generală a acesteia ar fi periclitată în situația în care nu ar fi în măsură să dispună, în mod autonom, de resurse financiare suficiente pentru îndeplinirea mandatului (respectiv, îndeplinirea misiunilor legate de SEBC încredințate acesteia prin Tratat și Statut).

Statele membre nu trebuie să pună BCN în situația de a nu putea dispune de resurse financiare suficiente și de capital net adecvat²⁸ pentru îndeplinirea misiunilor legate de SEBC sau de Eurosistem, după caz. Trebuie menționat că articolele 28.1 și 30.4 din Statut prevăd posibilitatea BCE de a adresa BCN solicitări ulterioare pentru a contribui la capitalul BCE și pentru a efectua transferuri suplimentare de active din rezervele valutare.²⁹ În plus, articolul 33.2 din Statut prevede³⁰ că, în cazul în care BCE înregistrează o pierdere care nu poate fi compensată în totalitate din fondul general de rezervă, Consiliul guvernatorilor BCE poate decide ca pierderea reziduală să fie acoperită din veniturile monetare aferente exercițiului financiar respectiv, proporțional cu și în limita sumelor alocate BCN. Principiul independenței financiare implică faptul că, pentru respectarea acestor dispoziții, este necesar ca o BCN să își poată îndeplini funcțiile fără ingerințe.

De asemenea, principiul independenței financiare implică și faptul că o BCN trebuie să dispună de mijloace suficiente nu numai pentru exercitarea misiunilor legate de SEBC, ci și pentru îndeplinirea propriilor atribuții la nivel național (de exemplu, finanțarea administrării și a operațiunilor proprii).

Având în vedere toate motivele menționate anterior, independența financiară implică și faptul că o BCN trebuie să aibă mereu capital suficient. Mai exact, trebuie evitată orice situație în care, pentru o perioadă îndelungată de timp, nivelul capitalului net al unei BCN este mai mic decât cel al capitalului statutar sau chiar negativ, inclusiv situația în care sunt raportate pierderi care depășesc nivelul capitalului și al rezervelor. Orice astfel de situație poate avea un impact negativ asupra capacității BCN de a-și îndeplini misiunile legate de SEBC și pe cele cu caracter național. În plus, o astfel de situație poate afecta credibilitatea politicii monetare a Eurosistemului. Prin urmare, situația în care nivelul capitalului net al unei BCN coboară sub cel al capitalului statutar sau devine chiar negativ ar impune ca statul

²⁸ Avizele CON/2014/24, CON/2014/27 și CON/2014/56.

²⁹ Articolul 30.4 se aplică doar în cadrul Eurosistemului.

³⁰ Articolul 33.2 se aplică doar în cadrul Eurosistemului.

membru respectiv să pună la dispoziția BCN capitalul necesar (cel puțin pentru a ajunge la nivelul capitalului statutar) într-o perioadă rezonabilă de timp, astfel încât să fie respectat principiul independenței financiare. În ceea ce privește BCE, relevanța acestui aspect a fost deja recunoscută de Consiliu prin adoptarea Regulamentului (CE) nr. 1009/2000 al Consiliului din 8 mai 2000 privind majorările capitalului Băncii Centrale Europene.³¹ Acesta a permis Consiliului guvernatorilor BCE să adopte o hotărâre cu privire la o majorare efectivă a capitalului BCE în vederea menținerii caracterului adecvat al bazei de calcul a capitalului pentru susținerea operațiunilor BCE;³² BCN ar trebui să aibă capacitatea financiară pentru a da curs unei astfel de decizii a BCE.

Conceptul de independență financiară ar trebui evaluat din perspectiva capacității unui terț de a exercita o influență directă sau indirectă nu numai asupra atribuțiilor unei BCN, ci și asupra capacității acesteia de a-și îndeplini mandatul atât din punct de vedere operațional, respectiv al resurselor umane, cât și financiar, prin prisma resurselor financiare corespunzătoare. Aspectele independenței financiare prezentate în continuare sunt deosebit de relevante în acest sens.³³ Acestea sunt elementele independenței financiare în raport cu care BCN prezintă cel mai înalt grad de vulnerabilitate la influențele exterioare.

Stabilirea bugetului

Competența unui terț de a stabili sau de a influența bugetul unei BCN este incompatibilă cu principiul independenței financiare, cu excepția cazului în care legea prevede o clauză de salvagardare pentru garantarea faptului că o astfel de competență nu aduce atingere mijloacelor financiare necesare îndeplinirii de către BCN a misiunilor legate de SEBC.

Normele contabile

Conturile trebuie elaborate fie în conformitate cu normele contabile generale, fie în conformitate cu normele stabilite de organele de decizie ale unei BCN. În cazul în care sunt stabilite de către terți, aceste norme trebuie cel puțin să țină seama de propunerile organelor de decizie ale BCN.

Conturile anuale ar trebui adoptate de către organele de decizie ale BCN, cu sprijinul unor contabili independenți, și pot face obiectul aprobării *ex post* de către terți (de exemplu, guvernul sau parlamentul). În ceea ce privește profitul, organele de decizie ale BCN ar trebui să aibă competența de a decide cu privire la calcularea acestuia în mod independent și profesional.

³¹ JO L 115, 16.5.2000, p. 1.

³² Decizia BCE/2010/26 din 13 decembrie 2010 privind majorarea capitalului Băncii Centrale Europene (JO L 11, 15.1.2011, p. 53).

³³ Principalele avize ale BCE cu rol formator în acest domeniu sunt: CON/2002/16, CON/2003/22, CON/2003/27, CON/2004/1, CON/2006/38, CON/2006/47, CON/2007/8, CON/2008/13, CON/2008/68 și CON/2009/32.

În cazul în care operațiunile BCN sunt supuse controlului unei curți de conturi sau al unui organism similar care are sarcina de a controla utilizarea finanțelor publice, sfera de aplicare a acestui control ar trebui să fie definită în mod clar prin cadrul juridic și nu ar trebui să aducă atingere activităților desfășurate de auditorii externi independenți ai BCN³⁴ și, de asemenea, în conformitate cu principiul independenței instituționale, ar trebui să respecte interdicția de a da instrucțiuni unei BCN și organelor sale de decizie și nu ar trebui să interfereze cu misiunile legate de SEBC ale BCN.³⁵ Auditul public trebuie realizat pe baza unor criterii apolitice, independente și strict profesionale.

Repartizarea profitului, capitalul și dispozițiile financiare ale BCN

În ceea ce privește repartizarea profitului, statutele BCN pot conține dispoziții cu privire la modalitatea de repartizare a profitului. În absența unor astfel de dispoziții, deciziile privind repartizarea profitului ar trebui adoptate de către organele de decizie ale BCN pe baza unor criterii profesionale și nu ar trebui lăsate la discreția terților, cu excepția cazului în care este prevăzută o clauză de salvagardare expresă care stabilește faptul că aceasta nu aduce atingere mijloacelor financiare necesare îndeplinirii de către BCN a misiunilor legate de SEBC, precum și a celor cu caracter național.

Profitul poate fi transferat către bugetul de stat numai după acoperirea pierderilor acumulate în anii anteriori³⁶ și după constituirea provizioanelor financiare considerate necesare pentru menținerea valorii reale a capitalului și a activelor BCN. Nu sunt admise măsuri legislative temporare sau ad-hoc care să constituie instrucțiuni adresate BCN cu privire la repartizarea profitului acestora.³⁷ În mod similar, aplicarea unui impozit pe câștigurile nerealizate ale unei BCN ar aduce, de asemenea, atingere principiului independenței financiare.³⁸

Un stat membru nu poate impune unei BCN reduceri de capital fără acordul preliminar al organelor de decizie ale respectivei BCN, scopul fiind acela de a asigura deținerea de către aceasta a unor mijloace financiare suficiente pentru îndeplinirea mandatului de membru al SEBC, în conformitate cu dispozițiile articolului 127 alineatul (2) din Tratat și cu dispozițiile Statutului. Din același motiv, orice modificare a normelor unei BCN privind repartizarea profitului ar trebui inițiată și adoptată numai în colaborare cu respectiva BCN, aceasta fiind cea mai în măsură să evalueze nivelul fondului de rezervă de care are nevoie.³⁹ În privința provizioanelor sau a rezervelor financiare, BCN trebuie să aibă posibilitatea de a-și crea, în mod cu totul independent, provizioane financiare în vederea menținerii

³⁴ Pentru activitățile auditorilor externi independenți ai BCN, a se vedea articolul 27.1 din Statut.

³⁵ Avizele CON/2011/9, CON/2011/53 și CON/2015/57.

³⁶ Avizul CON/2009/85.

³⁷ Avizul CON/2009/26 și Avizul CON/2013/15.

³⁸ Avizul CON/2009/63 și Avizul CON/2009/59.

³⁹ Avizul CON/2009/83 și Avizul CON/2009/53.

valorii reale a capitalului și a activelor deținute. Totodată, statele membre nu pot împiedica BCN să își constituie fondul de rezervă necesar pentru îndeplinirea atribuțiilor care îi revin în calitate de membru al SEBC.⁴⁰

Răspunderea financiară a autorităților de supraveghere

În majoritatea statelor membre, autoritățile de supraveghere financiară fac parte integrantă din BCN. Aceasta nu ridică probleme în măsura în care aceste autorități sunt supuse procesului independent de adoptare a deciziilor de către BCN. Totuși, dacă legea atribuie acestor autorități de supraveghere o capacitate decizională separată, este important să se asigure faptul că deciziile adoptate de către acestea nu pun în pericol finanțele BCN în ansamblu. În asemenea cazuri, legislația națională ar trebui să permită BCN să exercite controlul final asupra oricărei hotărâri adoptate de autoritățile de supraveghere care ar putea afecta independența BCN, cu precădere independența financiară a acesteia.

Autonomia în domeniul resurselor umane

Statele membre nu pot aduce atingere capacității unei BCN de a angaja și a păstra personalul calificat necesar pentru îndeplinirea în mod independent a atribuțiilor care i-au fost conferite prin Tratat și Statut. Totodată, o BCN nu poate fi pusă în situația de a nu avea control sau de a avea un control limitat asupra personalului său ori în situația în care guvernul unui stat membru îi poate influența politica în domeniul resurselor umane.⁴¹ Orice modificare a dispozițiilor legislative privind remunerarea membrilor organelor de decizie ale unei BCN și a angajaților acesteia ar trebui hotărâtă în colaborare strânsă și eficace cu BCN, luând în considerare opiniile acesteia, pentru a asigura capacitatea permanentă a BCN de a-și îndeplini misiunile în mod independent.⁴² Autonomia în domeniul resurselor umane include și aspectele referitoare la sistemul de pensii al personalului. De asemenea, modificările care determină reduceri ale remunerației aferente personalului unei BCN nu ar trebui să aducă atingere competențelor respectivei BCN de a-și administra propriile resurse financiare, inclusiv fondurile rezultate ca urmare a oricărei diminuări a salariilor plătite.⁴³

Dreptul de proprietate

Drepturile unor terți de a interveni sau de a da instrucțiuni unei BCN cu privire la proprietățile acesteia sunt incompatibile cu principiul independenței financiare.

⁴⁰ Avizul CON/2009/26 și Avizul CON/2012/69.

⁴¹ Avizul CON/2008/9, Avizul CON/2008/10 și Avizul CON/2012/89.

⁴² Principalele avize sunt: CON/2010/42, CON/2010/51, CON/2010/56, CON/2010/69, CON/2010/80, CON/2011/104, CON/2011/106, CON/2012/6, CON/2012/86 și CON/2014/7.

⁴³ Avizul CON/2014/38.

2.2.4 Confidențialitate

Obligația păstrării secretului profesional de către personalul BCE și al BCN, precum și de către membrii organelor de decizie ale BCE și ale BCN, în conformitate cu dispozițiile articolului 37 din Statut, poate determina inserarea unor dispoziții similare în statutele BCN sau în legislația statelor membre. Supremația legislației Uniunii și a normelor adoptate în temeiul acesteia implică și faptul că dispozițiile legale naționale referitoare la accesul terților la documente trebuie să fie în conformitate cu legislația relevantă a Uniunii, inclusiv articolul 37 din Statut, și nu pot conduce la încălcarea regimului de confidențialitate al SEBC. Accesul unei curți de conturi sau al unui organism similar la informațiile și documentele confidențiale ale unei BCN trebuie limitat la ceea ce este necesar pentru îndeplinirea atribuțiilor statutare ale organismului care primește aceste informații și nu trebuie să aducă atingere independenței SEBC și regimului acestuia privind confidențialitatea aplicabil membrilor organelor de decizie și personalului BCN.⁴⁴ BCN ar trebui să asigure faptul că aceste organisme păstrează confidențialitatea informațiilor și a documentelor divulgate la un nivel corespunzător celui aplicat de BCN.

2.2.5 Interdicția de finanțare monetară și de acces privilegiat

În ceea ce privește interdicția de finanțare monetară și de acces privilegiat, legislația națională a statelor membre care au aderat la Uniunea Europeană în 2004, 2007 sau 2013 a trebuit adaptată pentru a fi în concordanță cu dispozițiile relevante din Tratat și din Statut și pentru a intra în vigoare la 1 mai 2004, 1 ianuarie 2007 și respectiv 1 iulie 2013. Suedia a trebuit să facă adaptările necesare până la data de 1 ianuarie 1995.

2.2.5.1 Interdicția de finanțare monetară

Interdicția de finanțare monetară este prevăzută la articolul 123 alineatul (1) din Tratat, care interzice BCE și BCN din statele membre să acorde credite pe descoperit de cont sau orice alt tip de facilitare de credit instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor UE, administrațiilor publice centrale, autorităților regionale sau locale, celorlalte autorități publice, celorlalte organisme sau întreprinderi publice din statele membre; de asemenea, se interzice cumpărarea de titluri de creanță direct de la acestea de către BCE sau de către BCN. Tratatul prevede o excepție de la respectiva interdicție, aceasta nefiind aplicabilă în cazul instituțiilor publice de credit care, în contextul furnizării de lichidități de către băncile centrale, trebuie să beneficieze de același tratament ca și instituțiile private de credit [articolul 123 alineatul (2) din Tratat]. De asemenea, BCE și BCN pot acționa în calitate de agenți

⁴⁴ Avizele CON/2015/8 și CON/2015/57.

fiscali pentru organismele publice menționate anterior (articolul 21.2 din Statut). Domeniul exact de aplicare a interdicției de finanțare monetară este definit mai detaliat în Regulamentul (CE) nr. 3603/93 al Consiliului din 13 decembrie 1993 de precizare a definițiilor necesare aplicării interdicțiilor menționate la articolele 104 și 104b alineatul (1) din Tratat⁴⁵, care precizează că interdicția vizează orice tip de finanțare a obligațiilor sectorului public față de terți.

Interdicția de finanțare monetară este esențială pentru asigurarea îndeplinirii obiectivului fundamental al politicii monetare (și anume menținerea stabilității prețurilor). De asemenea, finanțarea sectorului public de către banca centrală reduce presiunile în domeniul disciplinei fiscale. Prin urmare, interdicția trebuie interpretată în mod extensiv pentru a se asigura aplicarea ei cu strictețe, sub rezerva unui număr limitat de excepții prevăzute la articolul 123 alineatul (2) din Tratat și în Regulamentul (CE) nr. 3603/93. Astfel, chiar dacă articolul 123 alineatul (1) din Tratat se referă în mod specific la „facilități de credit”, care implică obligația rambursării fondurilor, această interdicție se aplică *a fortiori* și altor forme de finanțare, pentru care nu este prevăzută obligația de rambursare.

Poziția generală a BCE cu privire la compatibilitatea legislației naționale cu această interdicție a fost formulată în principal în cadrul consultărilor BCE de către statele membre cu privire la proiectele de acte normative naționale, conform articolului 127 alineatul (4) și articolului 282 alineatul (5) din Tratat.⁴⁶

Legislația națională care transpune interdicția de finanțare monetară

În general, nu este necesară transpunerea în legislația națională a articolului 123 din Tratat, completat prin Regulamentul (CE) nr. 3603/93, întrucât dispozițiile acestora sunt direct aplicabile. Totuși, în cazul în care legislația națională reflectă aceste dispoziții ale UE direct aplicabile, prevederile acesteia nu pot limita domeniul de aplicare a interdicției de finanțare monetară și nu pot extinde excepțiile prevăzute de legislația UE. De exemplu, o legislație națională care prevede finanțarea de către BCN a angajamentelor financiare asumate de un stat membru față de instituții financiare internaționale [altele decât FMI în pozițiile prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 3603/93⁴⁷] sau față de țări terțe este incompatibilă cu interdicția de finanțare monetară.

⁴⁵ JO L 332, 31.12.1993, p. 1. Articolele 104 și 104b alineatul (1) din Tratatul de instituire a Comunității Europene sunt în prezent articolul 123 și articolul 125 alineatul (1) din Tratat.

⁴⁶ A se vedea Raportul de convergență 2008, pagina 23, nota de subsol 13, care cuprinde o listă de avize IME/BCE care au avut un rol formator în acest domeniu și care au fost adoptate în perioada mai 1995 – martie 2008. Alte avize ale BCE cu rol formator în acest domeniu sunt: CON/2008/46; CON/2008/80; CON/2009/59 și CON/2010/4.

⁴⁷ Avizul CON/2013/16.

Finanțarea sectorului public sau a obligațiilor acestuia față de terți

Legislația națională nu poate impune unei BCN să finanțeze îndeplinirea unor funcții de către alte organisme din sectorul public sau obligațiile acestuia față de terți. Mai precis, legislația națională nu poate încredința unei BCN atribuția de a finanța activitățile terților în cazul în care respectiva finanțare nu se referă la niciuna dintre sarcinile sau funcțiile băncii centrale, ci este de competența statului.⁴⁸ De exemplu, legile naționale prin care se autorizează sau se solicită finanțarea de către BCN a organelor judiciare sau a celor asimilate acestora, care sunt independente față de BCN și care funcționează ca o extensie a statului, contravin interdicției de finanțare monetară. În vederea respectării interdicției de finanțare monetară, o nouă atribuție încredințată unei BCN trebuie remunerată integral și corespunzător dacă (a) nu este o atribuție specifică unei bănci centrale sau o acțiune care facilitează îndeplinirea unei atribuții specifice unei bănci centrale sau (b) este legată de o atribuție a statului și este îndeplinită în interesul acestuia.⁴⁹

Calificarea unei noi atribuții drept atribuție a statului se face pe baza următoarelor criterii importante: (a) caracterul său atipic; (b) executarea sa în numele și în interesul exclusiv al statului și (c) impactul acesteia asupra independenței instituționale, financiare și personale a BCN. Mai exact, o atribuție poate fi considerată specifică statului în cazul în care îndeplinirea acesteia se face cu îndeplinirea uneia din următoarele condiții: (a) duce la apariția unor conflicte de interese gestionate în mod necorespunzător între aceasta și atribuțiile existente specifice unei bănci centrale; (b) nu este proporțională cu capacitățile financiare sau organizaționale ale BCN; (c) nu se încadrează în structura instituțională a BCN; (d) presupune riscuri financiare considerabile și (e) expune membrii organelor de decizie ale BCN riscurilor politice disproporționate care le pot, de asemenea, afecta independența personală.⁵⁰

Printre noile atribuții încredințate BCN pe care BCE le consideră atribuții ale statului se numără: (a) atribuțiile asociate finanțării fondurilor de rezoluție sau a mecanismelor financiare, precum și cele asociate sistemelor de asigurare a depozitelor sau de compensare a investitorilor⁵¹; (b) atribuțiile referitoare la crearea unui registru central al numerelor de conturi bancare⁵² și (c) atribuțiile aferente mediatorului de credite⁵³. Cu toate acestea, atribuțiile specifice unei bănci centrale pot fi, printre altele, atribuții de supraveghere sau atribuții legate de cele de supraveghere, precum cele asociate protecției consumatorilor în domeniul serviciilor

⁴⁸ Avizul CON/2006/15.

⁴⁹ Avizele CON/2011/30, CON/2015/36 și CON/2015/46.

⁵⁰ Avizele CON/2015/22, CON/2015/36 și CON/2015/46.

⁵¹ Avizele CON/2011/103 și CON/2012/22. A se vedea și secțiunea intitulată „Asistența financiară acordată fondurilor de rezoluție sau mecanismelor financiare și sistemelor de asigurare a depozitelor sau de compensare a investitorilor” pentru anumite cazuri specifice.

⁵² Avizele CON/2015/36 și CON/2015/46.

⁵³ Avizul CON/2015/12.

financiare⁵⁴, supravegherii societăților care achiziționează credite⁵⁵ sau a furnizorilor și a intermediarilor de credite de consum⁵⁶. Pornind de la înțelegerea faptului că atribuțiile administrative în materie de rezoluție și cele de supraveghere sunt complementare, atribuțiile legate de exercitarea competențelor tehnice de rezoluție și de procesul decizional ar putea fi considerate, de asemenea, atribuții specifice unei bănci centrale cu condiția ca acestea să nu submineze independența unei BCN în conformitate cu articolul 130 din Tratat și cu articolul 7 din Statut.⁵⁷ Astfel, furnizarea de resurse de către o BCN unei autorități de supraveghere nu generează preocupări cu privire la interdicția de finanțare monetară în măsura în care BCN va finanța îndeplinirea unei atribuții legitime de supraveghere financiară, prevăzută de legislația națională ca parte a mandatului acesteia, sau atât timp cât BCN poate contribui la și influența procesul decizional al autorităților de supraveghere.⁵⁸

Totodată, o BCN nu poate acorda finanțare temporară (de tip „punte”) pentru a permite unui stat membru să își onoreze obligațiile aferente garanțiilor de stat pentru pasivele bancare.⁵⁹ De asemenea, repartizarea profitului BCN câtă vreme nu a fost realizat integral, înregistrat în contabilitate și auditat contravine interdicției de finanțare monetară. Pentru a respecta interdicția de finanțare monetară, suma transferată către bugetul de stat în conformitate cu normele aplicabile privind repartizarea profitului nu poate fi achitată, nici măcar parțial, din fondul de rezervă al BCN. Prin urmare, normele privind repartizarea profitului nu ar trebui să afecteze fondul de rezervă al BCN. De asemenea, atunci când se transferă statului active ale BCN, acestea trebuie remunerate la valoarea de piață, iar transferul ar trebui să fie simultan cu remunerarea.⁶⁰

În mod similar, nu este permisă intervenția în îndeplinirea altor misiuni legate de Eurosistem, precum administrarea rezervelor valutare, prin introducerea impozitării câștigurilor teoretice și a celor nerealizate.⁶¹

Asumarea angajamentelor sectorului public

Legislația națională care impune unei BCN preluarea angajamentelor unui organism public anterior independent, ca urmare a reorganizării la nivel național a anumitor atribuții și îndatoriri (de exemplu, în contextul transferării către BCN a anumitor atribuții de supraveghere îndeplinite anterior de stat sau de autorități/organisme

⁵⁴ Avizul CON/2007/29.

⁵⁵ Avizul CON/2015/45.

⁵⁶ Avizul CON/2015/54.

⁵⁷ Avizul CON/2015/22.

⁵⁸ Avizul CON/2010/4.

⁵⁹ Avizul CON/2012/4.

⁶⁰ Avizele CON/2011/91 și CON/2011/99.

⁶¹ Avizul CON/2009/63.

publice independente), fără să exoneraze complet BCN de toate obligațiile financiare care rezultă din activitățile precedente ale respectivului organism, ar fi incompatibilă cu interdicția de finanțare monetară.⁶² În același sens, legislația națională care impune unei BCN să obțină aprobarea guvernului înainte de a adopta măsuri de rezoluție în diferite circumstanțe, dar care nu limitează răspunderea BCN la propriile acte administrative ar fi incompatibilă cu interdicția de finanțare monetară.⁶³

Asistența financiară acordată instituțiilor de credit și/sau financiare

Legislația națională care prevede finanțarea instituțiilor de credit de către o BCN, acordată în mod independent și discreționar, în alt context decât cel al îndeplinirii atribuțiilor băncii centrale (cum ar fi operațiunile de politică monetară, cele privind sistemele de plăți sau acoperirea temporară a necesarului de lichiditate), mai exact sprijinul acordat instituțiilor de credit și/sau financiare aflate în incapacitate de plată, ar fi incompatibilă cu interdicția de finanțare monetară.

Aceasta se aplică îndeosebi sprijinului acordat instituțiilor de credit aflate în incapacitate de plată. Raționamentul este acela conform căruia prin finanțarea unei instituții de credit aflate în incapacitate de plată o BCN și-ar asuma o atribuție a statului.⁶⁴ Aceleași preocupări se manifestă și în cazul finanțării de către Eurosistem a unei instituții de credit recapitalizate în scopul restabilirii gradului de solvabilitate al acesteia prin intermediul plasamentelor directe de instrumente de natura datoriei emise de stat atunci când nu există surse alternative de finanțare pe piață (denumite în continuare „obligațiuni pentru recapitalizare”), care urmează a fi folosite cu titlu de garanție. În cazul recapitalizării unei instituții de credit de către stat prin intermediul plasamentelor directe de obligațiuni pentru recapitalizare, utilizarea ulterioară a acestora cu titlu de garanție în cadrul operațiunilor de furnizare de lichiditate ale băncii centrale generează preocupări în privința finanțării monetare.⁶⁵ Asistența pentru acoperirea necesarului de lichiditate în situații de urgență, acordată în mod independent și discreționar de către o BCN unei instituții de credit solvabile, pe baza unei garanții de stat, trebuie să îndeplinească următoarele criterii: (i) să se asigure că BCN acordă creditul pe o perioadă cât mai scurtă; (ii) să vizeze aspecte referitoare la stabilitatea sistemică; (iii) să nu existe îndoieli cu privire la validitatea din punct de vedere juridic și la caracterul executoriu al garanției de stat în contextul legislației naționale aplicabile și (iv) să nu existe îndoieli cu privire la caracterul adecvat din punct de vedere economic al garanției de stat, care ar trebui să acopere atât principalul, cât și dobânda aferente împrumuturilor.⁶⁶

⁶² Avizul CON/2013/56.

⁶³ Avizul CON/2015/22.

⁶⁴ Avizul CON/2013/5.

⁶⁵ Avizele CON/2012/50, CON/2012/64 și CON/2012/71.

⁶⁶ Avizul CON/2012/4, nota de subsol 42, care face trimitere la alte avize relevante pentru acest domeniu.

În acest scop, ar trebui avută în vedere introducerea unor trimeri la articolul 123 din Tratat în legislația națională.

Asistența financiară acordată fondurilor de rezoluție sau mecanismelor financiare și sistemelor de asigurare a depozitelor sau de compensare a investitorilor

În timp ce atribuțiile administrative de rezoluție sunt în general considerate conexe celor prevăzute la articolul 127 alineatul (5) din Tratat, finanțarea unui fond de rezoluție sau a unui mecanism financiar nu este conformă cu interdicția de finanțare monetară.⁶⁷ Atunci când o BCN îndeplinește funcția de autoritate de rezoluție, aceasta nu trebuie să își asume sau să finanțeze în niciun caz vreo obligație a unei instituții-punte sau a unui vehicul de administrare a activelor.⁶⁸ În acest sens, legislația națională ar trebui să clarifice faptul că BCN nu își vor asuma sau finanța obligațiile acestor entități.⁶⁹

Directiva privind sistemele de garantare a depozitelor⁷⁰ și Directiva privind sistemele de compensare pentru investitori⁷¹ prevăd că toate costurile de finanțare a sistemelor de garantare a depozitelor și a celor de compensare pentru investitori trebuie suportate de instituțiile de credit și, respectiv, de societățile de investiții. Legislația națională care prevede finanțarea de către o BCN a unei scheme naționale de asigurare a depozitelor în cazul instituțiilor de credit sau a unui sistem național de compensare a investitorilor în cazul societăților de investiții este compatibilă cu interdicția de finanțare monetară numai dacă se referă la finanțarea pe termen scurt și la soluționarea unor situații urgente, implică aspecte referitoare la stabilitatea sistemică, iar deciziile rămân la latitudinea BCN.⁷² În acest scop, ar trebui avută în vedere introducerea unor trimeri la articolul 123 din Tratat în legislația națională. Atunci când își exercită dreptul de a acorda un împrumut, BCN trebuie să se asigure că nu își asumă *de facto* o atribuție a statului.⁷³ Mai exact, asistența acordată de banca centrală schemelor de garantare a depozitelor nu ar trebui să reprezinte o operațiune sistematică de prefinanțare.⁷⁴

⁶⁷ Avizul CON/2015/22.

⁶⁸ Avizele CON/2011/103, CON/2012/99, CON/2015/3 și CON/2015/22.

⁶⁹ Avizele CON/2015/33 și CON/2015/35.

⁷⁰ Considerentul 27 al Directivei 2014/49/EE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 privind sistemele de garantare a depozitelor (JO L 173, 12.6.2014, p. 149).

⁷¹ Considerentul 23 al Directivei 97/9/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 martie 1997 privind sistemele de compensare pentru investitori (JO L 84, 26.3.1997, p. 22).

⁷² Avizul CON/2015/40.

⁷³ Avizele CON/2011/83 și CON/2015/52.

⁷⁴ Avizul CON/2011/84.

Funcția de agent fiscal

Articolul 21.2 din Statut prevede că „BCE și băncile centrale naționale pot acționa în calitate de agenți fiscali” pentru „instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii, administrațiile centrale, autoritățile regionale sau locale, celelalte autorități publice, celelalte organisme sau întreprinderi publice din statele membre”. Scopul articolului 21.2 din Statut este acela de a permite BCN, ca urmare a transferului competenței în domeniul politicii monetare către Eurosistem, să continue desfășurarea serviciilor de agent fiscal furnizate în mod tradițional de băncile centrale guvernelor și altor entități publice fără ca, în mod automat, aceasta să constituie o încălcare a interdicției de finanțare monetară. Regulamentul (CE) nr. 3603/93 prevede pentru funcția de agent fiscal o serie de excepții clare și strict determinate de la interdicția privind finanțarea monetară: (i) creditele pe parcursul zilei (*intra-day*) acordate sectorului public sunt permise cu condiția să nu depășească ziua de creditare și să nu fie posibilă nicio prelungire;⁷⁵ (ii) creditarea conturilor sectorului public cu cecuri emise de terți înainte ca banca emitentului cecului să fie debitată este permisă dacă de la momentul primirii cecului a trecut o perioadă de timp fixă corespunzătoare perioadei normale de încasare a cecurilor de către BCN respectivă, cu condiția ca sumele în tranzit să aibă caracter excepțional, o valoare mică și să se anuleze într-o perioadă scurtă de timp;⁷⁶ și (iii) deținerea de monede emise de sectorul public și creditate către sectorul public este permisă dacă valoarea acestor active rămâne inferioară nivelului de 10% din monedele aflate în circulație.⁷⁷

Legislația națională privind funcția de agent fiscal ar trebui să fie compatibilă cu legislația UE în general și cu interdicția de finanțare monetară în special.⁷⁸ Luând în considerare recunoașterea expresă la articolul 21.2 din Statut a furnizării de servicii de agent fiscal ca funcție legitimă îndeplinită în mod tradițional de BCN, furnizarea de către băncile centrale a serviciilor de agent fiscal respectă interdicția de finanțare monetară, cu condiția ca aceste servicii să rămână în cadrul funcției de agent fiscal și să nu reprezinte finanțarea de către banca centrală a obligațiilor sectorului public față de terți sau creditarea de către banca centrală a sectorului public în afara excepțiilor definite în mod strict și specificate în Regulamentul (CE) nr. 3603/93.⁷⁹ Legislația națională care permite unei BCN să dețină depozite ale administrației publice și să administreze conturile administrației publice nu generează preocupări în privința respectării interdicției de finanțare monetară atât timp cât dispozițiile acesteia nu permit acordarea de credite, inclusiv pe descoperit de cont *overnight*. Totuși, ar exista o preocupare cu privire la respectarea interdicției de finanțare monetară în cazul în care, de exemplu, legislația națională ar permite remunerarea

⁷⁵ A se vedea articolul 4 din Regulamentul (CE) nr. 3603/93 și Avizul CON/2013/2.

⁷⁶ A se vedea articolul 5 din Regulamentul (CE) nr. 3603/93.

⁷⁷ A se vedea articolul 6 din Regulamentul (CE) nr. 3603/93.

⁷⁸ Avizul CON/2013/3.

⁷⁹ Avizele CON/2009/23, CON/2009/67 și CON/2012/9.

depozitelor sau a soldurilor conturilor curente la un nivel mai ridicat decât cel al cursului pieței, iar nu la cursul pieței sau la un nivel mai scăzut decât al acestuia. Remunerarea la un nivel mai ridicat decât cel al cursului pieței reprezintă un credit *de facto*, care contravine obiectivului interdicției de finanțare monetară și, din acest motiv, poate submina obiectivele acestei interdicții. Este esențial ca orice remunerare a unui cont să reflecte parametrii pieței și este deosebit de important să se coreleze rata remunerării depozitelor cu scadența acestora.⁸⁰ De asemenea, furnizarea de către o BCN de servicii de agent fiscal fără remunerare nu generează preocupări cu privire la finanțarea monetară, cu condiția să fie servicii de bază de agent fiscal.⁸¹

2.2.5.2 Interdicția de acces privilegiat

Articolul 124 din Tratat prevede că „se interzice orice măsură care nu se întemeiază pe considerente de ordin prudentțial și care stabilește accesul preferențial la instituțiile financiare al instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, al autorităților administrațiilor publice centrale, al autorităților regionale sau locale, al celorlalte autorități publice sau al altor organisme ori întreprinderi publice din statele membre”.

Conform articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 3604/93 al Consiliului⁸², prin acces privilegiat se înțelege orice act cu putere de lege, normă administrativă sau orice alt instrument juridic imperativ, adoptat în exercițiul autorității publice, care: (a) obligă instituțiile financiare să achiziționeze sau să dețină pasive ale instituțiilor sau organismelor comunitare, administrațiilor centrale, autorităților regionale, locale sau ale altor autorități publice, ale altor organisme de drept public sau întreprinderi publice ale statelor membre, sau (b) conferă avantaje fiscale de care pot beneficia numai instituțiile financiare sau avantaje financiare care nu sunt conforme principiilor unei economii de piață, pentru a încuraja achiziționarea sau deținerea de către aceste instituții a unor astfel de pasive.

În calitate de autorități publice, BCN nu pot lua măsuri care să asigure accesul privilegiat al sectorului public la instituțiile financiare, cu excepția cazurilor în care astfel de măsuri sunt întemeiate pe considerente de natură prudentțială. Totodată, normele emise de BCN cu privire la mobilizarea de titluri de creanță sau garantarea cu acestea nu trebuie să servească la eludarea interdicției de acces privilegiat.⁸³

⁸⁰ A se vedea, printre altele, Avizele CON/2010/54, CON/2010/55 și CON/2013/62.

⁸¹ Avizul CON/2012/9.

⁸² Regulamentul (CE) nr. 3604/93 al Consiliului din 13 decembrie 1993 de stabilire a definițiilor pentru aplicarea interdicției accesului privilegiat prevăzute la articolul 104a din [T]ratat[ul de instituire a Comunității Europene] (JO L 332, 31.12.1993, p. 4). Articolul 104a este în prezent articolul 124 din Tratat.

⁸³ A se vedea articolul 3 alineatul (2) și considerentul 10 al Regulamentului (CE) nr. 3604/93.

Legislația în materie a statelor membre nu poate prevedea nicio modalitate de acces privilegiat.

Articolul 2 din Regulamentul (CE) nr. 3604/93 definește „considerațiile de ordin prudentțial” ca fiind cele care stau la baza actelor cu putere de lege și actelor administrative naționale întemeiate pe sau compatibile cu dreptul comunitar și concepute pentru a promova soliditatea instituțiilor financiare, pentru a întări stabilitatea sistemului financiar ca întreg și pentru protejarea clienților acestor instituții. Considerațiile de ordin prudentțial urmăresc să asigure faptul că băncile rămân solvabile în ceea ce îi privește pe deponenții lor.⁸⁴ În domeniul supravegherii prudentțiale, legislația secundară a UE a stabilit un număr de cerințe pentru asigurarea solidității instituțiilor de credit.⁸⁵ O „instituție de credit” a fost definită drept o întreprindere a cărei activitate constă în atragerea de depozite sau de alte fonduri rambursabile de la public și în acordarea de credite în cont propriu.⁸⁶ În plus, instituțiile de credit sunt denumite în general „bănci” și necesită autorizarea de către o autoritate competentă din statul membru pentru a presta servicii.⁸⁷

Deși rezervele minime obligatorii ar putea fi considerate ca făcând parte din cerințele prudentțiale, acestea sunt în general parte integrantă a cadrului operațional al unei BCN și sunt utilizate ca instrument de politică monetară în majoritatea economiilor, inclusiv în zona euro.⁸⁸ În acest sens, punctul 2. din Anexa I la Orientarea BCE/2014/60⁸⁹ prevede că sistemul rezervelor minime obligatorii din Eurosistem are ca scop stabilizarea ratelor dobânzilor pe piața monetară și crearea (sau accentuarea) unui deficit structural de lichiditate.⁹⁰ BCE solicită instituțiilor de credit cu sediul în zona euro să păstreze rezervele minime obligatorii (sub formă de depozite) în contul deschis la BCN care le corespunde.⁹¹

⁸⁴ Opinia Avocatului general Elmer în cauza C-222/95 Parodi/Banque H. Albert de Bary Rec., p. I-3899, alineatul (24).

⁸⁵ A se vedea: (i) Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudentțiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 (JO L 176, 27.6.2013, p. 1) și (ii) Directiva 2013/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudentțială a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE (JO L 176, 27.6.2013, p. 338).

⁸⁶ A se vedea articolul 4 alineatul (1) punctul (1) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013.

⁸⁷ A se vedea articolul 8 din Directiva 2013/36/UE.

⁸⁸ Această idee este susținută de articolul 3 alineatul (2) și considerentul 9 din Regulamentul (CE) nr. 3604/93.

⁸⁹ Orientarea (UE) 2015/510 a Băncii Centrale Europene din 19 decembrie 2014 privind punerea în aplicare a cadrului de politică monetară a Eurosistemului (Orientarea privind documentația generală) (BCE/2014/60) (JO L 91, 2.4.2015, p. 3).

⁹⁰ Cu cât este mai ridicat nivelul stabilit al rezervelor minime obligatorii, cu atât mai puține fonduri vor avea băncile pentru activitatea de creditare, antrenând un volum mai redus de creație monetară.

⁹¹ A se vedea: Articolul 19 din Statut; Regulamentul (CE) nr. 2531/98 al Consiliului din 23 noiembrie 1998 privind aplicarea rezervelor minime obligatorii de către Banca Centrală Europeană (JO L 318, 27.11.1998, p. 1); Regulamentul (CE) nr. 1745/2003 al Băncii Centrale Europene din 12 septembrie 2003 privind aplicarea rezervelor minime obligatorii (BCE/2003/9) (JO L 250, 2.10.2003, p. 10) și Regulamentul (UE) nr. 1071/2015 al Băncii Centrale Europene din 24 septembrie 2013 privind bilanțul sectorului instituțiilor financiare monetare (BCE/2013/33) (JO L 297, 7.11.2013, p. 1).

Acest raport analizează îndeaproape compatibilitatea legislației naționale sau a normelor adoptate de BCN și a statutelor BCN cu dispozițiile Tratatului referitoare la interdicția de acces privilegiat. Totuși, prezentul raport nu exclude posibilitatea unei evaluări care să constate dacă actele cu putere de lege și actele administrative din statele membre sunt utilizate, sub pretextul considerentelor de natură prudentială, ca mijloc de eludare a interdicției de acces privilegiat. O astfel de evaluare depășește sfera de cuprindere a acestui raport.

2.2.6 Ortografia unică a euro

Articolul 3 alineatul (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană prevede că „Uniunea instituie o uniune economică și monetară a cărei monedă este euro”. În textele Tratatelor publicate în toate limbile oficiale care sunt scrise cu caractere latine, moneda euro este identificată în mod consecvent la cazul nominativ singular drept „euro”. În textele redactate cu caractere grecești, euro se scrie „ευρώ”, iar în textele cu caractere chirilice euro se scrie „евро”.⁹² În același sens, Regulamentul (CE) nr. 974/98 al Consiliului din 3 mai 1998 privind introducerea euro⁹³ prevede clar că denumirea monedei unice trebuie să fie aceeași în toate limbile oficiale ale UE, având în vedere existența unor alfabete diferite. Prin urmare, Tratatul prevede ortografia unică a cuvântului „euro” la cazul nominativ singular în toate dispozițiile legislative naționale și ale UE, având în vedere existența unor alfabete diferite.

Luând în considerare competența exclusivă a Uniunii în stabilirea denumirii monedei unice, orice abatere de la această regulă contravine Tratatelor și ar trebui eliminată. Deși acest principiu se aplică tuturor tipurilor de legislație națională, evaluarea din capitolele consacrate statelor membre pune accentul pe statutele BCN și pe legile care reglementează trecerea la euro.

2.2.7 Integrarea juridică a BCN în Eurosistem

Dispozițiile legislației naționale (îndeosebi ale statutelor unei BCN, dar și ale altor acte normative) de natură să împiedice îndeplinirea misiunilor legate de Eurosistem sau respectarea deciziilor BCE sunt incompatibile cu funcționarea eficientă a Eurosistemului după adoptarea euro de către un stat membru. În consecință, legislația națională trebuie adaptată pentru a se asigura compatibilitatea cu Tratatul

⁹² „Declarația Republicii Letonia, a Republicii Ungare și a Republicii Malta cu privire la ortografierea denumirii monedei unice în Tratat”, anexată la Tratat, prevede că „Fără a aduce atingere ortografierii unificate a denumirii monedei unice a Uniunii Europene menționate de Tratat și care figurează pe bancnote și monede, Letonia, Ungaria și Malta declară că ortografierea numelui monedei unice, inclusiv a derivatelor sale, folosită în versiunea în limba letonă, în versiunea în limba maghiară și în versiunea în limba malteză a Tratatelor nu produce efecte asupra regulilor existente ale limbii letone, ale limbii maghiare și ale limbii malteze”.

⁹³ JO L 139, 11.5.1998, p. 1.

și cu Statutul din perspectiva misiunilor legate de Eurosistem. În vederea respectării articolului 131 din Tratat, a fost necesară modificarea legislației naționale pentru a asigura compatibilitatea acesteia până la data înființării SEBC (în cazul Suediei) și până la 1 mai 2004, 1 ianuarie 2007 și 1 iulie 2013 (în cazul statelor membre care au aderat la UE la datele respective). Cu toate acestea, obligațiile statutare referitoare la integrarea juridică deplină a unei BCN în Eurosistem intră în vigoare atunci când integrarea devine efectivă, respectiv la data la care statul membru care face obiectul unei derogări adoptă moneda euro.

Principalele domenii analizate în prezentul raport sunt cele în care dispozițiile statutare pot împiedica o BCN să se conformeze cerințelor Eurosistemului. Acestea includ dispoziții care ar putea împiedica participarea BCN la aplicarea politicii monetare unice, astfel cum este definită de organele de decizie ale BCE, sau care ar împiedica un guvernator să își îndeplinească atribuțiile în calitate sa de membru al Consiliului guvernatorilor BCE, precum și dispozițiile care contravin prerogativelor BCE. Se face distincție între obiectivele de politică economică, atribuții, dispozițiile cu caracter financiar, politica de curs de schimb și cooperarea internațională. De asemenea, sunt menționate și alte domenii în care ar putea fi necesară adaptarea statutului unei BCN.

2.2.7.1 Obiective de politică economică

Integrarea deplină a unei BCN în Eurosistem presupune ca obiectivele statutare ale acesteia să fie compatibile cu obiectivele SEBC, astfel cum sunt prevăzute la articolul 2 din Statut. Aceasta implică, printre altele, adaptarea obiectivelor statutare cu o „conotație națională” (de exemplu, în cazul în care dispozițiile statutare se referă la obligația de aplicare a politicii monetare în contextul politicii economice generale a statului membru respectiv). De asemenea, obiectivele secundare ale unei BCN trebuie să fie consecvente și să nu interfereze cu obligația acesteia de a susține politicile economice generale de la nivelul UE cu scopul de a contribui la realizarea obiectivelor UE, definite la articolul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană. Această obligație constituie un obiectiv în sine, formulat astfel încât să nu aducă atingere menținerii stabilității prețurilor.⁹⁴

2.2.7.2 Misiuni

Misiunile unei BCN a unui stat membru care a adoptat euro sunt stabilite cu precădere prin Tratat și Statut, având în vedere că respectiva BCN este parte integrantă a Eurosistemului. În consecință, în scopul respectării articolului 131 din Tratat, dispozițiile referitoare la atribuțiile unei BCN din statutul acesteia ar trebui să

⁹⁴ Avizele CON/2010/30 și CON/2010/48.

fie comparabile cu dispozițiile corespunzătoare din Tratat și din Statut, iar eventualele incompatibilități trebuie eliminate.⁹⁵ Această cerință se aplică oricăror dispoziții care, după adoptarea monedei euro și integrarea în Eurosistem, constituie un impediment în îndeplinirea misiunilor legate de SEBC, îndeosebi acelor dispoziții care nu respectă competențele SEBC prevăzute în capitolul IV din Statut.

Orice dispoziție legislativă națională referitoare la politica monetară trebuie să recunoască faptul că politica monetară a UE reprezintă o misiune ce trebuie îndeplinită prin intermediul Eurosistemului.⁹⁶ Statutul unei BCN poate cuprinde dispoziții referitoare la instrumentele de politică monetară. Aceste dispoziții ar trebui comparate cu dispozițiile corespunzătoare din Tratat și din Statut, iar orice incompatibilitate trebuie eliminată în vederea respectării articolului 131 din Tratat.

Monitorizarea evoluțiilor fiscale este o misiune pe care o BCN o desfășoară periodic pentru a evalua în mod adecvat poziția care trebuie adoptată în domeniul politicii monetare. BCN pot, de asemenea, să-și prezinte punctele de vedere cu privire la evoluțiile fiscale relevante pe baza activității lor de monitorizare și a independenței consultanței oferite de acestea, pentru a contribui la buna funcționare a Uniunii Monetare Europene. Monitorizarea evoluțiilor fiscale de către o BCN în scopuri de politică monetară ar trebui să se bazeze pe accesul deplin la toate informațiile relevante privind finanțele publice. Prin urmare, BCN ar trebui să primească acces automat, necondiționat și în timp util la toate statisticile relevante privind finanțele publice. Cu toate acestea, rolul BCN nu ar trebui să se extindă dincolo de activitățile de monitorizare care rezultă din sau au legătură – direct sau indirect – cu îndeplinirea mandatului lor în domeniul politicii monetare.⁹⁷ Un mandat formal pentru evaluarea prognozelor și a evoluțiilor fiscale de către o BCN implică pentru acea BCN un rol (și responsabilitatea aferentă) în elaborarea politicii fiscale, ceea ce riscă să submineze îndeplinirea mandatului Eurosistemului în domeniul politicii monetare și independența BCN.⁹⁸

În contextul inițiativelor legislative naționale destinate contracarării turbulențelor de pe piețele financiare, BCE a subliniat că ar trebui evitate orice distorsiuni pe segmentele naționale ale pieței monetare din zona euro, întrucât acestea ar putea afecta implementarea politicii monetare unice. Aceasta vizează în special extinderea garanțiilor statului în vederea acoperirii depozitelor interbancare.⁹⁹

Statele membre trebuie să asigure faptul că măsurile legislative naționale vizând soluționarea problemelor de lichiditate cu care se confruntă întreprinderile sau

⁹⁵ A se vedea, în special, articolele 127 și 128 din Tratat și articolele 3-6 și 16 din Statut.

⁹⁶ Articolul 127 alineatul (2) prima liniuță din Tratat.

⁹⁷ Avizele CON/2012/105, CON/2013/90 și CON/2013/91.

⁹⁸ De exemplu, legislația națională de implementare a Directivei 2011/85/UE a Consiliului din 8 noiembrie 2011 privind cerințele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre (JO L 306, 23.11.2011, p. 41). A se vedea avizele CON/2013/90 și CON/2013/91.

⁹⁹ Avizele CON/2009/99 și CON/2011/79.

persoanele care desfășoară profesii liberale, de exemplu datoriile acestora față de instituțiile financiare, nu exercită un impact negativ asupra lichidității de pe piață. Mai exact, aceste măsuri nu pot încălca principiul unei economii de piață deschise, astfel cum este prevăzut de articolul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, întrucât acest fapt ar putea limita fluxul de credite, ar putea influența în mod semnificativ stabilitatea instituțiilor financiare și a piețelor financiare și, prin urmare, ar putea afecta îndeplinirea misiunilor Eurosistemului.¹⁰⁰

Dispozițiile legislative naționale care conferă BCN dreptul exclusiv de a emite bancnote trebuie să menționeze că, odată cu adoptarea euro, Consiliul guvernatorilor BCE are dreptul exclusiv de a autoriza emisiunea de bancnote euro, în conformitate cu articolul 128 alineatul (1) din Tratat și articolul 16 din Statut, în timp ce dreptul de emisiune a bancnotelor euro aparține BCE și BCN. Totodată, dispozițiile legislative naționale care permit guvernelor să influențeze aspecte precum cupiurile, producția, volumul și retragerea din circulație a bancnotelor euro trebuie să fie abrogate sau, după caz, să prevadă competențele BCE în ceea ce privește bancnotele euro, conform dispozițiilor Tratatului și Statutului. Indiferent de delimitarea responsabilităților între guverne și BCN în legătură cu monedele, odată cu adoptarea euro, dispozițiile aplicabile trebuie să prevadă competența BCE de a aproba volumul de emisiune a monedelor euro. Un stat membru nu poate considera că bancnotele și monedele metalice aflate în circulație reprezintă datoria BCN față de guvernul statului respectiv, întrucât aceasta ar contraveni principiului monedei unice și ar fi incompatibilă cu cerințele privind integrarea juridică în Eurosistem.¹⁰¹

În ceea ce privește administrarea rezervelor valutare¹⁰², orice stat membru care a adoptat moneda euro și care nu își transferă rezervele valutare oficiale¹⁰³ la BCN încalcă Tratatul. De asemenea, orice drept al unui terț (de exemplu, guvernul sau parlamentul) de a influența deciziile unei BCN în legătură cu administrarea rezervelor valutare oficiale este incompatibil cu articolul 127 alineatul (2) a treia liniuță din Tratat. În plus, BCN trebuie să furnizeze BCE active externe de rezervă proporțional cu cotele deținute din capitalul subscris al BCE. Aceasta înseamnă că nu trebuie să existe obstacole juridice pentru BCN privind transferul activelor externe de rezervă către BCE.

În ceea ce privește statistica, deși reglementările adoptate în temeiul articolului 34.1 din Statut în domeniul statisticii nu conferă drepturi și nici nu impun obligații statelor membre care nu au adoptat euro, articolul 5 din Statut, care se referă la culegerea informațiilor statistice, se aplică tuturor statelor membre, indiferent dacă au adoptat sau nu moneda euro. Prin urmare, statele membre a căror monedă nu este euro au

¹⁰⁰ Avizul CON/2010/8.

¹⁰¹ Avizul CON/2008/34.

¹⁰² Articolul 127 alineatul (2) a treia liniuță din Tratat.

¹⁰³ Cu excepția fondurilor de rulment în valută, pe care guvernele statelor membre le pot păstra în temeiul articolului 127 alineatul (3) din Tratat.

obligăția de a elabora și de a implementa la nivel național toate măsurile pe care le consideră adecvate pentru a culege informațiile statistice necesare în vederea îndeplinirii cerințelor de raportare statistică ale BCE și de a efectua în timp util pregătirile în domeniul statistic pentru a deveni state membre a căror monedă este euro.¹⁰⁴ Legislația națională de stabilire a cadrului pentru cooperarea între BCN și institutele naționale de statistică ar trebui să garanteze independența BCN în îndeplinirea atribuțiilor lor în cadrul statistic SEBC.¹⁰⁵

2.2.7.3 Dispoziții financiare

Dispozițiile financiare din Statut includ norme privind conturile financiare¹⁰⁶, auditul¹⁰⁷, subscrierea capitalului¹⁰⁸, transferul activelor externe de rezervă¹⁰⁹ și repartizarea veniturilor monetare.¹¹⁰ BCN trebuie să își poată îndeplini obligațiile care le revin în temeiul acestor dispoziții și, prin urmare, orice prevederi naționale incompatibile trebuie abrogate.

2.2.7.4 Politica valutară

Un stat membru care face obiectul unei derogări își poate menține legislația națională care prevede responsabilitatea guvernului pentru politica valutară a statului membru respectiv, BCN având în acest caz un rol consultativ și/sau executiv. Totuși, la momentul adoptării euro de către statul membru respectiv, legislația în cauză trebuie să reflecte faptul că responsabilitatea pentru politica valutară a zonei euro a fost transferată la nivelul UE, în conformitate cu articolele 138 și 219 din Tratat.

2.2.7.5 Cooperarea internațională

În vederea adoptării euro, legislația națională trebuie să fie compatibilă cu articolul 6.1 din Statut, care prevede că, în domeniul cooperării internaționale cu privire la misiunile încredințate Eurosistemului, BCE hotărăște asupra modului în care SEBC este reprezentat. Legislația națională care permite unei BCN să participe la instituțiile monetare internaționale trebuie să condiționeze această participare de aprobarea BCE (articolul 6.2 din Statut).

¹⁰⁴ Avizul CON/2013/88.

¹⁰⁵ Avizele CON/2015/5 și CON/2015/24.

¹⁰⁶ Articolul 26 din Statut.

¹⁰⁷ Articolul 27 din Statut.

¹⁰⁸ Articolul 28 din Statut.

¹⁰⁹ Articolul 30 din Statut.

¹¹⁰ Articolul 32 din Statut.

2.2.7.6 Diverse

Pe lângă aspectele menționate anterior, în cazul anumitor state membre există o serie de alte domenii în care dispozițiile naționale trebuie adaptate (de exemplu, în domeniul sistemelor de compensare și de plăți și al schimbului de informații).

3 Stadiul convergenței economice

Respectarea criteriilor de convergență a crescut de la data publicării de către BCE a Raportului de convergență 2014, mai multe țări înregistrând progrese în direcția scăderii ratelor inflației la nivelul din zona euro (Tabelul 3.1). Toate țările au consemnat progrese și în reducerea dezechilibrelor fiscale. Niciuna dintre țările analizate în acest raport nu participă însă la MCS II, iar monedele unora dintre acestea au consemnat fluctuații ample față de euro pe parcursul ultimilor ani. Progrese semnificative au fost realizate și în reducerea diferențialului de dobândă pe termen lung comparativ cu zona euro.

Tabelul 3.1

Tabel sinoptic al indicatorilor economici de convergență

| | | Stabilitatea prețurilor | Evoluții și proiecții bugetare ale administrațiilor publice | | | Cursul de schimb | | Rata dobânzii pe termen lung ⁶⁾ |
|-------------------------------------|------|-----------------------------|---|--|-------------------------------|---|--|--|
| | | Inflația IAPC ¹⁾ | Țară cu deficit excesiv ^{2),3)} | Surplusul (+)/deficitul (-) bugetului general consolidat ⁴⁾ | Datoria publică ⁴⁾ | Monedă participantă la MCS II ³⁾ | Cursul de schimb față de euro ^{3),5)} | |
| Bulgaria | 2014 | -1,6 | Nu | -5,4 | 27,0 | Nu | 0,0 | 3,3 |
| | 2015 | -1,1 | Nu | -2,1 | 26,7 | Nu | 0,0 | 2,5 |
| | 2016 | -1,0 | Nu | -2,0 | 28,1 | Nu | 0,0 | 2,5 |
| Republica Cehă | 2014 | 0,4 | Nu | -1,9 | 42,7 | Nu | -6,0 | 1,6 |
| | 2015 | 0,3 | Nu | -0,4 | 41,1 | Nu | 0,9 | 0,6 |
| | 2016 | 0,4 | Nu | -0,7 | 41,3 | Nu | 0,9 | 0,6 |
| Croatia | 2014 | 0,2 | Da | -5,5 | 86,5 | Nu | -0,7 | 4,1 |
| | 2015 | -0,3 | Da | -3,2 | 86,7 | Nu | 0,3 | 3,6 |
| | 2016 | -0,4 | Da | -2,7 | 87,6 | Nu | 0,5 | 3,7 |
| Ungaria | 2014 | 0,0 | Nu | -2,3 | 76,2 | Nu | -4,0 | 4,8 |
| | 2015 | 0,1 | Nu | -2,0 | 75,3 | Nu | -0,4 | 3,4 |
| | 2016 | 0,4 | Nu | -2,0 | 74,3 | Nu | -0,7 | 3,4 |
| Polonia | 2014 | 0,1 | Da | -3,3 | 50,5 | Nu | 0,3 | 3,5 |
| | 2015 | -0,7 | Nu | -2,6 | 51,3 | Nu | 0,0 | 2,7 |
| | 2016 | -0,5 | Nu | -2,6 | 52,0 | Nu | -4,2 | 2,9 |
| România | 2014 | 1,4 | Nu | -0,9 | 39,8 | Nu | -0,6 | 4,5 |
| | 2015 | -0,4 | Nu | -0,7 | 38,4 | Nu | 0,0 | 3,5 |
| | 2016 | -1,3 | Nu | -2,8 | 38,7 | Nu | -1,0 | 3,6 |
| Suedia | 2014 | 0,2 | Nu | -1,6 | 44,8 | Nu | -5,2 | 1,7 |
| | 2015 | 0,7 | Nu | 0,0 | 43,4 | Nu | -2,8 | 0,7 |
| | 2016 | 0,9 | Nu | -0,4 | 41,3 | Nu | 0,6 | 0,8 |
| Valoarea de referință ⁷⁾ | | 0,7 | | -3,0 | 60,0 | | | 4,0 |

Sursa: Comisia Europeană (Eurostat, DG ECFIN) și Sistemul European al Băncilor Centrale.

1) Variații procentuale anuale medii. Datele pentru anul 2016 se referă la perioada mai 2015-aprilie 2016.

2) Se referă la situația în care o țară a făcut obiectul unei proceduri de deficit excesiv, conform unei decizii a Consiliului UE, pentru cel puțin o parte a anului.

3) Informațiile pentru anul 2016 se referă la perioada anterioară termenului-limită pentru datele statistice – 18 mai 2016.

4) Procent în PIB. Datele pentru anul 2016 provin din previziunile economice ale Comisiei Europene din primăvara anului 2016.

5) Variații procentuale anuale medii. Valoarea pozitivă (negativă) indică aprecierea (deprecierea) în raport cu euro.

6) Rate ale dobânzii anuale medii. Datele pentru anul 2016 se referă la perioada mai 2015-aprilie 2016.

7) Valorile de referință pentru inflația măsurată prin IAPC și pentru ratele dobânzilor pe termen lung se referă la perioada mai 2015-aprilie 2016. Valorile de referință pentru soldul bugetului general consolidat și pentru datoria publică sunt definite în articolul 126 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și Protocolul nr. 12 privind procedura de deficit excesiv.

Contextul economic s-a îmbunătățit de la data publicării Raportului de convergență anterior. Activitatea economică a început să se redreseze în majoritatea statelor membre UE, evoluția generalizându-se treptat în țările analizate în acest raport. Aceasta reflectă impactul majorării venitului disponibil real în absența presiunilor inflaționiste în majoritatea țărilor, al politicilor monetare acomodative și al semnalelor tot mai evidente de stabilizare economică în numeroase țări din zona euro. Redresarea incipientă a determinat îmbunătățirea semnificativă a condițiilor pe piața muncii în aproape toate țările analizate; în Croația, șomajul se menține la

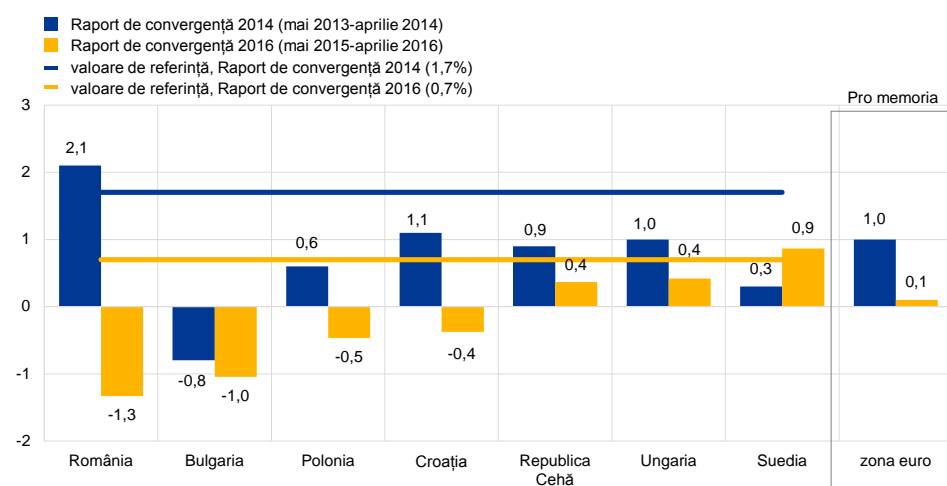
niveluri foarte ridicate. Toate țările au continuat să consemneze progrese în corectarea dezechilibrelor externe și în reducerea dependenței de finanțare externă, îndeosebi în sectorul bancar, ceea ce a sporit rezistența la șocuri a majorității țărilor analizate pe parcursul recentelor episoade de turbulențe manifestate pe piețele emergente din afara UE. Cu toate acestea, la nivel național persistă vulnerabilități semnificative, care, dacă nu sunt remediate în mod corespunzător, pot limita procesul de convergență pe termen lung.

În ceea ce privește criteriul stabilității prețurilor, rata medie anuală a inflației a fost inferioară – în unele cazuri mult inferioară – valorii de referință de 0,7% în șase dintre cele șapte țări analizate în acest raport (Graficul 3.1). Bulgaria, Croația, Polonia și România au consemnat rate negative ale inflației. În Suedia, inflația a fost superioară valorii de referință. În Raportul de convergență 2014, România a fost singura țară cu o rată a inflației superioară valorii de referință de 1,7% aplicabilă la momentul respectiv.

Graficul 3.1

Inflația IAPC

(variații procentuale anuale medii)

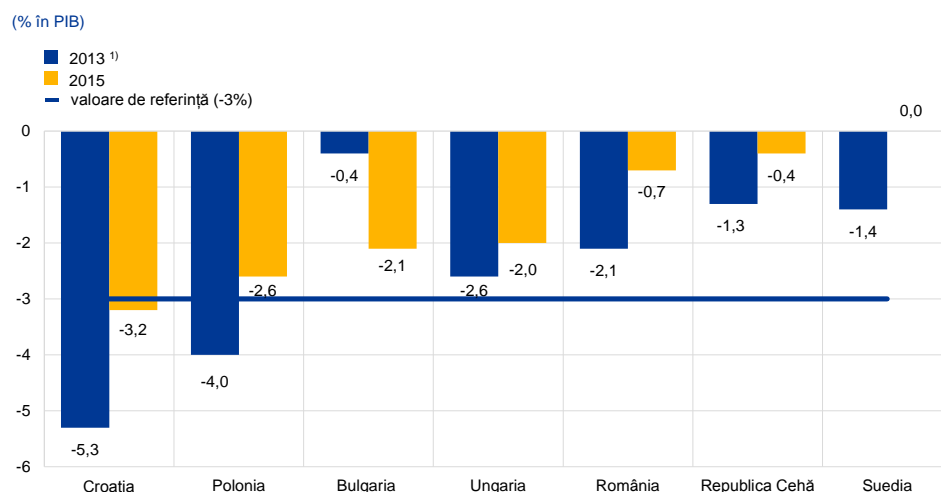


Sursa: Eurostat.

În ceea ce privește criteriile fiscale, dintre țările analizate, doar Croația face obiectul unei proceduri de deficit excesiv, conform unei decizii a Consiliului UE, la data publicării acestui raport. Această situație este diferită de cea identificată în Raportul de convergență 2014, când Republica Cehă și Polonia făceau, la rândul lor, obiectul unor proceduri de deficit excesiv. Procedurile respective au fost abrogate în luna iunie 2014 pentru Republica Cehă și în luna iunie 2015 pentru Polonia. În anul 2015, soldul bugetului general consolidat a fost mai mic sau egal cu valoarea de referință de 3% din PIB în toate țările, cu excepția Croației, spre deosebire de raportul anterior, conform căruia Croația și Polonia au înregistrat o pondere a deficitului bugetar în PIB superioară valorii de referință de 3% în anul 2013 (Graficul 3.2a). Similar Raportului de convergență 2014, Croația și Ungaria au fost, în anul 2015, singurele țări cu o pondere a datoriei publice în PIB superioară valorii de referință de 60%. În Croația, ponderea datoriei a fost

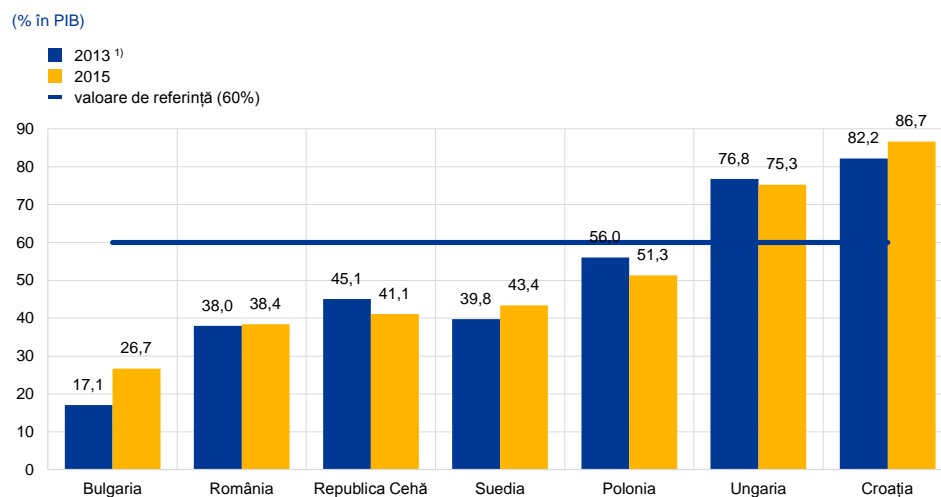
semnificativ mai mare decât în anul 2013, în timp ce aceasta a fost ușor mai redusă în Ungaria. În Polonia, ponderea datoriei publice în PIB a depășit 50% în 2015. Ponderea a fost mai mică de 50% în Republica Cehă și Suedia, de 40% în România și de 30% în Bulgaria (Graficul 3.2b).

Graficul 3.2a
Surplusul (+)/deficitul (-) bugetului general consolidat



Sursa: Eurostat.
1) Datele au fost ușor revizuite de la data publicării Raportului de convergență 2014.

Graficul 3.2b
Datoria publică brută



Sursa: Eurostat.
1) Datele au fost ușor revizuite de la data publicării Raportului de convergență 2014.

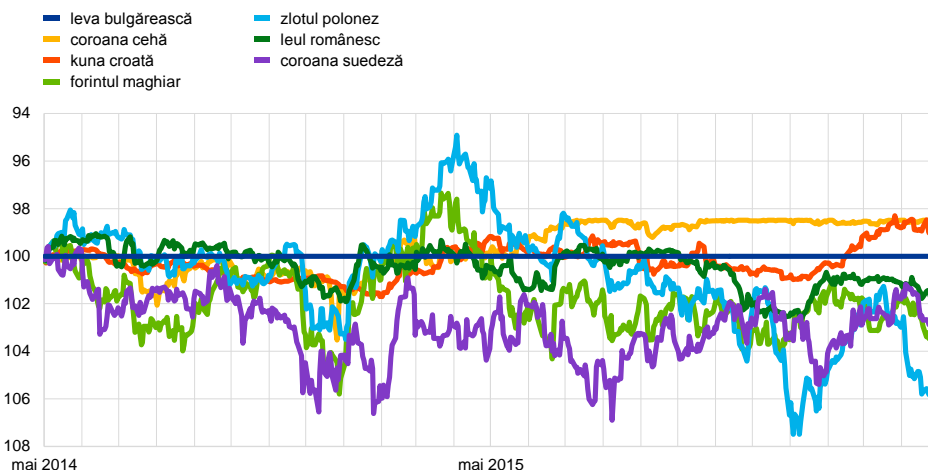
În ceea ce privește criteriul cursului de schimb, niciuna dintre monedele țărilor analizate nu participă la MCS II. În mai multe țări, cursul de schimb a înregistrat un grad relativ ridicat de volatilitate în perioada de referință de doi ani, exceptând Bulgaria, a cărei monedă este ancorată la euro în cadrul unui consiliu monetar, și Croația, a cărei monedă constituie obiectul unui regim de flotare strâns controlată. Majoritatea celorlalte monede, în special zlotul polonez, s-au depreciat față de euro

pe parcursul perioadei de referință (Graficul 3.3). În schimb, coroana cehă și kuna croată s-au apreciat marginal față de euro.

Graficul 3.3

Cursurile de schimb bilaterale față de euro

(date zilnice; media pentru mai 2014 = 100; 19 mai 2014-18 mai 2016)



Sursa: BCE.

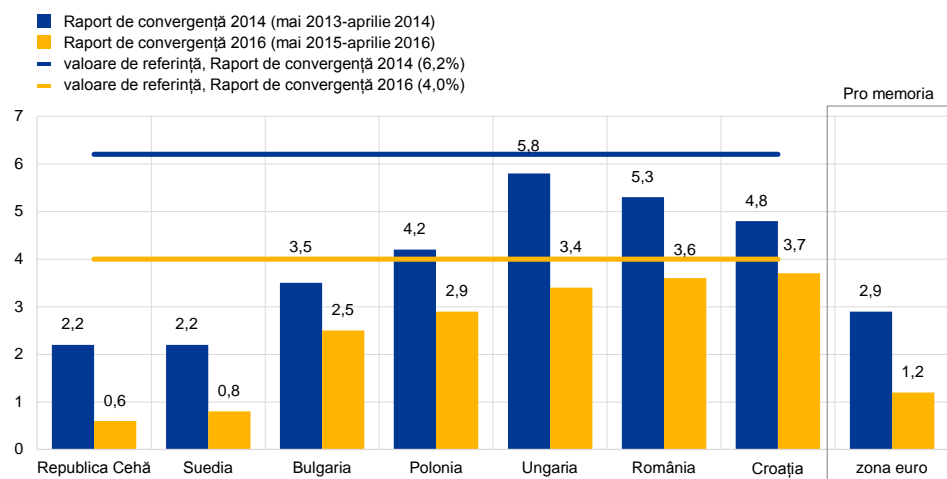
Notă: O mișcare ascendentă (descendentă) indică o apreciere (depreciere) a monedei naționale.

În ceea ce privește criteriul convergenței ratelor dobânzilor pe termen lung, toate cele șapte țări analizate în acest raport au înregistrat niveluri inferioare valorii de referință de 4%, în mod similar anului 2014 (Graficul 3.4). Cele mai mici rate ale dobânzilor au fost consemnate în Republica Cehă și Suedia.

Graficul 3.4

Ratele dobânzilor pe termen lung

(procente, medii anuale)



Sursa: Eurostat și BCE.

Din perspectiva îndeplinirii criteriilor de convergență, caracterul sustenabil reprezintă un factor esențial. Convergența trebuie realizată într-o manieră durabilă, și nu doar la un moment dat în timp. Primul deceniu al UEM a relevat faptul că fragilitatea fundamentelor economice, conduita macroeconomică excesiv de relaxată la nivel național și așteptările exagerat de optimiste referitoare la convergența veniturilor reale generează riscuri nu doar pentru țările vizate, ci și pentru buna funcționare a zonei euro în ansamblu. Atingerea valorilor criteriilor de convergență la un moment dat în timp nu reprezintă o garanție *per se* a unor evoluții favorabile odată ce țara respectivă devine membru al zonei euro. Astfel, țările care aderă la zona euro ar trebui să demonstreze caracterul sustenabil al procesului de convergență pe care îl parcurg, precum și capacitatea proprie de a respecta angajamentele permanente impuse de adoptarea monedei euro. Aceasta servește interesul țării respective, dar și interesul zonei euro, pe ansamblu.

În multe dintre țările analizate sunt necesare ajustări durabile ale politicilor în vederea realizării convergenței sustenabile. Stabilitatea macroeconomică și, în special, o politică fiscală solidă reprezintă o condiție prealabilă pentru realizarea convergenței sustenabile. Gradul ridicat de flexibilitate a pieței de bunuri și servicii și a pieței forței de muncă este esențial pentru a face față șocurilor macroeconomice. Trebuie să existe o cultură a stabilității, anticipațiile bine ancorate privind inflația contribuind la crearea unui context de stabilitate a prețurilor. Sunt necesare condiții favorabile pentru utilizarea eficientă a capitalului și a forței de muncă în economie, în vederea sporirii productivității totale a factorilor și a dinamizării ritmului de creștere economică pe termen lung. Convergența sustenabilă necesită, de asemenea, instituții solide și un mediu de afaceri favorabil. Un grad ridicat de integrare economică în zona euro este indispensabil pentru sincronizarea ciclurilor economice. Totodată, politici macroprudențiale adecvate trebuie implementate pentru a evita acumularea de dezechilibre macroeconomice, precum creșterea excesivă a prețurilor activelor și ciclul de *boom and bust* al creditului. În plus, este necesară implementarea unui cadru corespunzător pentru supravegherea instituțiilor financiare.

3.1 Criteriul stabilității prețurilor

În ceea ce privește criteriul stabilității prețurilor, în luna aprilie 2016, rata medie anuală a inflației a fost inferioară – în unele cazuri mult inferioară – valorii de referință de 0,7% în șase dintre cele șapte țări analizate în acest raport. Inflația s-a poziționat la niveluri foarte scăzute în UE pe parcursul perioadei de referință, îndeosebi ca urmare a scăderii pronunțate a prețurilor petrolului. Astfel, valoarea de referință a fost de 0,7% (a se vedea Caseta 1 din Capitolul 2). În toate țările analizate, inflația s-a situat la niveluri foarte scăzute în raport cu standardele istorice. Rata inflației în Republica Cehă și Ungaria a înregistrat niveluri pozitive scăzute, inferioare valorii de referință. În Bulgaria, Croația, Polonia și România, rata inflației a consemnat valori negative. În Suedia, rata inflației a fost superioară valorii de referință.

În ultimii zece ani, atât nivelul mediu, cât și volatilitatea inflației au variat semnificativ la nivelul țărilor analizate.

În acest interval, rata medie a inflației IAPC în Bulgaria, Ungaria și România a depășit cu mult nivelul de 3%. În Republica Cehă, Croația și Polonia, rata medie a inflației a fost mai aproape de 2%. În Suedia, inflația s-a situat la un nivel mediu de 1,4% pe parcursul ultimilor zece ani. În această perioadă, dinamica prețurilor a fost deosebit de volatilă în Bulgaria, iar în Republica Cehă, Croația, Ungaria, Polonia și România, inflația a fluctuat, de asemenea, într-un interval relativ amplu. În Suedia, rata inflației a înregistrat cel mai redus nivel de volatilitate. Diferențele semnificative între țări în ceea ce privește nivelul mediu și volatilitatea inflației pe termen mai lung contrastează cu diferențialele reduse de inflație în perioada de referință mai 2015-aprilie 2016, reflectând progresele în domeniul convergenței consemnate în perioada recentă. Totodată, evoluțiile recente reflectă, într-o anumită măsură, șocurile comune generate de prețurile petrolului.

Evoluția prețurilor pe termen mai lung a reflectat un mediu macroeconomic mai volatil în multe țări.

În anii premergători crizei financiare internaționale, inflația a înregistrat o accelerare, pe fondul creșterii economice robuste din toate țările analizate. Totodată, s-au acumulat dezechilibre macroeconomice în unele țări din Europa centrală și de est, îndeosebi sub forma creșterii excesive a creditării și a deficitelor ample de cont curent. În majoritatea țărilor analizate, rata medie anuală a inflației a atins un nivel maxim în anul 2008, reducându-se substanțial în anul 2009 pe fondul unui declin economic abrupt și al scăderii prețurilor materiilor prime pe piețele internaționale. În anii următori, evoluția prețurilor a devenit mai eterogenă, reflectând parțial diferențele de intensitate a procesului de redresare economică și măsurile specifice fiecărei țări referitoare la prețurile administrate. În anul 2013, inflația s-a înscris pe o traiectorie descendentă în toate țările analizate, atingând niveluri minime istorice și coborând deseori în teritoriu negativ. Această mișcare generalizată a reflectat cu precădere evoluțiile prețurilor materiilor prime pe piețele internaționale, presiunile inflaționiste importate reduse și persistența gradului de neutilizare a capacităților de producție în unele țări. Traiectoria prețurilor materiilor prime la nivel mondial a avut un impact deosebit de pronunțat asupra economiilor din Europa centrală și de est, dată fiind ponderea relativ mare a componentelor „produse energetice” și „alimente” în coșurile IAPC ale acestora. În unele dintre țările analizate, scăderea prețurilor administrate și a impozitelor indirecte, efectele de bază generate de majorările anterioare ale impozitelor indirecte și aprecierea cursului de schimb efectiv nominal au exercitat, de asemenea, presiuni în sensul scăderii asupra inflației. În acest context, condițiile de politică monetară s-au relaxat considerabil pe parcursul ultimilor ani.

Deși se estimează că inflația va înregistra o creștere moderată în anii următori, există preocupări pe termen mai lung referitoare la caracterul sustenabil al convergenței inflației în majoritatea țărilor analizate.

Conform previziunilor economice ale Comisiei Europene din primăvara anului 2016, rata inflației va crește progresiv în anii 2016 și 2017 de la nivelurile foarte scăzute înregistrate în prezent de toate țările analizate. Această evoluție reflectă parțial efectele de bază asociate declinului recent consemnat de prețurile petrolului. Totuși, potrivit anticipațiilor, caracterul fragil al redresării economice pe plan internațional și persistența gradului

de neutilizare a capacităților de producție în unele țări vor limita presiunile inflaționiste la nivelul inflației de bază. Balanța riscurilor la adresa perspectivelor inflației este, în linii mari, echilibrată în majoritatea statelor. Un risc major în sensul scăderii se referă la incertitudinile sporite asociate evoluțiilor economice la nivel mondial, care ar putea atenua presiunile inflaționiste din surse externe. În majoritatea țărilor analizate, riscuri în sensul creșterii la adresa inflației ar putea fi generate de presiunile din surse interne asupra prețurilor și de presiunile salariale peste așteptări, pe fondul consolidării activității economice și al înăsprii condițiilor pe piața forței de muncă. Într-o perspectivă mai îndelungată, este probabil ca procesul de recuperare a decalajelor în numeroase țări din Europa Centrală și de Est care sunt analizate acest raport să conducă la diferențiale de inflație pozitive în raport cu zona euro.

Un mediu propice stabilității sustenabile a prețurilor în țările analizate în acest raport necesită politici economice orientate către stabilitate, reforme structurale și măsuri de menținere a stabilității financiare. Realizarea și menținerea unui mediu favorabil stabilității prețurilor vor depinde în mod esențial de implementarea în continuare a reformelor structurale. Mai precis, majorările salariale ar trebui să reflecte dinamica productivității muncii la nivel de companie și să țină seama de condițiile de pe piața forței de muncă și de evoluțiile din țările concurente. Totodată, sunt necesare noi eforturi în direcția realizării reformelor pentru a îmbunătăți în continuare funcționarea piețelor de bunuri și servicii și a pieței forței de muncă și pentru a menține condiții favorabile expansiunii economice și creșterii gradului de ocupare a forței de muncă. În acest scop, în țările din Europa Centrală și de Est sunt esențiale măsuri de sprijinire a unei guvernante mai solide, precum și noi îmbunătățiri aduse calității instituțiilor. Ținând seama de spațiul limitat de manevră al politicii monetare în contextul regimului de curs de schimb cu flotare strâns controlată din Croația, precum și în cadrul consiliului monetar din Bulgaria, este imperios necesar ca celelalte politici să asigure susținerea acestor economii pentru a putea face față șocurilor specifice pe plan național și pentru a evita acumularea dezechilibrelor macroeconomice. Politica de supraveghere și cea referitoare la sectorul financiar ar trebui să vizeze menținerea stabilității financiare. În acest scop, recomandările Comitetului european pentru risc sistemic ar trebui, de asemenea, implementate.

3.2 Criteriul finanțelor publice

La data publicării acestui raport, doar Croația face obiectul unei proceduri de deficit excesiv, conform unei decizii a Consiliului UE. Termenul pentru corectarea deficitului excesiv în Croația este anul 2016. Toate celelalte țări analizate au înregistrat o pondere a deficitului bugetar în PIB mai mică sau egală cu valoarea de referință de 3% în anul 2015. În Croația, ponderea deficitului în PIB a fost de 3,2%; acest indicator s-a situat la 2,6% în Polonia, la 2,1% în Bulgaria, la 2,0% în Ungaria, la 0,7% în România, la 0,4% în Republica Cehă și la 0% în Suedia.

În perioada cuprinsă între 2013 și 2015, soldul bugetar s-a ameliorat în majoritatea țărilor analizate în acest raport, cu excepția Bulgariei. În Croația, Polonia, România și Suedia, îmbunătățirea soldurilor bugetare reflectă în mare măsură o situație macroeconomică mai bună, precum și eforturi de consolidare structurală. În Ungaria și Republica Cehă, evoluțiile macroeconomice mai favorabile au fost parțial compensate de relaxarea conduitei fiscale. Creșterea deficitului în Bulgaria este explicată în principal de deteriorarea soldului structural.

Pentru anul 2016, Comisia Europeană preconizează că ponderea deficitului bugetar în PIB se va situa sub nivelul de referință de 3% în toate țările. Se anticipează că România, Croația și Polonia vor înregistra ponderi ale deficitului bugetar în PIB sub valoarea de referință, mai precis de 2,8%, 2,7% și, respectiv, 2,6%. Ponderea deficitului în PIB este proiectată să atingă nivelul de 2,0% în Bulgaria și Ungaria și să se situeze cu mult sub nivelul de referință în Republica Cehă și Suedia, și anume la 0,7% și, respectiv, 0,4%.

Ponderea datoriei publice în PIB a depășit 60% în Croația și Ungaria în anul 2015, în timp ce nivelurile înregistrate de celelalte state analizate au fost inferioare sau sensibil inferioare acestui prag (Tabelul 3.1). Raportat la anul 2013, ponderea datoriei publice în PIB s-a majorat cu 9,6 puncte procentuale în Bulgaria, 4,5 puncte procentuale în Croația și 3,7 puncte procentuale în Suedia. În Ungaria și România, ponderea datoriei a consemnat variații marginale. În aceeași perioadă, Polonia și Republica Cehă au înregistrat diminuări semnificative ale ponderii datoriei (4,7 puncte procentuale și respectiv 4,1 puncte procentuale din PIB). Dintr-o perspectivă mai îndelungată, în intervalul 2006-2015, ponderea datoriei publice în PIB a crescut considerabil în Croația (cu 47,8 puncte procentuale), România (26,2 puncte procentuale), Republica Cehă (13,1 puncte procentuale) și Ungaria (10,7 puncte procentuale), în celelalte țări analizate înregistrându-se variații de mai mică amploare.

Pentru anul 2016, Comisia Europeană preconizează creșterea ponderii datoriei publice în Bulgaria, Republica Cehă, Croația, Polonia și România, precum și o dinamică de sens opus în Ungaria și Suedia. Proiecțiile Comisiei Europene indică, de asemenea, faptul că ponderea datoriei publice se va menține, în anul 2016, la valori inferioare celei de referință de 60% din PIB în toate țările, cu excepția Croației și a Ungariei.

Privind în perspectivă, este esențial ca țările analizate să atingă și/sau să mențină poziții fiscale solide și sustenabile. Croația – care face obiectul unei proceduri de deficit excesiv, conform unei decizii a Consiliului UE – trebuie să respecte angajamentele asumate în cadrul PDE, prompt și într-o manieră credibilă, și să reducă deficitul bugetar la valori inferioare celei de referință în anul 2016. De asemenea, este necesară continuarea procesului de consolidare în Bulgaria, Ungaria și Polonia, care nu și-au îndeplinit încă obiectivele bugetare asumate pe termen mediu, precum și în Republica Cehă și România, unde sunt proiectate deviații de la aceste obiective. În acest sens, o atenție deosebită ar trebui acordată limitării creșterii cheltuielilor la un ritm inferior celui al creșterii potențiale a PIB pe termen mediu, în concordanță cu regula de referință privind cheltuielile din versiunea revizuită a Pactului de stabilitate și creștere. Totodată, dincolo de perioada de

tranziție legiferată de Pact, țările în care ponderea datoriei publice în PIB depășește valoarea de referință ar trebui să asigure reducerea suficientă a acestui indicator, în conformitate cu dispozițiile Pactului consolidat. De asemenea, continuarea procesului de consolidare ar facilita abordarea provocărilor de ordin bugetar asociate procesului de îmbătrânire a populației și constituirea de rezerve-tampon care să permită funcționarea stabilizatorilor automați. Implementarea unui cadru fiscal puternic pe plan național, care respectă în totalitate normele UE și este aplicat eficient, ar trebui să sprijine consolidarea fiscală și să limiteze derapajele la nivelul cheltuielilor publice, contribuind totodată la evitarea reparației dezechilibrelor macroeconomice. În ansamblu, strategiile fiscale ar trebui să fie în concordanță cu un program amplu de reforme structurale destinat dinamizării creșterii economice potențiale și majorării gradului de ocupare a forței de muncă.

3.3 Criteriul cursului de schimb

Niciuna dintre țările analizate în acest raport nu participă în prezent la MCS II. Țările examinate practică regimuri diferite de curs de schimb.

Cursul de schimb al levei bulgărești a fost în continuare ancorat la euro la paritatea de 1,95583 leva pentru un euro în cadrul regimului de consiliu monetar în perioada de referință, într-un context caracterizat de diferențiale în general reduse de dobândă pe termen scurt față de zona euro.

Kuna croată și leul românesc au fost tranzacționate în cadrul unui regim de curs de schimb flexibil cu flotare controlată – în proporții diferite – față de euro. În cazul kunei croate, aceasta a fost reflectată de volatilitatea redusă a cursului de schimb comparativ cu celelalte monede flexibile care fac obiectul analizei, pe fondul unor diferențiale de dobândă pe termen scurt scăzute față de zona euro. Cursul de schimb al leului românesc față de euro s-a caracterizat printr-un grad relativ ridicat de volatilitate, diferențialele de dobândă pe termen scurt față de zona euro menținându-se la niveluri relativ ridicate pe tot parcursul perioadei de referință. În anul 2009, României i s-a acordat un pachet de asistență financiară internațională coordonat de UE și FMI, acesta fiind urmat de un program preventiv de asistență financiară în anul 2011 și de un alt program similar în anul 2013. Întrucât aceste acorduri au contribuit la diminuarea vulnerabilităților financiare, este posibil ca acestea să fi contribuit și la reducerea presiunilor exercitate asupra cursului de schimb în perioada de referință.

Toate celelalte monede au fost tranzacționate în condițiile unui regim de curs de schimb flexibil, cursul de schimb al acestora fiind caracterizat de un grad ridicat de volatilitate în majoritatea țărilor. Totuși, în ceea ce privește Republica Cehă, trebuie menționat că, începând din anul 2013, Česká národní banka și-a asumat angajamentul de a nu permite aprecierea monedei naționale peste un nivel de 27 coroane cehești pentru un euro. Diferențialele de dobândă pe termen scurt față de zona euro s-au situat la un nivel restrâns în Republica Cehă și Suedia, însă relativ ridicat în Ungaria și Polonia. În cazul Poloniei, în perioada de referință a fost în vigoare un acord privind o linie de credit flexibilă cu FMI, destinat satisfacerii

cererii de creditare pentru prevenirea și atenuarea efectelor crizei. Pe lângă aportul la diminuarea riscurilor asociate vulnerabilităților financiare, este posibil ca acesta să fi contribuit și la atenuarea riscului asociat presiunilor exercitate asupra cursului de schimb. În cazul Suediei, Sveriges Riksbank a menținut în perioada de referință acordul de swap încheiat cu BCE, care – contribuind la reducerea vulnerabilităților financiare – este posibil să fi influențat și cursul de schimb al coroanei suedeze față de euro.

3.4 Criteriul ratelor dobânzilor pe termen lung

În perioada de referință, ratele medii ale dobânzilor pe termen lung înregistrate de toate statele membre analizate s-au situat – cu marje diferite – sub valoarea de referință de 4,0%. Astfel, ratelor dobânzilor pe termen lung s-au situat sub 1% în Republica Cehă și Suedia, au fost cuprinse între 2% și 3% în Bulgaria și Polonia și au depășit 3% în Croația, Ungaria și România.

De la data Raportului de convergență 2014, diferențialele ratelor dobânzilor pe termen lung față de media zonei euro s-au menținut, în linii mari, stabile în majoritatea țărilor analizate. Totuși, participanții pe piețele financiare au diferențiat în continuare țările în funcție de vulnerabilitățile interne și externe ale acestora, inclusiv de performanțele bugetare și de perspectivele privind realizarea unui proces de convergență sustenabil.

3.5 Alți factori relevanți

Potrivit Comisiei Europene, majoritatea țărilor analizate au înregistrat progrese, deși într-o măsură diferită, în soluționarea dezechilibrelor cu care se confruntă economiile respective. Analizele aprofundate derulate de Comisia Europeană, ale căror rezultate au fost publicate la data de 8 martie 2016, au constatat că Suedia se confruntă cu dezechilibre macroeconomice, iar Bulgaria și Croația cu dezechilibre macroeconomice excesive¹¹¹. În privința Bulgariei, Comisia a afirmat că economia se caracterizează în continuare prin fragilități persistente în sectorul financiar și printr-un grad înalt de îndatorare a sectorului corporativ, aspecte care trebuie soluționate prin implementarea deplină a unor reforme ambițioase. Referitor la Croația, Comisia a constatat că s-au consemnat progrese limitate în direcția corectării dezechilibrelor macroeconomice și s-au înregistrat întârzieri considerabile în implementarea programului de reforme, parțial ca urmare a

¹¹¹ În cazul țărilor în care au fost identificate dezechilibre excesive, Regulamentul PDM (Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice) prevede posibilitatea ca, la recomandarea Comisiei Europene, Consiliul UE să recomande statului membru în cauză să întreprindă măsuri corective. În consecință, țara respectivă ar urma să intre într-o procedură diferită, respectiv procedura de dezechilibru excesiv.

alegerilor parlamentare care au avut loc în luna noiembrie 2015. Chiar dacă nu s-au manifestat dezechilibre în celelalte țări analizate de Comisia Europeană, acestea se confruntă totuși cu o serie de provocări.

Deficitele externe s-au redus în ultimii ani. Tabloul de bord din cadrul PDM relevă faptul că media pe trei ani a soldului contului curent s-a îmbunătățit în continuare în anul 2015 (Tabelul 3.2). Totuși, în Suedia, excedentul semnificativ al contului curent a rămas nemodificat comparativ cu 2014, marginal inferior pragului orientativ de 6% din PIB. Excedente s-au mai consemnat în Ungaria, Croația, Bulgaria și Republica Cehă, în timp ce Polonia și România au raportat deficite.

Valorile negative înregistrate de poziția investițională internațională netă calculată ca pondere în PIB s-au diminuat, însă s-au menținut ridicate în aproape toate țările analizate. Ca aspect pozitiv, pasivele externe nete ale statelor din Europa Centrală și de Est sunt concentrate preponderent în investiții străine directe, considerate o formă stabilă de finanțare. În anul 2015, poziția investițională internațională netă a depășit pragul orientativ de -35% din PIB în cinci dintre cele șapte țări analizate. Pasivele externe nete au înregistrat un nivel semnificativ în Croația, depășind 70% din PIB, și s-au situat la cele mai mici niveluri în Republica Cehă (31,5% din PIB) și Suedia (1,6% din PIB).

În ceea ce privește competitivitatea prețurilor și a costurilor, în intervalul de trei ani cuprins între 2013 și 2015, cursul de schimb efectiv real s-a depreciat în proporții diferite în majoritatea țărilor analizate, România și Croația constituind singurele excepții. Ritmul de creștere, cumulat pe trei ani, a costurilor unitare cu forța de muncă, care s-a situat la niveluri foarte ridicate în perioada anterioară crizei în aproape toate statele, s-a menținut în general inferior pragului orientativ de 12% în ultimii ani. În intervalul de cinci ani cuprins între 2011 și 2015, cotele de piață ale exporturilor s-au majorat în România și, într-o mai mică măsură, în Bulgaria, Polonia și Republica Cehă. În celelalte țări analizate, cotele de piață ale exporturilor au scăzut.

Prețurile locuințelor au urmat din nou o traiectorie ascendentă în toate țările analizate, cu excepția Croației. Evoluția a urmat corecției descendente față de nivelurile ridicate consemnate în perioada anterioară crizei. Suedia a înregistrat creșteri deosebit de pronunțate ale prețurilor locuințelor în ultimii ani, datorate parțial unor blocaje pe partea ofertei și ratelor dobânzilor situate la minime istorice.

Tabelul 3.2

Tablou de bord pentru supravegherea dezechilibrelor macroeconomice

Tabelul 3.2a – Indicatori privind dezechilibrele externe și competitivitatea

| | | Soldul contului curent ¹⁾ | Poziția investițională internațională netă ²⁾ | Cursul de schimb efectiv real, deflatat cu IAPC ³⁾ | Cotele de piață ale exporturilor ⁴⁾ | Costul unitar nominal cu forța de muncă ⁵⁾ |
|----------------|------|--------------------------------------|--|---|--|---|
| Bulgaria | 2013 | 0,3 | -73,5 | -1,0 | 0,2 | 15,2 |
| | 2014 | 0,4 | -74,8 | -2,8 | 6,0 | 17,0 |
| | 2015 | 1,2 | -60,7 | -4,1 | 14,4 | 10,8 |
| Republica Cehă | 2013 | -1,4 | -39,4 | -3,1 | -9,4 | 4,2 |
| | 2014 | -0,6 | -36,8 | -10,0 | -5,7 | 3,8 |
| | 2015 | 0,2 | -31,5 | -8,0 | 0,4 | 0,1 |
| Croația | 2013 | 0,0 | -88,7 | -4,0 | -23,1 | -2,9 |
| | 2014 | 0,6 | -88,1 | -1,0 | -18,6 | -5,8 |
| | 2015 | 2,3 | -78,7 | 0,1 | -3,1 | -5,1 |
| Ungaria | 2013 | 2,2 | -83,5 | -4,0 | -20,9 | 6,3 |
| | 2014 | 2,6 | -73,9 | -7,0 | -15,6 | 6,9 |
| | 2015 | 3,4 | -68,6 | -6,9 | -7,2 | 6,1 |
| Polonia | 2013 | -3,4 | -69,7 | -4,3 | 0,1 | 3,3 |
| | 2014 | -2,3 | -67,1 | -1,3 | 5,0 | 2,5 |
| | 2015 | -1,2 | -60,7 | -1,0 | 9,1 | -1,4 |
| România | 2013 | -3,6 | -61,9 | 0,3 | 14,2 | -3,2 |
| | 2014 | -2,1 | -56,9 | -1,1 | 20,8 | 6,0 |
| | 2015 | -0,9 | -50,2 | 2,7 | 21,7 | 1,1 |
| Suedia | 2013 | 6,0 | -14,3 | 5,1 | -16,5 | 8,6 |
| | 2014 | 5,8 | -2,5 | -3,6 | -9,7 | 7,2 |
| | 2015 | 5,8 | -1,6 | -7,9 | -9,9 | 4,0 |
| Prag | | -4,0/+6,0 | -35,0 | +/-11,0 | -6,0 | +12,0 |

Tabelul 3.2b – Indicatori privind dezechilibrele interne și șomajul

| | | Dezechilibre interne | | | | | Indicatori noi privind șomajul | | | |
|----------------|------|--|--|--|--|-------------------------------|--------------------------------|----------------------------------|--------------------------------------|---|
| | | Prețurile locuințelor, deflate ⁶⁾ | Fluxul creditelor către sectorul privat, la nivel consolidat ²⁾ | Datoria sectorului privat, la nivel consolidat ²⁾ | Datoria sectorului financiar ⁶⁾ | Datoria publică ²⁾ | Rata șomajului ⁷⁾ | Rata de activitate ⁸⁾ | Șomajul pe termen lung ⁸⁾ | Șomajul în rândul tinerilor ⁸⁾ |
| Bulgaria | 2013 | 0,4 | 7,3 | 132,2 | 4,3 | 17 | 12,2 | 1,7 | 2,7 | 6,4 |
| | 2014 | 1,5 | -0,3 | 124,3 | 7,2 | 27 | 12,2 | 3,1 | 0,6 | -1,3 |
| | 2015 | 3,6 | . | . | . | 27 | 11,2 | 2,2 | -1,2 | -6,4 |
| Republica Cehă | 2013 | -0,8 | 4,4 | 74,1 | 11,3 | 45 | 6,9 | 2,7 | 0,0 | 0,6 |
| | 2014 | 1,9 | 1,8 | 72,7 | 4,4 | 43 | 6,7 | 3,0 | -0,1 | -2,2 |
| | 2015 | 3,8 | . | . | . | 41 | 6,1 | 2,4 | -0,6 | -6,9 |
| Croația | 2013 | -5,7 | -0,6 | 119,7 | 3,2 | 82 | 15,7 | -1,4 | 4,4 | 17,6 |
| | 2014 | -1,2 | 0,3 | 120,8 | 0,9 | 87 | 16,9 | 2,0 | 1,7 | 8,9 |
| | 2015 | -2,4 | . | . | . | 87 | 17,0 | 3,0 | 0,1 | 0,9 |
| Ungaria | 2013 | -4,6 | -1,1 | 95,2 | -1,0 | 77 | 10,7 | 2,8 | -0,5 | 0,2 |
| | 2014 | 3,1 | -0,5 | 91,3 | 8,5 | 76 | 9,6 | 4,6 | -1,6 | -5,6 |
| | 2015 | 11,6 | . | . | . | 75 | 8,2 | 4,9 | -1,9 | -10,9 |
| Polonia | 2013 | -4,7 | 3,1 | 75,4 | 7,6 | 56 | 10,0 | 1,7 | 1,4 | 3,6 |
| | 2014 | 1,1 | 4,8 | 77,9 | 0,6 | 50 | 9,8 | 2,1 | 0,3 | -1,9 |
| | 2015 | 2,8 | . | . | . | 51 | 9,0 | 1,6 | -1,1 | -5,7 |
| România | 2013 | -2,8 | -1,5 | 66,6 | 1,1 | 38 | 7,0 | 0,0 | 0,8 | 1,6 |
| | 2014 | -3,2 | -2,4 | 62,1 | 1,1 | 40 | 6,9 | 1,6 | -0,1 | 0,2 |
| | 2015 | 1,7 | 0,0 | 58,3 | 3,8 | 38 | 6,9 | 1,3 | 0,0 | -0,9 |
| Suedia | 2013 | 4,7 | 4,7 | 192,4 | 8,8 | 40 | 7,9 | 2,0 | -0,1 | -1,2 |
| | 2014 | 8,6 | 5,9 | 194,0 | 13,4 | 45 | 8,0 | 1,6 | 0,0 | 0,2 |
| | 2015 | 12,0 | . | . | . | 43 | 7,8 | 1,4 | 0,0 | -3,3 |
| Prag | | +6,0 | +14,0 | 133 | +16,5 | +60 | +10,0 | -0,2 | 0,5 | 2,0 |

Sursa: Comisia Europeană (Eurostat, DG ECFIN) și Sistemul European al Bancilor Centrale.

Notă: Acest tabel cuprinde datele disponibile până la 18 mai 2016, data-limită a acestui raport, și, prin urmare, diferă de tabloul de bord publicat în Raportul privind mecanismul de alertă (noiembrie 2015).

1) Pondere în PIB, medie pe trei ani.

2) Pondere în PIB.

3) Variație procentuală pe trei ani raportată la alte 41 de țări industrializate. O valoare pozitivă indică o pierdere de competitivitate.

4) Variație procentuală pe cinci ani.

5) Variație procentuală pe trei ani.

6) Variație procentuală în termeni anuali. Deflatorul utilizat este indicele de preț aferent cheltuielii pentru consum final al gospodăriilor populației și IFSLSGP (SEC2010).

7) Medie pe trei ani.

8) Variație pe trei ani, exprimată în puncte procentuale.

În urma perioadei relativ îndelungate de expansiune a creditului care a precedat criza financiară, sectorul privat nefinanciar din unele țări analizate a acumulat niveluri ridicate ale datoriilor. Gradul ridicat de îndatorare constituie o vulnerabilitate majoră cu care se confruntă statele respective. Expansiunea robustă a creditului, în special pe segmentul împrumuturilor pentru achiziția de locuințe în Suedia, reclamă o monitorizare atentă. În anul 2014, Suedia a înregistrat un nivel deosebit de ridicat al datoriei sectorului privat, care a depășit 190% din PIB. Totodată, stocul împrumuturilor în monedă străină este considerabil în mai multe țări analizate și reprezintă un risc macroeconomic și financiar, deoarece îi expune riscului valutar pe debitorii neacoperiți la riscuri. Riscurile generate de necorelările structurii pe valute între active și pasive sunt semnificative în Croația, în România și, într-o mai mică măsură, în Polonia, afectând populația și, în cazul Croației, inclusiv sectorul public.

Politicile sectoriale financiare ar trebui să se asigure că sectorul financiar are o contribuție solidă la creșterea economică și la stabilitatea prețurilor în țările analizate, iar politicile de supraveghere ar trebui orientate către stabilizarea cadrului de supraveghere, care reprezintă o condiție prealabilă pentru aderarea la Mecanismul unic de supraveghere (MUS). În vederea diminuării riscurilor potențiale asociate cu ponderea ridicată a creditelor în valută, ar trebui implementate recomandările Comitetului european pentru risc sistemic (CERS) privind acordarea de împrumuturi în monedă străină. Este important ca autoritățile de supraveghere din statele membre ale UE să colaboreze îndeaproape pentru a asigura implementarea eficace a măsurilor stabilite.

Procesul de ajustare a determinat un nivel relativ ridicat al șomajului în unele dintre țările analizate. Mai ales în Croația, nivelurile ridicate ale șomajului pe termen lung și ale șomajului în rândul tinerilor evidențiază severitatea dezechilibrelor interne. Șomajul, care a fost în general însoțit de accentuarea necorelărilor la nivel de competențe și/sau între regiuni, constituie o vulnerabilitate în multe țări și reprezintă un risc la adresa convergenței veniturilor reale, luând în considerare și tendințele demografice nefavorabile.

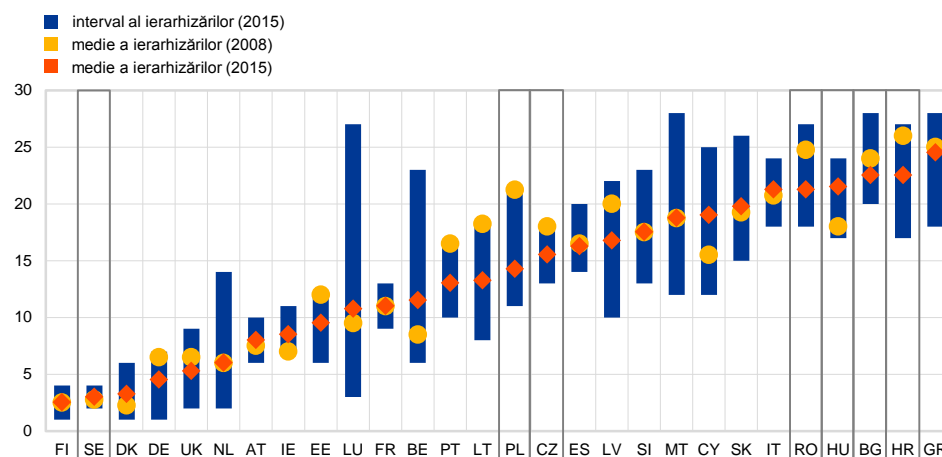
Soliditatea cadrului instituțional reprezintă un alt factor important pentru sustenabilitatea integrării și convergenței economice. În unele țări din Europa Centrală și de Est, eliminarea rigidităților și a impedimentelor existente în calea utilizării și alocării eficiente a factorilor de producție ar contribui la consolidarea potențialului economic. Acestea reflectă, de exemplu, vulnerabilități ale mediului de afaceri, calitatea relativ scăzută a instituțiilor, guvernarea deficitară și corupția. Prin limitarea creșterii PIB potențial, mediul instituțional ar putea submina, de asemenea, capacitatea unei țări de a onora serviciul datoriei și ar putea face mai dificile ajustările din domeniul economic. De asemenea, poate fi afectată capacitatea unei țări de a implementa măsurile de politică necesare.

Calitatea instituțiilor și a guvernărilor este relativ scăzută în toate țările analizate, cu excepția Suediei. Analiza indicatorilor instituționali specifici confirmă, în linii mari, imaginea de ansamblu referitoare la calitatea scăzută a instituțiilor și a guvernărilor în majoritatea țărilor, în pofida unor diferențe notabile (Graficele 3.5 și 3.6). Cea mai redusă calitate a instituțiilor și a guvernărilor dintre statele analizate

se înregistrează în Croația, care se clasează pe penultimul loc în UE din acest punct de vedere, în pofida unei relative ameliorări în ultimii ani. Deși țările sunt ierarhizate diferit, în funcție de sursa utilizată pentru a măsura calitatea mediului instituțional și de afaceri, există încă, fără îndoială, spațiu considerabil pentru îmbunătățiri în acest domeniu în majoritatea statelor analizate.

Graficul 3.5

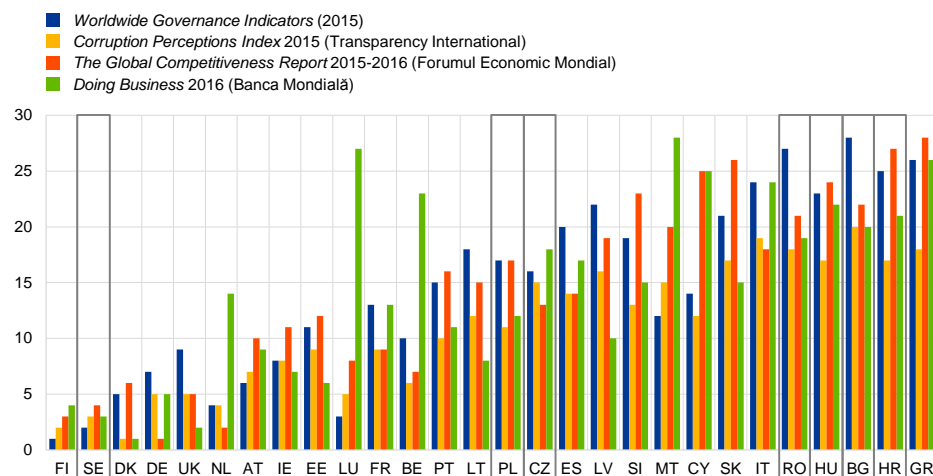
Prezentare generală a ierarhizărilor țărilor UE din perspectiva calității instituționale



Sursa: *Worldwide Governance Indicators 2015*, *The Global Competitiveness Report 2015-2016* (Forumul Economic Mondial), *Corruption Perceptions Index 2015* (Transparency International) și *Doing Business 2016* (Banca Mondială).
 Notă: Țările sunt ierarhizate de la 1 (țara cu cele mai bune rezultate din UE) la 28 (țara cu cele mai slabe rezultate din UE) și sunt prezentate în ordinea poziției medii ocupate în cadrul acestor ierarhii în anul 2015. În raportul *Doing Business*, Malta a fost inclusă începând cu ediția din 2013, iar Cipru începând cu ediția din 2010.

Graficul 3.6

Ierarhizările țărilor UE din perspectiva calității instituționale relevate de fiecare indicator



Sursa: *Worldwide Governance Indicators 2015*, *The Global Competitiveness Report 2015-2016* (Forumul Economic Mondial), *Corruption Perceptions Index 2015* (Transparency International) și *Doing Business 2016* (Banca Mondială).
 Notă: Țările sunt ierarhizate de la 1 (țara cu cele mai bune rezultate din UE) la 28 (țara cu cele mai slabe rezultate din UE) și sunt prezentate în ordinea poziției medii ocupate în cadrul acestor ierarhii în anul 2015.

Sunt necesare reforme structurale ample în cea mai mare parte a țărilor analizate pentru a stimula creșterea economică și competitivitatea.

Îmbunătățirea instituțiilor locale, a guvernantei și a mediului de afaceri, împreună cu realizarea de noi progrese în direcția privatizării întreprinderilor de stat și reintensificarea eforturilor de optimizare a absorbției fondurilor UE, ar contribui la accelerarea ritmului de creștere a productivității. La rândul său, aceasta ar contribui la intensificarea concurenței în principalele sectoare reglementate (de exemplu, energie, transporturi), reducerea obstacolelor la intrarea pe piață și stimularea investițiilor private atât de necesare.

Nu în ultimul rând, caracteristicile instituționale referitoare la calitatea statisticilor sunt, de asemenea, esențiale pentru a sprijini buna desfășurare a procesului de convergență. Aceasta se referă, printre altele, la specificarea independenței juridice a autorității naționale de statistică, supravegherea administrativă și autonomia bugetară ale acesteia, precum și la mandatul său juridic pentru colectarea datelor și dispozițiile juridice care reglementează confidențialitatea informațiilor statistice, descrise pe larg în Capitolul 6.

4 Sinteze pe țări

4.1 Bulgaria

În luna aprilie 2016, rata medie anuală a inflației IAPC înregistrată de Bulgaria a fost de 1,0%, nivel semnificativ inferior valorii de referință de 0,7% corespunzătoare criteriului privind stabilitatea prețurilor. În ultimii 10 ani, acest indicator a fluctuat într-un interval larg, cuprins între -1,7% și 12,6%, iar media perioadei s-a situat la un nivel ridicat, respectiv 3,6%. Privind în perspectivă, există preocupări cu privire la sustenabilitatea convergenței inflației în Bulgaria pe termen mai lung. Este probabil ca procesul de recuperare a decalajelor să conducă la diferențiale de inflație pozitive în raport cu zona euro. Pentru a evita acumularea unor presiuni excesive asupra prețurilor și manifestarea unor dezechilibre macroeconomice, procesul de recuperare a decalajelor trebuie sprijinit prin politici adecvate.

În Bulgaria, deficitul bugetar și datoria publică s-au încadrat în nivelurile prevăzute de criteriile de la Maastricht în anul 2015. Bulgaria face obiectul componentei preventive a Pactului de stabilitate și creștere începând cu anul 2012. În anul 2014, deficitul a depășit valoarea de referință de 3% din PIB. Cu toate acestea, Comisia Europeană a considerat că deficitul excesiv are un caracter excepțional și temporar, neimpunându-se astfel declanșarea procedurii de deficit excesiv. Previiziunile economice ale Comisiei Europene din primăvara anului 2016 relevă riscul unei relative devieri de la traiectoria de ajustare în direcția atingerii obiectivului pe termen mediu atât în 2016, cât și în 2017. Totodată, Bulgaria se confruntă cu riscuri de intensitate medie la adresa sustenabilității fiscale pe termen lung, parțial ca urmare a creșterii anticipate a cheltuielilor în domeniul sănătății și al îngrijirii de lungă durată, determinate de îmbătrânirea populației. Continuarea reformelor în aceste domenii, precum și a progreselor pe calea atingerii obiectivului pe termen mediu în conformitate cu cerințele prevăzute de componenta preventivă sunt esențiale pentru asigurarea unor finanțe publice solide pe termen mediu și lung.

În perioada de referință de doi ani cuprinsă între 19 mai 2014 și 18 mai 2016, leva bulgărească nu a participat la MCS II, având însă o paritate fixă de 1,95583 BGN/1 EUR, în cadrul unui consiliu monetar. În ultimul deceniu, contul curent și de capital al Bulgariei a cunoscut o ameliorare, însă valoarea pasivelor externe nete ale țării se menține la niveluri înalte.

În perioada de referință mai 2015-aprilie 2016, ratele dobânzilor pe termen lung în Bulgaria s-au situat, în medie, la 2,5%, valoare inferioară celei de referință de 4,0% corespunzătoare criteriului de convergență privind ratele dobânzilor. În Bulgaria, ratele dobânzilor pe termen lung s-au înscris pe un trend descrescător începând cu anul 2009, ratele medii pe 12 luni scăzând de la aproximativ 7% la un nivel de sub 3%.

Crearea unui mediu favorabil convergenței sustenabile în Bulgaria necesită politici economice orientate către stabilitate și reforme structurale

cuprinzătoare. Referitor la dezechilibrele macroeconomice, Comisia Europeană a selectat Bulgaria pentru a face obiectul unei analize aprofundate în cadrul Raportului privind mecanismul de alertă pentru 2016 și a conchis că aceasta se confruntă cu dezechilibre macroeconomice excesive. Un efect benefic asupra Bulgariei ar exercita realizarea unor reforme structurale cuprinzătoare care să vizeze ameliorarea mediului instituțional și a mediului de afaceri. Pentru a menține stabilitatea financiară, este esențial ca autoritățile să finalizeze evaluarea calității activelor, precum și exercițiile de testare la stres referitoare la sectorul financiar și să îmbunătățească în continuare practicile de supraveghere.

Legislația bulgară nu îndeplinește toate cerințele privind independența băncii centrale, interdicția de finanțare monetară și integrarea juridică a băncii centrale în Eurosistem. Bulgaria este stat membru al UE care face obiectul unei derogări și, în consecință, trebuie să respecte toate cerințele de adaptare prevăzute în articolul 131 din Tratat.

4.2 Republica Cehă

În luna aprilie 2016, rata medie anuală a inflației IAPC înregistrată de Republica Cehă a fost de 0,4%, nivel inferior valorii de referință de 0,7% corespunzătoare criteriului privind stabilitatea prețurilor. În ultimii zece ani, acest indicator a fluctuat într-un interval relativ larg, cuprins între 0,3% și 6,6%, iar media perioadei s-a situat la un nivel moderat, respectiv 2,1%.

În Republica Cehă, deficitul bugetar și datoria publică s-au încadrat în nivelurile prevăzute de criteriile de la Maastricht în anul 2015. Republica Cehă face obiectul componentei preventive a Pactului de stabilitate și creștere începând cu anul 2014. Previiziunile economice ale Comisiei Europene din primăvara anului 2016 proiectează menținerea deficitului structural la valori inferioare obiectivului pe termen mediu pe parcursul orizontului de prognoză, în concordanță cu cerințele prevăzute de componenta preventivă. Republica Cehă se confruntă cu riscuri de intensitate medie privind dificultăți în plan fiscal pe termen lung, în special ca urmare a îmbătrânirii populației. Extinderea domeniului de aplicare a reformelor fiscale actuale, aplicarea cu strictețe a normelor în vigoare și continuarea progresului în vederea atingerii obiectivului pe termen mediu în deplină conformitate cu cerințele prevăzute de componenta preventivă sunt necesare pentru asigurarea unor finanțe publice solide.

În perioada de referință de doi ani cuprinsă între 19 mai 2014 și 18 mai 2016, coroana cehă nu a participat la MCS II. Coroana cehă a fost tranzacționată în condițiile unui regim de curs de schimb flexibil, cu toate că, în luna noiembrie 2013, Česká národní banka și-a asumat angajamentul de a nu permite aprecierea monedei naționale peste un nivel de 27 coroane cehești pentru un euro. Cursul de schimb al coroanei cehe în raport cu euro a manifestat un grad scăzut de volatilitate în perioada de referință. La data de 18 mai 2016, cursul de schimb a fost de 27,022 coroane pentru un euro, respectiv cu 1,5% mai apreciat față de nivelul mediu din luna mai 2014. Soldul contului curent a înregistrat o reducere progresivă a

valorilor negative și a devenit pozitiv începând cu anul 2014, iar valoarea pasivelor externe nete ale Republicii Ceha a scăzut constant.

În perioada de referință mai 2015-aprilie 2016, ratele dobânzilor pe termen lung în Republica Cehă s-au situat, în medie, la 0,6%, valoare semnificativ inferioară celei de referință de 4,0% corespunzătoare criteriului de convergență privind ratele dobânzilor. În Republica Cehă, ratele dobânzilor pe termen lung s-au înscris pe un trend descrescător începând cu anul 2009, ratele medii pe 12 luni scăzând de la aproape 5% la un nivel de sub 1%.

Crearea unui mediu favorabil convergenței sustenabile necesită implementarea unor politici economice orientate spre stabilitatea prețurilor, inclusiv reforme structural ținute care să vizeze asigurarea stabilității macroeconomice. Referitor la dezechilibrele macroeconomice, Comisia Europeană nu a selectat Republica Cehă pentru a face obiectul unei analize aprofundate în cadrul Raportului privind mecanismul de alertă pentru 2016. Cu toate acestea, o implementare accelerată a reformelor structurale specifice în ceea ce privește politicile privind piața bunurilor și serviciilor și piața muncii, dar și mediul de afaceri, este necesară în vederea impulsivării creșterii potențiale.

Legislația cehă nu îndeplinește toate cerințele privind independența băncii centrale, interdicția de finanțare monetară și integrarea juridică a băncii centrale în Eurosistem. Republica Cehă este stat membru al UE care face obiectul unei derogări și, în consecință, trebuie să respecte toate cerințele de adaptare prevăzute în articolul 131 din Tratat.

4.3 Croația

În luna aprilie 2016, rata medie anuală a inflației IAPC înregistrată de Croația a fost de -0,4%, nivel net inferior valorii de referință de 0,7% corespunzătoare criteriului privind stabilitatea prețurilor. În ultimii 10 ani, acest indicator a fluctuat într-un interval relativ larg, cuprins între -0,4% și 6%, iar media perioadei s-a situat la un nivel moderat, respectiv 2,3%. Privind în perspectivă, există preocupări cu privire la sustenabilitatea convergenței inflației în Croația pe termen mai îndelungat. Este probabil ca procesul de recuperare a decalajelor să conducă la diferențiale de inflație pozitive în raport cu zona euro. Pentru a evita acumularea unor presiuni excesive asupra prețurilor și manifestarea unor dezechilibre macroeconomice, procesul de recuperare a decalajelor trebuie sprijinit de politici adecvate.

În Croația, deficitul bugetar și datoria publică nu s-au încadrat în nivelurile prevăzute de criteriile de la Maastricht în anul 2015. Croația face obiectul componentei corective a Pactului de stabilitate și creștere începând cu anul 2014, termenul-limită pentru corectarea deficitului excesiv fiind 2016. Previzunile economice ale Comisiei Europene din primăvara anului 2016 preconizează corectarea la timp a deficitului excesiv, dar indică riscul ca această țară să nu se conformeze prevederilor Pactului de creștere și stabilitate. Raportul de Sustenabilitate Fiscală publicat de Comisia Europeană în anul 2015 sugerează că statul croat se confruntă cu un risc major pe termen mediu la adresa sustenabilității

datoriei. Pe termen lung, în pofida faptului că această țară pare să înregistreze un risc scăzut ca urmare a reducerii prognozate a cheltuielilor generate de îmbătrânirea populației, nivelul modest și diminuarea anticipată în continuare a raportului dintre pensii și salarii generează preocupări în privința caracterului adecvat al sistemului de pensii. Pe ansamblu, este esențial ca în Croația să se aplice o strategie fermă de consolidare fiscală favorabilă creșterii economice care să contracareze riscurile ridicate pe termen mediu la adresa sustenabilității datoriei. Aceasta va trebui să fie dublată de o revizuire a cadrului de guvernanță fiscală orientată spre eficientizarea cheltuielilor publice pentru a crea condițiile necesare îmbunătățirii durabile a conduitei politicilor fiscale.

În perioada de referință de doi ani cuprinsă între 19 mai 2014 și 18 mai 2016, kuna croată nu a participat la MCS II, ci a fost tranzacționată în condițiile unui regim de curs de schimb flexibil cu flotare strâns controlată. Cursul de schimb al kunei croate în raport cu euro a manifestat, în medie, un grad scăzut de volatilitate în perioada de referință. La data de 18 mai 2016, cursul de schimb a fost de 7,488 kune pentru un euro, respectiv cu 1,4% mai apreciat față de nivelul mediu din luna mai 2014. Soldul cumulat al contului curent și de capital al Croației a cunoscut o ameliorare în ultimii 10 ani, dar valoarea pasivelor externe nete se menține la niveluri înalte.

În perioada de referință mai 2015-aprilie 2016, ratele dobânzilor pe termen lung s-au situat, în medie, la 3,7%, valoare inferioară celei de referință de 4,0% corespunzătoare criteriului de convergență privind ratele dobânzilor. În Croația, ratele dobânzilor pe termen lung s-au înscris pe un trend descrescător începând cu anul 2009, ratele medii pe 12 luni scăzând de la aproximativ 8% la un nivel de sub 4%.

Crearea unui mediu favorabil convergenței sustenabile în Croația necesită politici economice orientate spre stabilitate și reforme structurale cuprinzătoare. Referitor la dezechilibrele macroeconomice, Comisia Europeană a selectat Croația pentru a face obiectul unei analize aprofundate în cadrul Raportului privind mecanismul de alertă pentru 2016 și a conchis că aceasta se confruntă cu dezechilibre macroeconomice excesive. În ceea ce privește reformele structurale, în multe domenii sunt necesare măsuri urgente destinate ameliorării mediului de afaceri și a celui instituțional, stimulării concurenței pe piețele de bunuri și servicii, reducerii dezechilibrelor de pe piața forței de muncă, precum și eficientizării administrației publice și a sistemului judiciar. De asemenea, Croația trebuie să întreprindă eforturi semnificative pentru majorarea ratei foarte scăzute de absorbție a fondurilor europene.

Legislația croată nu îndeplinește toate cerințele privind independența băncii centrale. Croația este stat membru al UE care face obiectul unei derogări și, în consecință, trebuie să respecte toate cerințele de adaptare prevăzute în articolul 131 din Tratat.

4.4 Ungaria

În luna aprilie 2016, rata medie anuală a inflației IAPC înregistrată de Ungaria a fost de 0,4%, nivel inferior valorii de referință de 0,7% corespunzătoare criteriului privind stabilitatea prețurilor. În ultimii 10 ani, acest indicator a fluctuat într-un interval relativ larg, cuprins între 0,3% și 7,9%, iar media perioadei s-a situat la un nivel ridicat, respectiv 3,8%. Privind în perspectivă, există preocupări cu privire la sustenabilitatea convergenței inflației în Ungaria pe termen mai lung. Este probabil ca procesul de recuperare a decalajelor să conducă la diferențiale de inflație pozitive în raport cu zona euro. Pentru a evita acumularea unor presiuni excesive asupra prețurilor și manifestarea unor dezechilibre macroeconomice, procesul de recuperare a decalajelor trebuie sprijinit prin politici adecvate.

În anul 2015, deficitul bugetar al Ungariei s-a încadrat în nivelul prevăzut de criteriile de la Maastricht, în timp ce datoria publică a depășit valoarea de referință. Ungaria face obiectul componentei preventive a Pactului de stabilitate și creștere începând cu anul 2013. Previzunile economice ale Comisiei Europene din primăvara anului 2016 relevă riscul ridicat al unei devieri semnificative de la traiectoria de ajustare în direcția atingerii obiectivului pe termen mediu în cursul perioadei 2016-2017. Ungaria nu prezintă riscul unor dificultăți în plan fiscal pe termen lung, ci un risc de intensitate medie pe termen mediu. Îmbătrânirea populației constituie o provocare la adresa sustenabilității finanțelor publice. În vederea asigurării sustenabilității finanțelor publice pe termen mediu, sunt necesare progrese susținute pe calea îndeplinirii obiectivului pe termen mediu în conformitate cu cerințele prevăzute de componenta preventivă.

În perioada de referință de doi ani cuprinsă între 19 mai 2014 și 18 mai 2016, forintul maghiar nu a participat la MCS II, ci a fost tranzacțional în condițiile unui regim de curs de schimb flexibil. Cursul de schimb al forintului maghiar în raport cu euro a manifestat, în medie, un grad relativ înalt de volatilitate în perioada de referință. La data de 18 mai 2016, cursul de schimb a fost de 316,05 forinți pentru un euro, respectiv cu 3,8% mai depreciat față de nivelul mediu din luna mai 2014. În ultimul deceniu, contul curent și de capital al Ungariei a cunoscut o ameliorare substanțială și a contribuit la scăderea într-o anumită măsură a pasivelor externe nete ale țării, care se mențin la niveluri ridicate.

În perioada de referință mai 2015-aprilie 2016, ratele dobânzilor pe termen lung în Ungaria s-au situat, în medie, la 3,4%, valoare inferioară celei de referință de 4,0% corespunzătoare criteriului de convergență privind ratele dobânzilor. În Ungaria, ratele dobânzilor pe termen lung s-au înscris pe un trend descrescător începând cu anul 2009, ratele medii pe 12 luni scăzând de la peste 9% până la un nivel de sub 4%.

Crearea unui mediu favorabil convergenței sustenabile în Ungaria necesită politici economice orientate către stabilitate și reforme structurale ample.

Referitor la dezechilibrele macroeconomice, Comisia Europeană a selectat Ungaria pentru a face obiectul unei analize aprofundate în cadrul Raportului privind mecanismul de alertă pentru 2016 și a conchis că aceasta nu se confruntă cu dezechilibre macroeconomice. Cu toate acestea, un efect benefic asupra Ungariei ar

exercita reformele structurale destinate promovării creșterii stimulate de sectorul privat, cum ar fi îmbunătățirea capacității administrative a instituțiilor, eliminarea birocrăției și a fiscalității excesive și stimularea creditării sectorului privat.

Legislația maghiară nu îndeplinește toate cerințele privind independența băncii centrale, interdicția de finanțare monetară, ortografierea unică a euro și integrarea juridică a băncii centrale în Eurosistem. Ungaria este stat membru al UE care face obiectul unei derogări și, în consecință, trebuie să respecte toate cerințele de adaptare prevăzute în articolul 131 din Tratat.

4.5 Polonia

În luna aprilie 2016, rata medie anuală a inflației IAPC înregistrată de Polonia a fost de -0,5%, nivel net inferior valorii de referință de 0,7% corespunzătoare criteriului privind stabilitatea prețurilor. În ultimii zece ani, acest indicator a fluctuat într-un interval relativ larg, cuprins între -0,7% și 4,3%, iar media perioadei s-a situat la un nivel moderat, respectiv 2,3%. Privind în perspectivă, există preocupări cu privire la sustenabilitatea convergenței inflației în Polonia pe termen mai îndelungat. Este probabil ca procesul de recuperare a decalajelor să conducă la diferențiale de inflație pozitive în raport cu zona euro. Pentru a evita acumularea unor presiuni excesive asupra prețurilor și manifestarea unor dezechilibre macroeconomice, procesul de recuperare a decalajelor trebuie sprijinit de politici adecvate.

În Polonia, deficitul bugetar și datoria publică s-au încadrat în nivelurile prevăzute de criteriile de la Maastricht în anul 2015. Polonia face obiectul componentei preventive a Pactului de stabilitate și creștere începând cu anul 2015. Consiliul ECOFIN a hotărât în iunie 2015 abrogarea procedurii de deficit excesiv în cazul Poloniei, deși deficitul se afla peste valoarea de referință, pe motivul că ponderea datoriei publice în PIB s-a situat sub 60%, iar depășirea valorii de referință a fost mică și se poate explica prin costurile nete ale reformelor pensiilor din trecut. Previzunile economice ale Comisiei Europene din primăvara anului 2016 indică riscul unei devieri semnificative de la traiectoria de ajustare în vederea îndeplinirii obiectivului pe termen mediu. În plus, pe termen mediu și lung, Polonia se confruntă cu riscuri de intensitate medie la adresa sustenabilității fiscale. Prin urmare, este esențială continuarea progresului în vederea îndeplinirii obiectivului pe termen mediu conform cerințelor componentei preventive, pentru a asigura finanțe publice solide pe termen mediu și lung.

În perioada de referință de doi ani cuprinsă între 19 mai 2014 și 18 mai 2016, zlotul polonez nu a participat la MCS II, ci a fost tranzacționat în condițiile unui regim de curs de schimb flexibil. Cursul de schimb al zlotului polonez în raport cu euro a manifestat, în medie, un grad relativ înalt de volatilitate în perioada de referință. La data de 18 mai 2016, cursul de schimb a fost de 4,3885 zloți pentru un euro, respectiv cu 5,0% mai depreciat față de nivelul mediu din luna mai 2014. Soldul cumulat al contului curent și de capital al Poloniei a cunoscut o ameliorare în ultimul deceniu, dar valoarea pasivelor externe nete se menține la niveluri înalte.

În perioada de referință mai 2015-aprilie 2016, ratele dobânzilor pe termen lung din Polonia s-au situat, în medie, la 2,9%, valoare inferioară celei de referință de 4,0%, corespunzătoare criteriului de convergență privind ratele dobânzilor.

În Polonia, ratele dobânzilor pe termen lung s-au plasat pe un trend descrescător începând cu anul 2009, ratele medii pe 12 luni scăzând de la aproximativ 6% la un nivel de sub 3%.

Crearea unui mediu favorabil convergenței sustenabile în Polonia necesită politici economice orientate spre stabilitate, măsuri de politică necesare pentru menținerea stabilității financiare și reforme structurale specifice.

Referitor la dezechilibrele macroeconomice, Comisia Europeană nu a selectat Polonia pentru a face obiectul unei analize aprofundate în Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2016. Este esențial ca sectorul bancar să-și mențină poziția financiară puternică înregistrată în prezent pentru a-și aduce o contribuție solidă la creșterea economică. Aceasta ar trebui sprijinită de reforme structurale bine direcționate pentru stimularea concurenței pe piețele de bunuri și servicii și pentru accelerarea inovației, privatizării și modernizării infrastructurii.

Legislația poloneză nu îndeplinește toate cerințele privind independența băncii centrale, confidențialitatea, interdicția de finanțare monetară și integrarea juridică a băncii centrale în Eurosistem. Polonia este stat membru al UE care face obiectul unei derogări și, în consecință, trebuie să respecte toate cerințele de adaptare prevăzute în articolul 131 din Tratat.

4.6 România

În luna aprilie 2016, rata medie anuală a inflației IAPC înregistrată de România a fost de -1,3%, nivel net inferior valorii de referință de 0,7% corespunzătoare criteriului privind stabilitatea prețurilor. În ultimii 10 ani, acest indicator a fluctuat într-un interval relativ larg, cuprins între -1,3% și 8,5%, iar media perioadei s-a situat la un nivel ridicat, respectiv 4,5%. Privind în perspectivă, există preocupări cu privire la sustenabilitatea convergenței inflației în România pe termen mai îndelungat. Este probabil ca procesul de recuperare a decalajelor să conducă la diferențiale de inflație pozitive în raport cu zona euro. Pentru a evita acumularea unor presiuni excesive asupra prețurilor și manifestarea unor dezechilibre macroeconomice, procesul de recuperare a decalajelor trebuie sprijinit de politici adecvate.

În România, deficitul bugetar și datoria publică s-au încadrat în nivelurile prevăzute de criteriile de la Maastricht în anul 2015. România face obiectul componentei preventive a Pactului de stabilitate și creștere începând cu anul 2013. Previzunile economice ale Comisiei Europene din primăvara anului 2016 relevă faptul că România și-a îndeplinit obiectivul bugetar pe termen mediu începând cu anul 2013, dar riscă să devieze semnificativ de la acesta atât în anul 2016, cât și în 2017. Totodată, se estimează că implementarea măsurilor de relaxare fiscală anunțate va conduce, în anul 2017, la depășirea plafonului de 3% din PIB aplicabil deficitului bugetar și la plasarea datoriei publice pe o tendință ascendentă. Raportul de Sustenabilitate Fiscală publicat de Comisia Europeană în anul 2015 evidențiază

riscuri ridicate pe termen mediu la adresa sustenabilității și riscuri de intensitate medie pe termen lung, asociate parțial creșterii cheltuielilor în domeniul sănătății și al îngrijirii de lungă durată. Se impun în continuare reforme în aceste domenii și o politică fiscală prudentă, care să determine reîndeplinirea rapidă a obiectivului pe termen mediu, pentru a asigura sustenabilitatea finanțelor publice.

În perioada de referință de doi ani cuprinsă între 19 mai 2014 și 18 mai 2016, leul românesc nu a participat la MCS II, ci a fost tranzacționat în condițiile unui regim de curs de schimb flexibil cu flotare controlată. Cursul de schimb al leului românesc în raport cu euro a manifestat, în medie, un grad relativ înalt de volatilitate în perioada de referință. La data de 18 mai 2016, cursul de schimb a fost de 4,4990 lei pentru un euro, respectiv cu 1,7% mai depreciat față de nivelul mediu din luna mai 2014. Soldul cumulat al contului curent și de capital al României a cunoscut o ameliorare substanțială în ultimii 10 ani, dar valoarea pasivelor externe nete, deși s-a restrâns treptat, se menține la niveluri înalte.

În perioada de referință mai 2015-aprilie 2016, ratele dobânzilor pe termen lung s-au situat, în medie, la 3,6%, valoare inferioară celei de referință de 4,0% corespunzătoare criteriului de convergență privind ratele dobânzilor. În România, ratele dobânzilor pe termen lung s-au plasat pe un trend descrescător începând cu anul 2009, ratele medii pe 12 luni scăzând de la aproximativ 10% la un nivel de sub 4%.

Crearea unui mediu favorabil convergenței sustenabile în România necesită politici economice orientate spre stabilitate și reforme structurale cuprinzătoare. Referitor la dezechilibrele macroeconomice, Comisia Europeană a selectat România pentru a face obiectul unei analize aprofundate în cadrul Raportului privind mecanismul de alertă pentru 2016 și a conchis că aceasta nu se confruntă cu dezechilibre macroeconomice. Cu toate acestea, în multe domenii sunt necesare măsuri destinate ameliorării mediului de afaceri și a celui instituțional, sporirii investițiilor și concurenței pe piețele de bunuri și servicii, reducerii șomajului în rândul tinerilor și a șomajului pe termen lung, precum și îmbunătățirii calității și eficientizării administrației publice și a sistemului judiciar. De asemenea, România trebuie să întreprindă eforturi semnificative pentru majorarea ratei foarte scăzute de absorbție a fondurilor europene.

Legislația românească nu îndeplinește toate cerințele privind independența băncii centrale, interdicția de finanțare monetară și integrarea juridică a băncii centrale în Eurosistem. România este stat membru al UE care face obiectul unei derogări și, în consecință, trebuie să respecte toate cerințele de adaptare prevăzute în articolul 131 din Tratat.

4.7 Suedia

În luna aprilie 2016, rata medie anuală a inflației IAPC înregistrată de Suedia a fost de 0,9%, nivel superior valorii de referință de 0,7% corespunzătoare criteriului privind stabilitatea prețurilor. În ultimii 10 ani, acest indicator a fluctuat într-un interval cuprins între 0,2% și 3,3%, iar media perioadei s-a situat la un nivel

scăzut, respectiv 1,4%. Privind în perspectivă, politica monetară și cadrul instituțional orientat spre stabilitate ar trebui să susțină în continuare realizarea stabilității prețurilor în Suedia.

În Suedia, deficitul bugetar și datoria publică s-au încadrat în nivelurile prevăzute de criteriile de la Maastricht în anul 2015. Suedia face obiectul componentei preventive a Pactului de stabilitate și creștere de la intrarea în vigoare a acestuia în anul 1998. Previțiunile economice ale Comisiei Europene din primăvara anului 2016 indică îndeplinirea obiectivului bugetar pe termen mediu pe parcursul orizontului de prognoză. Din perspectiva sustenabilității datoriei, Suedia se confruntă cu riscuri scăzute pe termen mediu și, cu riscuri de intensitate medie pe termen lung, asociate în principal cu majorarea anticipată a cheltuielilor în domeniul îngrijirii de lungă durată. Reformele în acest domeniu și continuarea îndeplinirii obiectivului pe termen mediu în anii următori ar putea asigura îmbunătățirea în continuare a poziției solide a finanțelor publice.

În perioada de referință de doi ani cuprinsă între 19 mai 2014 și 18 mai 2016, coroana suedeză nu a participat la MCS II, ci a fost tranzacționată în condițiile unui regim de curs de schimb flexibil. Cursul de schimb al coroanei suedeze în raport cu euro a manifestat, în medie, un grad relativ înalt de volatilitate în perioada de referință. La data de 18 mai 2016, cursul de schimb a fost de 9,3525 coroane pentru un euro, respectiv cu 3,6% mai depreciat față de nivelul mediu din luna mai 2014. În ultimii zece ani, Suedia a înregistrat excedente considerabile de cont curent, asociate de obicei cu o poziție investițională internațională netă negativă relativ scăzută.

În perioada de referință mai 2015-aprilie 2016, în Suedia, ratele dobânzilor pe termen lung s-au situat, în medie, la 0,8%, valoare net inferioară celei de referință de 4,0% corespunzătoare criteriului de convergență privind ratele dobânzilor. În Suedia, ratele dobânzilor pe termen lung s-au plasat pe un trend descrescător începând cu anul 2009, ratele medii pe 12 luni scăzând de la peste 3% la un nivel de sub 1%.

Menținerea unui mediu favorabil convergenței sustenabile în Suedia necesită în continuare politici economice orientate spre stabilitatea prețurilor, reforme structurale specifice și măsuri pentru protejarea stabilității financiare. Referitor la dezechilibrele macroeconomice, Comisia Europeană a selectat Suedia pentru a face obiectul unei analize aprofundate în cadrul Raportului privind mecanismul de alertă pentru 2016 și a conchis că aceasta se confruntă cu dezechilibre macroeconomice. În aceste condiții, sunt necesare eforturi decisive pentru contracararea riscurilor la adresa stabilității macroeconomice care decurg din boom-ul imobiliar înregistrat în prezent și din nivelul ridicat al datoriei private.

Legislația suedeză nu îndeplinește toate cerințele privind independența băncii centrale, interdicția de finanțare monetară și integrarea juridică a băncii centrale în Eurosistem. Suedia este stat membru al UE care face obiectul unei derogări și, în consecință, trebuie să respecte toate cerințele de adaptare prevăzute în articolul 131 din Tratat. Potrivit Tratatului, Suedia are obligația de a adopta legislația națională referitoare la integrarea băncii centrale în Eurosistem începând

cu data de 1 iunie 1998. Până în prezent, autoritățile suedeze nu au luat nicio măsură legislativă pentru remedierea neconcordanțelor prezentate în acest raport și în rapoartele anterioare.

Abrevieri

Țări

| | | | | | |
|-----------|----------------|-----------|---------------|-----------|----------------------------|
| BE | Belgia | HR | Croația | PL | Polonia |
| BG | Bulgaria | IT | Italia | PT | Portugalia |
| CZ | Republica Cehă | CY | Cipru | RO | România |
| DK | Danemarca | LV | Letonia | SI | Slovenia |
| DE | Germania | LT | Lituania | SK | Slovacia |
| EE | Estonia | LU | Luxemburg | FI | Finlanda |
| IE | Irlanda | HU | Ungaria | SE | Suedia |
| GR | Grecia | MT | Malta | UK | Regatul Unit |
| ES | Spania | NL | Țările de Jos | US | Statele Unite ale Americii |
| FR | Franța | AT | Austria | | |

În conformitate cu practica instituită la nivelul UE, statele membre sunt enumerate în această publicație în ordinea alfabetică a denumirilor în limbile țărilor respective.

Altele

| | | | |
|-----------------|--|-------------|--|
| BCE | Banca Centrală Europeană | PDE | procedura de deficit excesiv |
| BCN | bancă centrală națională | PDM | procedura privind dezechilibrele macroeconomice |
| CERS | Comitetul european pentru risc sistemic | PIB | produsul intern brut |
| DG ECFIN | Direcția Generală Afaceri Economice și Financiare din cadrul Comisiei Europene | SEBC | Sistemul European al Băncilor Centrale |
| EUR | euro | TSCG | Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea în cadrul uniunii economice și monetare |
| FMI | Fondul Monetar Internațional | UE | Uniunea Europeană |
| IAPC | indicele armonizat al prețurilor de consum | UEM | Uniunea Economică și Monetară |
| IME | Institutul Monetar European | | |
| MCS | mecanismul cursului de schimb | | |
| MUS | Mecanismul unic de supraveghere | | |

Simboluri convenționale utilizate în tabele

„-” date inexistente/nu se aplică

„..” datele nu sunt încă disponibile

© Banca Centrală Europeană, 2016

Adresa poștală 60640 Frankfurt am Main, Germany
Telefon +49 69 1344 0
Website www.ecb.europa.eu

Toate drepturile rezervate. Reproducerea informațiilor în scopuri educative și necomerciale este permisă numai cu indicarea sursei.
Data-limită pentru transmiterea datelor statistice cuprinse în acest raport a fost 18 mai 2016.

| | | | |
|------|----------------------------|------------------|----------------------------|
| ISSN | 1830-611X (epub) | DOI | 10.2866/444364 (epub) |
| ISSN | 1830-611X (html) | DOI | 10.2866/451792 (html) |
| ISSN | 1830-611X (online) | DOI | 10.2866/318916 (online) |
| ISBN | 978-92-899-2316-3 (epub) | Număr catalog UE | QB-AD-16-001-RO-E (epub) |
| ISBN | 978-92-899-2323-1 (html) | Număr catalog UE | QB-AD-16-001-RO-Q (html) |
| ISBN | 978-92-899-2326-2 (online) | Număr catalog UE | QB-AD-16-001-RO-N (online) |